

cc
SPK

(Near Andhra, ...)
P. 10/10/10

Part 459
(Andhra Pradesh) 10/10/10

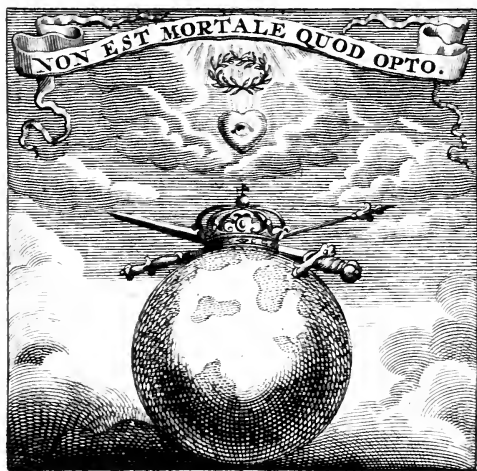

PHILOTHEI
SYMBOLA
CHRISTIANA

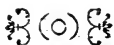
Quibus

IDEA HOMINIS CHRISTIANI
EXPRIMITUR.

LUGDUNI-BATAVORUM.
Apud Viduam JOHANNIS à GELDER.
ANNO M DC LXXXII.

PAVLVS HACHENBERG,
Prof. Publ. in Acad. Heidelb.

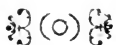
LECTORIBUS SALUTEM.

*Eterum Sapiencia, quam
recens cælo demissam in-
nocentes animæ excepe-
runt, quum optimis in-
stitutis augusta, præcep-
tis salubribus ampla, rerum cognitio-
ne interiore clara esset, tum ipsò mo-
dò, quo animis hominum inculcaba-
tur, facta est admirabilis, eximiam-
que sui pulchritudinem omnibus com-
mendavit. Neque enim eam ambitio,
quæ nunc inter prima bonæ mentis im-
pedimenta*

pedimenta est, factione, & discorde opinionum pugnâ lacerabat, aut intolerandâ superbiâ, diro in æquales livore, procace in summa capita libertate contaminabat; sed ea primorum mortalium fuit moderatio, ut quum verè essent sapientes, sese tantùm Sapientiæ profitebantur cultores, vitæque magis ac moribus, quàm verbis philosopharentur. Itaque nec ineptiis occupati, sterilem jejunamque interpretationem ad hæc sacra afferebant, aut morosis tetricisque præceptis, & obscuris implexisque quæstionibus vim Sapientiæ adstringebant: quum nuda ac simplici ratione, qualem veritatis propriam esse ait Euripides, explicanda ea putarent instituta, quæ animum terræ suæ tenaciùs affixum, revocare

vocare à vitiis , & à mortalitatis se-
cernere contagione debebant. Hinc alii,
ut suaviùs descenderent in animos , cer-
tis numeris ac pedibus vinxére verba ,
sapientiæque mysteria jucundis fabula-
rum involucris texére : quas admirata
rudis illa antiquitas , & suavitate can-
tum irretita , traducendam se ex agresti
ac ferinâ ad mitiorem cultioremque vi-
tam permisit. Alii tacentem Poesin ,
pictas nempe rerum imagines , offunde-
bant oculis , quæ eos scita pascerent figu-
râ , & simul animum occuparent : facil-
lima docendi ratione , quum magnam
mens nostra capiat voluptatem ex imita-
tione , cui pingendi ars incrementa sua
debet. In horum numero primi sunt me-
morandi Ægyptii , veterum mortalium

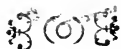
sapientissimi, qui civitis prudentiæ mysteria, religionisque arcana hieroglyphicis adumbrabant notis, simulque à profanorum oculis & contactu submovebant. Quos imitatus Pythagoras literæ uni, & numeris inhæsit, omnemque sapientiam facili hoc figurarum ambitu conclusit. At Asopus apertiore etiam ingressus viam, brutorum imaginibus demonstravit, quid sædum exitu, quid pulchrum inceptu, Tibi Tuæque Reipublicæ foret. Neque heic silenda Cebetis Socratici tabula, quam qui totius Sapientiæ instar, & magistram dixit, omnium optimè de literis veterum judicavit. Atque in his similibusque figuris Sapientes docent, & non loquuntur, quum imagines sunt, quod verba, quæ alii aut magno late-

runt

rum nisu eructant, aut inani tumore,
 & vanissimo sententiarum strepitu, pe-
 rituris chartis fastidiosè illinunt. Nec
 sanè hoc modò minùs promptè respondit
 Tarquinius filio, quum summa papa-
 verum capita in horto virgula decute-
 ret, quàm Cæstius aliquis, aut Antisthe-
 nes, qui, ne tuam, magnique fortunam
 populi in ruinam agas, interficiendòs esse
 civitatis Principes, prolixis declama-
 tionibus, gravibusque argümentis ad-
 hortantur. Et vel una illa Atheniensium
 noctua, aut Thebanorum Sphynx, aut
 Romanorum aquila, suis expressa symbo-
 lis, satis docent, qua vigilantia, qua
 prudentia, quave fortitudine admini-
 stranda sit Respublica, quæ beatam ci-
 vium vitam, gloriam amplam, virtu-

tem honestam sibi proposuit. Cæterùm
ejusmodi Sapiëntiam adornamus potissi-
mùm in Emblematis , quæ Symbolò
ingeniosè excogitatò , picturâ conve-
niente , & lemmate arguto , mores ho-
minum , virtutes , fortunam , vitamque
ipsam exprimunt , & velut in illustri
posita monumento , docent simul & ob-
lectant. In quo Sapiëntiæ genere , quum
tantopere ab antiquis desudatum esset,
tum nuperi seculi felicitas , renascenti-
bus literis , elegantissima quæque inge-
nia exercuit , quæ Principum Heroum-
que ingentes motus , illustres amores,
summa consilia , ipsasque regnandi artes,
hac arte adumbrârunt. Quin tanta hu-
jus studii habita est excellentia , ut
ipforum Regum Principumque adverte-
ret

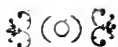

ret ingenia, quum volupe esset, paucissimis verbis, & unica exponere figura, quæ animum versarent ingentia consilia, quæ egregia virtutis flamma in pectoribus sederet, quæ præclaræ cupiditates agitent mentem, aut quo præclaro judiciô fortunam ipsi suam, sortemque alienam metirentur. Ut non sinè causa, qui oculos in hæc insignia deflectit monumenta, ipsa Emblemata jure vocaverit picturam Heroum, imaginem illustrium animarum, Historiam ingentium consiliorum: quæ etsi indoctos ac rudes fallant, ingenuis tamen eruditos artibus haud prætereunt. Et quid tam jucundum cognitu atque visu, quàm simplex illud, & argutum, & paucissimis contentum verbis, & aper-

tis rerum imaginibus decorum philosophandi genus : quod inter cunctos excellentioris ingenii labores simplicitate perfectissimâ se commendat, & in brevitate concinna eximium vigorem, in exiguo spatio maximas vires, in tacente imagine copiosam orationem ostendit. Itaque, quum Poëma postulet voces à plebe submotas, & per ambages, deorumque ministeria, & fabulosum sententiarum tormentum præcipitari gaudeat : quum Historia per prolixam rerum narrationem, accuratam negotiorum seriem, interjecta orationum diverticula diffundatur : Emblemata unô momentô, primo intuitu, imagine simplici & nudâ clarissimas & maximas res repræsentat, tantoque majorem sibi

cir-

circumponit gloriam, quantò faciliùs simpliciùsque se exhibet. Neque tamen hac ipsà simplicitate obvium est vulgaribus ingeniis, aut inventu factuque facile; quum hunc ingenii partum neque concipere, neque edere mens possit, nisi ingenti flumine literarum inundata, ut Arbiter loquitur. Nam ut quis ambigua litium fata, & perplexa atque intorta legum oracula explicet, aut adversùs mortis imperium pugnans, morbos medica manu profiget, & inexorata Parcarum claustra perfringat; satis est, si uterque se illis contineat finibus terminisque, qui Jurisprudentiam & Medicinam certo ambitu circumscribunt. At, ut justum exstruat Emblemata, omne genus disciplinarum

artiumque excutiendum est, natura hominis, animalium, plantarum cognoscenda, & ipsum terris abditum Naturæ imperium scrutandum est: præterea ingenium adhibendum est generosum & fœcundum, quod tum ad concipiendas animo rerum imagines, tum ad ea, quæ conceperit, vivâ expressione, & applicatione minimè vulgari efferenda valeat: nec figura modò, sed & lemmatis acumen, sed totius corporis gratia veneresque perpendendæ sunt, quum sæpius una vocula, una figuræ labes, omnem Emblematis nitorem infuscet. Non heic ago, ut Emblematum antiquitatem, usumque, & dignitatem ostendam, quum id à clarissimis viris operosè jam factitatum sit, sed refel-
lenda

lenda solùm obiter sunt inepta eorum & cruda iudicia , qui quæstuosis tantùm artibus dediti , & ab omni elegantioris ingenii humanitate alieni , leve quiddam & vulgare esse Emblemata arbitrantur. Nimirum ea seculi nostri infelicitas est , ut pessimo utamur iudice, id est , vulgò , cui semper deteriora placent : evenitque nobis , quod olim Athenis Anacharsis mirabatur , ut sapientes orent , stultissimi iudicent. Dicendum tamen illis est , quod sentio : Vix centesimus quisque est , qui iustum atque probum Emblemata componat : at vix millesimus , quisque est , qui de eo rectum verumque ferre iudicium possit. Sed horum procax ignorantia , sicut PHILOTHEUM , Virum Summum , non absterruit

sterruit, quò minùs, quoties ab altissimæ fortunæ meditamentis ad diverticula amœnioris ingenii secedere libuit, divinum ingenium in hoc Sapientiæ genere exerceret; ita me perpulit magis, & inflammavit, ut cælestes illos ingenii lusus in publicum proferre, ambitiosò studiò contenderim. Postquam enim iste sanctissima hæc Symbola, doctissimis explicata commentariis, mihi communicasset, sollicitavi precibus modestiam ejus, & tandem expugnavi, ne clarissimum opus invideret erudito orbi, tantoque munere posteritatis spem defraudaret. Delectabat me illa ingeniosissima inventio, acuminis & solertiæ plena; in qua nec ornatui facilitatem, nec facilitati ornatum deesse animadvertēbam.

vertebam. Ac quum alii plerumque Cī-
vilem Prudentiam, arcanis dominatio-
num venerandam, majore audaciâ,
quàm veritate, Emblematicis inte-
xant, aut vanos amores, profusasque
cupiditates illis celebrent; ea inprimis
Philothei placebat pietas, quòd sancto
& inusitato ante cæteros conatu, hoc
sapientiæ genus ad sanctiores meditatio-
nes transferret, cæloque suo intentus,
vitam Christiani hominis moresque emen-
daret. Quid enim est aut tam eximium
& arduum, quàm Religionis nostræ gra-
vitatem, pietatis præcepta, Theologiæ
sanctioris momenta, amænissimis Sym-
bolorum lusibus explicari? aut tam ad-
mirabile, quàm inter summæ fortunæ
blandimenta, & ætatis floescentis ille-
cebras

cebras existere unum, qui pietatem castissimam animò complexus, totam fortunæ rationem subducatur, & mortalium sceleri iniquus, ad sanctioris vitæ contemplationem sincerâ solidaque mente se convertat? qui inanes hominum curas, cogitationesque à terræ suæ sordibus, & incertis fortunæ bonis ad quietem mentis, & amorem divinum revocet; eamque demum felicitatem ac supremum illud bonum judicet, non quod in opibus, honoribus, purpura ac sceptro consistit, sed quod propiùs mentem nostram conjungit Deo, castamque & illibatam conscientiam cælo imponit? Quæ quum primùm legerem, cælestem aliquem mihi intueri genium visus sum, qui inferiora hæc, in quibus volutamur miseri,

super-

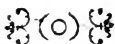
*supergressus se totum cælo suo tradit,
 & quum maxima mortalium pars ter-
 renis luctetur votis, sperandoque & op-
 tando consenescat, solus nihil præter
 animi tranquillitatem optat, cætera
 Deo committit. Haud sum nescius, fo-
 re nonnullos, qui hæc tantùm sacra re-
 linquenda censeant illis, quorum munus
 est, ut ex publicis rostris in vitia homi-
 num declament; cæterùm ab venustio-
 ribus elegantioribusque ingeniis exspe-
 ctent, ut Politicis meditationibus im-
 pallefcant, providis præceptis artes reg-
 nandi definiant, & quo vinculo, quo
 spiritu cohæreat Respublica, quo se dis-
 solvat, subtiliter enuncient. Perinde
 ac si in magna illa Dei civitate, in qua
 tot millia hominum spiritum trahimus,*

non præcipuum & unicuique maximum munus incumbat, ut vitæ probæ, æternæque salutis leges sibi aliisque ponat? aut non satis Politicorum librorum sit, quum & Magistelli, & in umbra latentés Pædagogi, à ferula crudum ingenium ad Civilis prudentiæ mysteria, ad Principum Regumque determinanda consilia, longè ab eorum captu submota, audacissimâ curiositate propellant? Sed & mihi in hoc castissimo opere magnam præbebat voluptatem tersa illa atque ornata dictio, quam ad interpretandas imagines has pulcherrimas Auctor attulit; in qua me detinebat liquida ac profluens, & in nullas obscuritatis salebras incidens Eloquentiæ copia, in qua naturalis, non fucatus nitor inest. Ac
 · admi-

*admirabili illa suavitate puritate-
 que sermonis recreatus, sentiebam
 mihi tenerius obsequium addi, ut
 piæ ac divinæ mentis dotes in Phi-
 lotheo venerarer; præsertim quum
 non tardis lucubrationibus, longoque
 tempore processisset hoc orationis flu-
 men, sed inexhausto quodam & ra-
 pido fonte celeriter profuissset; ut &
 ipse citius manum scribendo, quàm
 ingenium excogitando inveniendoque,
 fatigatum fateretur. Quod pariter
 fortasse æstimabunt parùm studiorum
 nostrorum contemptores, qui, quòd
 linguæ Latinæ paulò exactiori cog-
 nitione careant, eo se doctiores &
 meliores haberi volunt. At nec mo-
 ramur ambitiosam eorum stultitiam,
 quum*

quum & eam seculi nostri esse consuetudinem sciamus, ut ii plurimum de Latina lingua judicent, qui malè, ne dicam pessimè Latinè loquuntur; & facilè illis eam indulgeamus gloriam, ut cum Milesiarum auctore rudant, aut cum alio duriore saxa & lapides loquantur, aut elumbi ac discincto sermone balbutiant, quàm ut puram, atque majestatis suæ pondere suffultam orationem ad veterum Scriptorum elegantiam exigant. Mihi quidem facultatem eam esse præbitam vehementer gaudeo, quâ ex doctissimis his Symbolis, eorumque commentariis exstruere licuit carmen, quod tàm pulchro operi subjunctum, simul ad æternitatem suam canesce-

canesceret. Ita enim de hoc clarissi-
 mo Philothei monumento augurari
 lubet, illud omni ære perennius fo-
 re: dum & olim posteri linguas in
 Magni Auctoris laudes solvent, &
 animos in exemplum component, &
 illum rerum ac verborum splendo-
 rem, illam dignitatem sermonis, il-
 los cælestes impetus, & tot augustas
 sententias, tot virtutis præcepta,
 tot oracula, admirari gestient. Ac
 quamvis ipse in tanto culmine collo-
 catus, nostri haud indignus sit præ-
 conii: quamvis singulari modestiâ
 præditus, fortunæ suæ magnitudi-
 nem, ingeniique gloriam tegat; hæc
 tamen vitæ sanctitas, hæc erudita
 pietas, hi mores castissimi, hic inu-
 sitatus virtutum omnium fulgor,
 osten-

ostendent illum, & posterorum ingenia laudibus ejus fatigabunt. Sed & hæc virtutes, dum præsentis seculi venerationem intendunt, dum alii quoque tantas inter laudes, illum tot Regum ac Principum sanguinem, illum serenæ frontis honorem, illam placidî oris majestatem, & obviam omnibus humanitatem extollunt, atque ad sidera plausu vocant; iste præ cunctis unam illam & peculiarem sibi adscribit laudem, quòd fragilitatis humanæ conscius, Deo suo omnem gloriam, vitæque suæ reddat ornamenta, & in publicæ munificentiae præconio pietatem suam agnoscat. Scribebam Heidelbergæ ad Kal. April. An. MDCLXXVII.

SYMBOLUM I.

ILLE HABEAT SERVETQUE.

VEteres Romani, quum se æternitati consecrâssent, nomen illi dedere Vestæ, in cuius sacrificio cultuque perpetuum ignem conservârunt. Nimirum hoc agebant homines fortissimi, ut per lucentem flammam ostenderetur imago immortalitatis, cui se devoverent,

A

quos

quos virtutis amor ex vitiorum sordibus, ex ignaviæ vinculis ad res præclaras gloriosasque incitâsset. Nobis Christianis, qui sanctioris immortalitatis cognitionem accepimus, longè majori studio incumbit, illi nos devovere æternitati, quæ non solùm ad honestam vitæ nostræ famam, sed ad eam potissimùm felicitatem nos ducat, quâ tandem animus, corpore relicto, gloriosam inter quietem, sempiterno gaudio fruitur. Quæ demum æternitatis sors perfectissima dicenda est, dum heic nos indies confusa cupiditatum turba mox ad vesanam iracundiam, mox ad intempestivum gaudium, mox ad stolidum deducit timoris dolorem, ut continuo motu direpti à quiete, non sentiamus vitæ nostræ dulcedinem. Et quanquam fieri possit, inesse aliquam lætitiæ nostræ constantiorem vim, tamen in omnibus perituris rebus nulla est expectanda perpetuitas, in quam solidâ spe incumbere possimus. Sed vera æternitas in Deo immortalis est, qui nos invalidissimos homines, si illi nos devoverimus, constanti beat gaudio, insignique illo fidei pignore per Servatorem nostrum Jesum Christum erigit, ut nunc ejus gratiâ freti, validissimam immortalitatis spem capeamus. Frustrâ autem

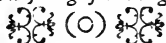
rem se putant consecrâsse Deo, qui externis tantùm ritibus adhærent cultui illius, & morosa severâque pietate affligunt corpus, ut æternùm in animis linguisque hominum sedeant. Etenim sincerum ipse tantùm à nobis expectat pectus, cor cupit integrum, devotum, piùm, quod castissimo amoris, fidei, sanctitatis igni flagrat. Hoc ille habeat servetque sibi, hoc nostrum admittat sacrificium, quo sinceram pietatis voluntatem dedicamus, & æternitatem ambimus nullâ unquam mutatione turbendam.

*Non mea Pyramides commendent nomina vasta,
Insanaque ferant nostra tropæa strues.*

*Hæc longinqua potest, & edax abolere vetustas,
Hæc effuso Auster diruit imbre ferox.*

*Sed mens æternis caleat pulcherrima flammis,
Et casto flagret laudis amore sacra.*

*Perpetuum quid, Vesta, tuum jactaveris ignem?
Hoc magnus nostro gliscit in igne DEVS.*

*Haud mea mens agitur torrente libidinis æstu,
Nec sitit has vanas, quas sitit orbis opes.*

*Altiùs it pia mens, & se calæstibus infert,
Et super has nubes plena caloribus abit.*

*Mens mea divinos intra se concipit ignes,
Et sitit æternum concita tota Deum.*

Impia terrenis ardescant pectora curis:

Nil moror has sordes, me pius urit amor.

SECURA SUI RADICIBUS.

ANimus Deo suo devotus, firmâ atque constanti spe expectat felicem corporis sui redemptionem, & neque fluxis deliquescit gaudiis, neque vitæ periculis trepidus succumbit. Sui securus ad ea adspirat, quæ pertinent ad promovendum gloriæ divinæ nomen: nec movetur illis insultibus, quibus orbis pravitati suæ immerfus conatur impedire & seditiosè abstrahere pios, constantissimo fundamento insistentes. Alios levissimus turbo impellit, terræque suæ allidit, ut humi jacentes, se à Numine desertos relictosque ingemiscant; hunc tantò fortiùs res adversæ erigunt, & cælo admovent, quantò vehementiùs imminent, & insontem quatiunt. Tanta animi virtus est, ut agitatione istâ robur induat, & pectus imperterritâ constantiâ muniat. Non illum fortunæ sævientis rabies subvertit, ubi gravior incumbens calamitates, miserias, paupertatem objicit: altior enim in eo vis est, quæ cælesti animum robore confirmat, proximumque illud divinitatis largitur, *Non moveri*. Frustra hunc dira exagitat invidia, & scelerato

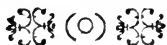
SYMBOLUM II.

lerato dente nomen ejus eximinationemque
 faciat: validior quippe omnibus stat calumniis,
 & in cælum suum intentus, inimica tela despi-
 cit. Non sic ventorum furorem eludit arbor,
 validas quæ egit radices, fibrisque fortiùs per
 terram divisis, ipsam stirpem robore armavit.
 Validiùs iste omnium tempestatum vigori

resistit, & quæ acerbitates in caput grassantur
 innoxium, Deo suo innixus, impavidè per-
 fert. Dum vivit, continuâ nutritur spe; dum
 moritur, aufert spem quies exoptatæ felicitatis,
 & verissima omnium fortunarum vita, in æ-
 ternum duratura.

*Verberet oppositos montes, sylvasque proceras,
 Hadriacisque equitet saevior Auster aquis:
 Hæc securo suis radicibus excipit auras,
 Et frustra tanta detonuere mina.
 Scilicet hæc validis terram complectitur arbor
 Fibris, & gaudet sedibus alta suis.
 Quid sævis, Fortuna? Deo qui nititur uni,
 Impavidus furias ridet, acerba, tuas.*

*Dum furit effusis violentior Aeolus austris,
 En virgulta sibi deteriora timent.
 Sed firmata suis perstans radicibus arbor,
 Excipit atroces, si fremuere, notos.
 Illa suo defixa loco non flectitur Euro,
 Non timet, unda, tuas, nec timet, aura, minas,
 Mens innixa Deo pavidam minitante ruinam
 Orbe, nihil quicquam, quod moveatur, habet.*

SYMBOLUM III.

CÆTERA LINQVO

CÆTERA LINQVO.

Quid juvat maximas possidere divitias, & nefando avaritiæ laborare cruciatu? Quid juvat regis fulgere sceptris, imperii que fascibus magnam terrarum gubernare partem; & interea insatiabili cupiditate ad aliorum adspicere

rare opes, & semper inquieta potentia suæ metu lacerari? Forſan magnificum elatæ dignitatis nomen quadraginta durabit annos, ut in omni pompâ, atque externo ſplendore dies regiminis ſui tranſigat. At ubi affectus ille invidiæ plenus tempora ſua conſumſit, tunc ſæpius talis animus ſuâ magnificentiâ inflatus, invitiffimo motu ea relinquit, quæ tam ardentiffimo amore poſſedit. Sic nihil præter Fortunæ ſuæ deam adorans, tandem ſpem incifaſm luget, perpetuoque doloris cruciatu memoriaſm triffem ſervat. Nimirum inconfantiffimæ hujus vitæ opibus fortunæque nihil ineſt felicitatis aut perpetuæ dulcedinis, dum optima animi noſtri quies vitiorum amore oppreſſa, illis turbatur rebus, quibus & virtutis ſtimulus extinguitur, & avaritiæ famés pernicioſiffimo fervore acuitur. At indignum illis inſervire rebus, quæ ingenium à juſtâ virtute, ſolidioriffique vitæ pulchritudine abducunt, atque hominem perituris opibus, tandem magnâ anxietate deſerendis, pudendo ſervitio devinciunt. Immortalis autem vigor eſt, qui ſpiritus noſtros conſtanti bonorum gaudiorecreat: immortalis hilaritas eſt, quæ ſuo adnota cælo, clariffimè oſtendit, fluxam illius vitæ

vitæ fortunam, cum inæstimabili felicitatis suæ pretio comparari minimè posse. Illic enim infatiabilis habendi capiendique aviditas novo semper animum corrumpit vitio: heic validissimus divinæ gratiæ stimulus ad virtutem propellit. Illic frequentissima divitiarum copia, opumque terrestrium confluxus horrorem mortis augent, pessimoque timore famam nominis dejiciunt: heic firmissimâ in Deum corroborati confidentiâ, singulos tempestatum ictus intrepidè excipimus, extremosque vitæ dies gaudenti spe expectamus. Illic fallax tandem fortuna nos frustratur, deceptosque ludit; heic certissimum Divinæ promissionis auxilium nos perpetuâ maculat felicitate, ut dici possimus, *grato servisse patrono*. Ergo quisquis divitiis auctus est, quisquis regna administrat, non animi sui requiem, non confidentiam in illis ponat, sed ad Deum unicè dirigat desideria sua, in eo felicitatem, ac tranquillitatem mentis suæ omnem collocet. Tunc si divinæ visum erit voluntati, ut omnibus spoliatur divitiis & fortunis, omnia feret patienti animo, terrestriumque amorem rerum linquet, gavisus redimisse frontem cælesti illâ æternâque coronâ, quæ omnibus

sceptra, fascibus, divitiis illustrior potior-
que est.

*Sceptra tremenda alii jaſtent, pompâque ſuperbâ
Regia adoratum purpura calcet ebur:
Et formidatis compeſcant fascibus orbem,
Commendetque ſacrum fulva corona caput.
Me majora juvant. Non eſt mortale, quod opto;
Nec meus in fragili luditur orbe labos.
Mens ſincera, Deo devota, atque addita celo,
Ha ſunt, quas jaſto relligioſus, opes.
Dum faſces trabeaque cadunt, dum ſceptra labafcunt;
Hoc ſacrum aethereo durat in igne decus.*

SYMBOLUM IV.

INDE ET VITA ET VIRTUS.

Fortitudo, quæ meritò inter primos virtutum ordines locum habet, tunc clarissimâ laude fulget, ubi sanctissimis continentia, probitatis, modestiæ vinculis ligata, Heroum incendit animos, ut ad immortalem nominis sui famam quotidie adspirantes, & maximos

labores suscipiant, & summa pericula contemnant. Unde Majorum nostrorum res gestæ laudibus fuerunt inclytæ, quòd fortitudine usi sint, non ut fortunæ suæ augerent magnificentiam, sed ut egregiam transigerent vitam, virtute excellentem, quæ posteris exemplo & admirationi esset. Atque hi quidem jucundè atque feliciter suos transegère dies, nobilique illâ & purissimâ obtinuère fortitudine, ut per omnium seculorum memoriam celebrentur. Sed cæteri, qui ab hac pulcherrimâ ambitione vires corporis animique semoverunt, & intemperanti audaciâ, aut indignâ intumescentes superbiâ ad crudelitatem desciverunt, suum extinxère nomen, & virtutem vitio delevère. Ex quo apparet, justam veramque fortitudinem in nostris haud contineri posse pectoribus, nisi à longè validiori potestate dirigatur. Nunquam generosissima vitis in-maturos se solvit fructus, qui suavissimo gustu hominem recreent, nisi ferventi Sole inflammetur atque foveatur. Pariter & fortitudo, & omnes cæteræ virtutes ex solâ divinâ gratiâ originem vigoremque ducunt, quâ absente virtutes optimæ in pessima degenerant vitia; nosque ipsi densâ occæcati caligine stolidiss-

lidissimè erramus, atque indies magis magisque vitam flagitiis inquinamus. Et quanquam nostra sit manus, nostrumque ingenium, quæ ea exequentur, quæ aggredimur, tamen non nostris illa debentur viribus, sed Numinis illius auxilio, quod nos creavit, & omnibus rebus interest, ut ad gloriam ejus, & nostram salutem gerantur. Idem illis, qui suis confidunt viribus, Deum se ostendit potentissimum, justissimumque omnis insolentiæ ultorem. Attribuamus ergo omnem illi gloriam, attribuamus ejus gratiæ omnem nostram vitam atque fortunam, & quod laudibus in nobis magnificum est, ipsius benignitati reddamus. Neque enim unquam nostris excidat pectoribus, quòd nos miserimos mortales tanto respexerit beneficio, ut quum infirmi debilesque in miseris jaceremus, & vitam & virtutem ab eo receperimus.

Nectareas vitis cum tempore procreat uvas,

Si nitidus roseo Phœbus ab axe micat.

Vva parit dulces, sed Sole coquente, liquores,

Qui recreant homines, qui recreantque Deos.

Sed cessent radii Solis, lux aurea cesset,

Nullus erit Bacchus, frigida vitis erit.

Si Deus illustrat animos caelestibus auris,

Quisque bonos fructus, hoc generante, feret.

Quid jactas propria validissima robora dextra?

Qui vigor accessit, calidus ille venit.

RE-

RESISTENDO FRANGOR.

Ubi minora obsistere gaudent potentissimis, semper justissimam sibi pœnam attrahunt. Altissimæ columnæ, dum veluti superbâ duritate adversus tempestatem incolumes se ostendunt, fulmine fortissimo percussæ franguntur atque miserrimè dejiciuntur. Ex adverso arundo dum tempestatì cedit, dum caput flectit, illæsa ad statum suum incolumisque mox revertitur. Quò magis curandum homini est, ne ei resistat, qui & fulgura, & omnes in potestate habet vindictæ modos, quibus affligere humanum potest genus, si suum divinæ anteponit voluntati consilium, & Numini majori cedere nescit. In quo numero sunt, qui se ipsos colunt, negligendo divinæ venerationi debitum honorem, jaciendoque infames jocos & dicteria, ut pariter pios adversùs Deum, ejusque metum arment. Hi videant, ne vindicta divina lento gradu procedens audaces tandem corripiat,

SYMBOLUM V.

piat, & damnationis percutiat fulmine, in æternum periculofissimo.

Dam:

Dum tonat horrendis agitatus motibus aether,
 Et sua terribilis Iupiter arma quatit:
 Fulgura despiciunt solidam violenta columnam,
 Et mediam rigido fulminis igne secant.
 Ast alibi virgulta manent secura per agros,
 Quaque suum flectit mollis arundo caput.
 Illa resistendo ruit, hac cedendo resurgunt,
 Nullaque supplicii signa prioris habent.
 Fulminis auctor idem facit. Ille superba retundit
 Pectora, depressis gratia certa datur.

Marmore de Pario surgit, frontemque superbam
 Obvertit calo celsa columna suo.
 Excipit intrepido vultu nimbosque nivesque,
 Et sibi perpetuum destinat alta decus:
 Sed Iovis ira ferum jaculata è nubibus ignem,
 Disjicit audacis robora vasta struis.
 Cedite majori, mortales. Fulmina vitat,
 Qua primum inflectit mollis arundo caput.

SYMBOLUM VI.

NON INDE QUIETEM.

OMnes ii, qui suo se jaçant ingenio, & propriis tantum confidunt viribus, similes sunt grandioribus avibus, quæ quietem in fragili quærunt arundine, & onere præpon-

ponderantes concidunt. Quisquis impietate suâ ferox & intumescens, non agnoscit verissimum fortunæ suæ auctorem arbitrumque Deum, sed omnia putat sibi casu accidisse, suumque judicium solâ atque propriâ acuisse indole atque diligentia; ille dum in eâ hæret sententiâ, suo tandem damno cognoscet, se pravo debilique innixum sedisse fulcro, *nec inde quietem* expectandam fuisse. Vidimus fortissimos sapientissimosque viros hoc modo lapsos fuisse: nam isti, dum inflati superbiâ, dextræ suæ virtutem extulere, tandem infami metu correpti; inglorii occubuérunt: hi dum solo suo ingenio intemperanter gavisi, & judicii laudibus freti fuere, tandem cum infaniâ utriusque amisere existimationem, quam veluti Deam prius coluerant. Ut igitur stabilio rem Tibi quietem compares, intende animum oculosque in cælum, & fortissimum fulcrum arbitrare veram pietatem, omnium virtutum clarissimam. Absque eâ cæteras virtutes video tantùm pro externo ornamento censendas: quippe nunquam ex justâ pectoris prodibunt integritate, sed ex internâ manantes superbiâ, suas tantùm intendunt laudes, & in fragili gloriâ decus omne consumunt.

Sed

Sed optima rerum, dum non ad verum destinantur finem, nunquam glorioso felicique nobilitantur eventu: dumque ipsi mortales hac viâ propositum promovere suum satagunt, ignavâ correpti confusione, omnia infelici atque pudendo exitu foedari animadvertunt. Itaque quum cætera omnia veluti fumus evanescant inconstantia suâ, animus noster aliam quietem postulat, quâ ad lætitiæ constantiam, ad rerum suarum felicissimos eventus contineatur. Quæ quidem quies à solâ Dei gratiâ expectanda est, ipseque devotissimo invocandus pectore, ut ei firmiter nostrâ fide adherentes, nostram quotidie accusemus infirmitatem, omnemque tranquillitatis constantiam, omne nostrum robur in ipso solo collocemus.

*Dum fidit fragili volucris temeraria junco,
Frangitur, & dubios fallit arundo pedes.
Qui petis in fragili placidam tellure quietem,
Falleris, & mentem noxius error habet.
Et quid, stulte, homini confidis? fidere celo
Convenit, & summo qui regit astra DEO.
Sapius innumeros heic spes humana fefellit:
Decepit nullum spesque fidésque DEI.*

DUM

DUM SPLENDET, ET OMNIA SPLENDENT.

Non peccabo, si gratiam divinam comparem candelæ, quæ dum suum noctu in conclave immittit lumen, omnia illustrat, & splendentia reddit, quæ ad ornatum peristromata stragulaque auro intexta parietes vestiunt. Eâ autem absente, quanquam pretiosissimo auro atque argento omnia obdusa, atque ornata sint, in caligine omnis splendor jacet, nec cognosci potest decus, quod ad loci hujus ornamentum pertinet. Haud aliter, ubi gratia divina nobis affulget, omnia in nostris actionibus splendent, & decus nobis lætitiâque ex illâ benignitate communicant. Sed ubi dignissimum nobis aufert sui auxilii vultum, tum veluti nocte & tenebris sepulti, nullam magis cognoscimus jucundis in rebus inesse dulcedinem, inquietoque dolore anxii, agnoscimus præsentiam divini Numinis unicum vitæ nostræ esse solatium, sine quo nihil nobis amœnum, sed cuncta videntur mortua, quæ aliàs maximo prosequuti fuimus amore. Midas, Phrygiæ Rex, auro suo, quod stolidis votis ambierat, frui non potuit, quum inter ejus adspectum fame

SYMBOLUM VII.

fame fermè extingueretur. Sic nobis exploratum est, omnem rerum benedictionem ex unicâ proflire divinæ benignitatis propinquitate, sine quâ & optimarum rerum vitalis exuitur gustus. Ac quamvis salva omnia & jucunda externo cernantur vultu, tamen animus

mus suo verissimo gaudio orbatus luget, & nunquam reficitur, nisi gratiæ divinæ radiis illuminatus, sua gaudia secum computet, & sponte omnia fluere sentiat.

*Omnibus eripuit rebus nox atra colorem,
 Nullaque semotâ corpora luce micant.
 Sed refer ardentes intra conclavia ceras,
 Omnibus ecce redit, qui fuit ante color.
 Tunc Phrygii splendent, picturatique tapetes,
 Et clarum splendens, quo caruere, decus.
 Nos tenebra sumus, & piceâ caligine tecti,
 Undique & ex nobis gratia nulla micat.
 Sed mihi dū splendet tua lux, Deus, omnia splendent:
 Hinc lux grata mihi, vitæque grata venit,*

SYMBOLUM VIII.

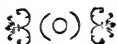

ILLUSTRAT QUOQUE VILIA

Quid nobis miserrimis mortalibus de
 nostrâ censendum est virtute, quam ex
 nobilitate aut fortunâ magnâ arcessimus? Sanè
 absente Deo gloria illa omnis velut fumus eva-
 nescit, animus dejicitur, omnesque vigoris
 sti-

stimuli se clanculùm auferunt, ut nil nisi vacuum remaneat corpus, quod malis repletum cupiditatibus, vitiisque onustum, maximo deinceps damno suo ruit ad perniciem. Et Sol quidem vilissimos illustrat serpentes, ut pulcherrimo micantes colore, auri gemmarumque ornatum adumbrent. At cur Deus Opt. Max. ex minimis ac vilissimis mortalium non quosdam eâdem facilitate posset extollere, insignibusque decorare donis, quàm illos, qui alto loco nati, jam à teneris ingenium studiis aliisque nobilioribus exercitiis imbuerunt? Quin sæpius animadvertimus, Deum efficere id, ut ex plebeis sive miserrimis hominibus aliqui inveniuntur, qui majoribus inclyti cælestibus donis, virtute ad summum fastigium evehantur. Ita *illustrat ille quoque vilia*, ut gloria ejus dignissimo magis applausu ab omnibus extollatur, & amoris misericordiæque immensa vjs in prosequendo genere humano celebretur.

Non solum illustrat Phœbi præsentia cedros ,
 Et quæcunque oculis sunt speciosa tuis.
 Sed quoque vermiculi viles , & noxius anguis ,
 Inde suam vitam , Sole micante , trahunt.
 Sol commune bonum : quod se diffundit in omnes
 Seque suâ cunctis commoditate probat.
 Quanta Dei bonitas ! qua totum laudibus orbem
 Implet , & hoc mundo major in astra redit.
 Quid genus & proavos jactas , titulosque superbos ?
 Et magis illustrat vilia sæpe Deus.

Quale addit gemmis splendor decus , aut ubi flavo
 Auro candidulum dextera jungit ebur ;
 Talis Sole micat , claraque in luce resulget ,
 Qui serpit nudâ vilior anguis humo :
 Pictaque convolvit radiato pectore terga ,
 Auratusque notat vilia membra color.
 Ne , pueri , titulis , ne formâ insurgite vestrâ !
 Quem Deus irradiat , pulchrior ille micat.

SUSTENTAT.

GRatia divina, quæ mortale sustentat genus, potissimum validissimo suo adesse cernitur auxilio, ubi aut bellorum aut incensurum quotidiano periculo immissos homines servat, & sospites incolumesque ab ullo vulnere, clade, morbo domum reducit. Hi custodiuntur instar globuli illius, qui ex artificiose fontis vase prosiliens, aquâ sustentatur, donec ipsâ in suum recurrente antrum, in priorem restituatur locum, ex quo proruperat. Ac tali quidem ducuntur modo, qui Deo constanti atque sincerâ adhærebunt pietate, ejusque tutelæ se totos devovebunt. Quòd si fortè aliqua illos violaverit calamitas, & exiguo illa tempore gravis incumbet, & perterritos mœrore magis eriget, dum præsentis relevati subsidio, multò fervidiori constantiâ in fide perseverabunt, seque nunquam totos deserti à Deo lætabuntur. Et quanquam illi interdum præmaturâ tollantur morte, aut ægritudinis lentâ tabe extinguantur, non tamen deserti relictique à Numine suo dicendi sunt, quum ab in-

stabili

SYMBOLUM IX.

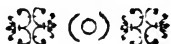

tabili fortunâ ad constantem transeant gau-
 liorum perfectionem, gaudeantque se dignif-
 mâ recreari quiete, ab omni miseriâ li-
 erati.

*Subsiliunt tumida venis pellentibus unda,
Sustentantque vagum, ne cadat inde, globum
Par mea forstecum est, globe. Nam me turbine scavo
Iactat in irato vasta procella mari.*

*Me diro exagitant collecta pericula motu,
Inque meum hostilis fulminat ira caput.
Es tamen in tantis sustentor casibus insons,
Nec vita patior tristia damna mee.*

*Quid timeam? Deus alme, tuo sto robore saluos
Quem tua sustentat dextera, nemo cadit.*

*Mobilis in medio fluitat globus aëre pendens,
Sursus & elatis innatat altus aquis.
Res miranda. Globus medio natat aethere praeceptis
Nec cadit in terram, ni cadat unda prius.
Quid loquor? in medio sic aëre fluctuat orbis,
Et tellus medias sic natat inter aquas.
Non cadit atque loco cedit. Deus omne gubernat
Conseruatque suum, quod bene fecit, opus.*

SYMBOLUM X.

SE IPSUM TERRITUS HORRET.

Multi inveniuntur, qui fictâ suâ pietate gloriantur, seque sanctissimos omnium mortalium esse putant : sed ubi tandem Legis divinæ justissimas inspiciunt tabulas,

B 3

ipſi

ipsi invenient, pietatem suam maximis foedatam esse vitiis, prædominantesque pravitatis suæ cupiditates impuro afflatu omnia commaculâsse. Fertur Basiliscus speculum inspiciens reverberantibus oculorum radiis statim extingui, suoque necari vultu, cujus tetrum luriamque adspectum ferre ipse haud possit. Similiter ii, qui superbâ inflati sunt pietate, dum sacram Scripturam legunt, inveniunt se arrogantiam infectos, horrentque se ipsos, quòd viis imminere mortis, & longissimè à vero Dei cultu abesse se agnoscant. Neque enim Deus Opt. Max. vult, ut nos nobis ipsis nostrâ placeamus devotione, quum nec ipse Mundi Salvator unquam suam extulerit pietatem, quæ tamen absolutissimæ perfectionis, sanctitatisque integerrimæ plenissima erat. At nos omnes miseri, debilesque sumus; & dum indies peccamus, ac iisdem infuescimus delictis, à quibus facillimè cedere potuissemus, quæ tandem nostra gloria coram omniscio Judice erit? Valde igitur necessarium est, ut Deo soli sinamus esse iudicium æstimationemque nostræ pietatis, nosque humiliter eidem subicientes, & impuritatem agnoscentes nostram, criminum
 nostro-

nostrorum veniam precemur, ut ille indies
nostræ velit adesse imbecillitati, ne in gra-
viora incidamus scelera, mortem æternam se-
cum trahentia.

*Terretur propria Basiliscus imagine forma,
Objecto speculo si sua membra videt.
Tunc oculis in se funestâ luce retortis
Mæret, & adspectu contremittit ipse suo.
Si peccator homo secum sua crimina lustrat,
Proponens oculis Biblia sancta suis.
Tunc sese in speculo divini Codicis horret,
Et tremitt adspectu territus inde suo.
Et mortalis homo, Tibi causa sat apta dolendi !
Sunt tua foeda Tibi crimina, foeda Deo.*

ORIENTEM FUGIUNT.

ETſi humana eò usque creverit astutia atque malignitas, ut & plurima scelera atque mendacia externo constantiæ vultu exprimere, & simulatâ aliquâ sinceritate venenum pravitatis suæ abscondere mortales didicerint; tamen orientem semper veritatis horruere Solem, qui strenuus occultarum falsarumque artium hostis, non patitur internum s' jungi ab externo, aut ullam injuriam probitate tegi. Est ipse sævissimus injustitiæ ultor, qui, quanquam diu permittit nocti, ut pessimas in tenebris machinationes, eo tempore undique errantes, sustineat, ad extremum tamen redeuntæ die fugat suâ pœnâ, quæ se caligine secura putabant. Sic per atram noctem micant minora sidera, & erraticæ faces, fallacesque ignes cælum obsident: sed quæ mox *orientem fugiunt* Solem,
ubi

SYMBOLUM XI,

ubi is è Thetydos cubili surgens, jubar suum
toto cælo diffundit.

B. 5.

Jam

Iam fugite, & toto stella discedite calo,
 Et quodcumque micas nocte silente iubar.
 Majori jam luce rubet, vultuque nitenti
 Nocturnum pulcher pellit Apollo decus.
 Tollit sylva comas, emergunt lumine colles,
 Et valles viso subsilière die.
 Triste micans cessit ferali crine cometes,
 Et falsa solvunt se per inane faces.
 Quid fuci, pravaque artes, simulatio, fraudes,
 Tollitis improbulum nocte favente iubar?
 Heu fugite hinc! Veri Sol aureus exserit ora,
 Confunditque oculis lumina falsa suis.

Aurea si surgit croceis Aurora quadrigis,
 Nubila cum tenebris nox procul inde fugit.
 Hac roseis invec̄ta rotis prænuncia lucis
 Omnia lustratâ sidera pellit humô.
 Post totum lustrat pulsâ caligine calum,
 Et nobis nitidum reddat Apollo diem.
 Luce sacrâ veniente, procul caligo recedit,
 Et Christo Satanæ adveniente fugit.

SYMBOLUM XII.

TACTA SONABUNT

TACTA SONABUNT.

AT malo mea à potentissimo Nūmine
 conservari regique gaudia, quàm illis
 pro meo frui lubitu: nam ubi meâ voluntate
 illa dirigo ad promovendam vitæ meæ jucun-
 ditatem, nimis debili manu mota; neque læti-

tia constantiam, neque vitæ meæ commodissimum possunt afferre incrementum. Voluntas nostra, quanquam interdum bonum intendat finem, tamen præponderans internæ malitiæ vis, non permittit virtutis nos imminere viis, si solùm sponte nostrâ conamur efficere, quod debeat esse laude dignum. Sæpius ex nostrâ opinione, quæ nobis ad nostrum videantur usum atque hilaritatem promptiora, putamus confestim illis esse utendum, exequuturi eadem cum fervore, quum in nostris ardere cupiditatibus soleamus. Sed Deus, qui ipsa est sapientia, longè aliter destinat suam voluntatem, nostræque se tunc opponit: ostendens, se omnibus præesse rebus, nosque manu illius tangendos, si quid præclari à nobis edendum sit. Nos vanis immergi cupiditatibus, omnes nostras actiones eò intendimus, ut amœniori inserviant delectamento nostrorum affectuum: sed Deus est, qui internas hominum inspicit mentes, qui optimè novit, quæ ad verissimam vitæ nostræ proficiant salutem atque utilitatem. Quare quum omnia nostra vota actionesque ad summam collimare debeant perfectionem, si felicissimâ quiete cupiamus tandem affici, id necessum est, ne

per nostras cupiditates studeamus anticipare fatum, nostrisque viribus innisi, invisum cælo opus faciamus, sed ut nostram Deo soli voluntatem committamus, qui eam suæ conformem reddat directioni, & nostris ex operibus suam gloriam extollat. Simus adinstar tympani, quod, ubi ille tetigerit, fortiori applaudat sonitu, qui & nominis illius laudem latè celebret, & famæ nostræ integritatem, animique verissimam gloriam cælo ipsi inferat.

*Aenea dum tremulo pulsantur tympana motu,
Robustos referunt fortiter acta sonos.
Sed simul ac nullis pulsantibus omnia cessant
Verbera, tum cessat, qui fuit ante tremor,
Nos quoque torpemus, nos vasta silentia stringunt,
Ni moveat summus pectora nostra Deus.
Hoc agitante bonos intra præcordia motus
Sentit homo, & sensum, sed prius actus, agit.
Magne mihi moveas, Deus, alio numine mentem,
Sic quodcumque voles, sed bene motus, agam.*

ET IN VOLVENDO QUIESCO.

MOs compluribus Americæ populis est, ut lecto inter arbores alligato, per noctem quiescant, eoque majorem somni vim experiantur, quò incitator aura jacentes hinc inde volvit. Nobis etiam quiescentibus, si aliquando illam impetraverimus gratiam, ut constanti fiducia sinceroque spiritu, Deo adhæreamus, nec rerum adversarum pessimi insultus, nec tristes calamitatum impetus nocebunt, neve animum ab internâ disturbabunt quiete, quum sensus nostri interiore compositi tranquillitate nullâ malorum ingruentium acerbitate terreantur. Ita & *involvendo quietem* capimus, & divinæ benignitatis securi plusquam consuetâ accinctos nos experimur fortitudine, quâ omnibus æquo resistimus animo periculis, & inter turbas, molestias, misérias, divinâ corroborati virtute, suaviter requiescimus. Sæviant omnium tempestatum horrendo furore orbis, & in partes suas illabatur; integer tamen ille, & Deo suo deditus animus non à sua dimovebitur quiete, sed inveniet sibi divinæ præsentia

SYMBOLUM XIII.

riæ adesse gratiam, dulcissimamque præberi tranquillitatem, dum exterioribus tumultibus agitur volutaturque.

*Sic somnum requiemque Indus sub utraque capessit
 Arbore, nec terris qua latuere, timet.
 Altius è terris sublatus dulcia somni
 Tempora tuta, licet commoveatur, agit:
 Incumbant venti thalamo, involvendo quiescit
 Pensilibusque cubat mollius iste thoris.
 Vir pius in terris sacro devotus Olympo,
 Semper amoena sua gaudia mentis alit:
 Et medios inter secum capit otia motus,
 Atque fremente minis orbe, quietus agit.
 Pectus inops sceleris, si mens tranquilla serenat;
 Grata vel ex motu gaudia semper habet.*

SYMBOLUM XIV.

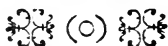

NE CONSUMATUR.

Quæ intempestivo lucet die candela, inutili consumitur servitio: sed dum extinguitur

guitur, ut ad meliores conservetur usus, incolumis manet; donec justo incensa tempore, caligantibus succurrat, & majori pereat comodo. Similiter omne ingenium judiciumque nostrum conservari debent, ut non in otio & voluptate vitiosâ terantur, aut immaturo intempestivoque usu conficiantur. Abstinentium est illis rebus, quibus ante tempus atterantur spiritus, & corporis valetudo, res mortalibus pretiosissima, consumatur. At ubi Deo placuerit, ut fulgeas, ut splendeas, exferendus ingenii vigor est, intendendum animi robur, ut cum justâ laude, & gloriâ solitâ vitam extendas. Nec dubium est, omnia sponte suâ eo tempore fluxura, quantum & approbatio divina, & benedictionis ejus præsentia omnes labores sublevet, ne corpori damnum afferant, ne infelici progressu tardentur. Quare placet, tempus à summo Numine definitum, haud anticipare impatientibus votis, sed juvat, nos ejus subjicere voluntati, paratos divina illius exequi jussa, quo die, quâve horâ voluerit.

Quid tremula extinguit rutilantia lumina tædæ,
 Et claram delet dextera sæva facem?
 Nempe reservatur, noctem ut pulcherrima flammis
 Vincat, & in tenebris cæca corusca micet.
 Neve indignabor, si nunc mea lumina Numera
 Delet, temporibus mox radianda suis.

Quæ manus extinguit lucentem sedula tædæ,
 Id studio, non id precipitanter agit.
 Scilicet immodicus ne perdat temporis usus;
 Sed præsens alio serviat illa loco.
 Sæpe Deus non vult, ut lux tua splendeat illo
 Tempore, sed radios subtrahit ille tuos.
 Ille scit optatam, quæ lux tua splendeat, horam;
 Commodior coeptis quæque futura tuis.
 Fide Deo, dabit ille Tibi, si tempus, honorem;
 Si non hoc, alio tempore magnus eris.
 Quicquid agis, Deus alme, placet. non obloquor astris.
 Sed quacunque venis luce, paratus ero.

SUAVIS UBIQUE.

Est genus pomorum citriorum, quod totum suavitatem eximiâ se commendat, seu exteriorem gustu delibaveris corticem, seu latentem interiorem succum expresseris. Et sunt humano in genere, qui tantis à Deo insigniti sunt donis, ut tam internâ, quàm externâ polleant virtute, & pietatis, modestiæ, innocentæ suavitatem divinam juxta ac humanam sibi gratiam concilient. Talis homo, dum illis præstantissimis clarus est dotibus, primò integrâ pectoris imbutus sinceritate obsecrat quotidie Deum, ut hoc constanter possit gaudere bono; deinde insigni inflammatus amore, omni studio annititur, ut proximi sui commoda promoveat, & integerrimâ vitâ, suavissimo consortio, pulcherrimâ conscientiam famam sibi perpetuam conficiat. Quid suavius hoc intueri pectore Deus potest? quid dulcius hoc vultu videre mortales, quum undique suavitas castissima tam interiore, quàm exteriori gratiam, se commendat? Atque hæc est maxima divinæ gratiæ vis, quæ sæpius se in humanum extendit

dit genus, ut mortales inde cognoscant, quanta sit divinæ benignitatis facultas in opere humano elucens, & quanta sit bonorum cælestium excellentia, ubi experimur præsentia divinæ vigorem, omnium felicitatum dulcedini anteponendum.

Seu

Seu te lata tulit primum, suavissime fructus,
China, atque Eoa terra beata plage;
Seu nascentem aluit campis Tartessus apricis,
Et prior adspexit blanda per arva Tagus.
Suavis ubique homini. Sed tu mens suavior exis,
Si calo fueris suavis ubique tuo.

Quicquid in hoc fructu nostros adhibetur in usus,
Id placet, & vires intus & extus habet.
Ipse color suavis, fulvoque simillimus auro,
Et suavis cortex, grana, medulla, caro.
Suavis ubique placet. Vir sanctus & integer avi,
Ille placet magno totus ubique Deo.
Mens, animus, sensus, omnes cum corpore nervi,
Membra, manus, sanguis, pes, caro, totus amor.
Omnia sic flectit, regit, instruit, ordinat, aptat,
Vt placeant summo, qui dedit illa, Deo.
O mea vita Tibi si tota, Iehova, placeret,
Et foret ante oculos suavis ubique tuos.

SYMBOLUM XVI.

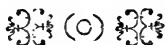

ILLO SPLENDEnte LEVABOR.

SÆpius Creator Rectorque rerum omnium
 Deus in rebus inanimatis ostendit suum ar-
 bitrii vigorem, ut ea, quæ modico suo initio
 no-

nobis diuturna haud videntur, tandem glorioſè extollantur ad commodum humanæ vitæ utiliffimum. Prima recensque ſeges, humo ſuâ vix exiens, quæ hyberno tempore nivibus oppreſſa jacet; redeunte Solis calore in tantam ſurgit exiguo tempore proceritatem, ut & quadrupedibus majoribus inferviat, & tegumentum præbeat. At dum hanc Dei benignitatem in illis rebus admiramur, cui non magis nos movebit recordatio divinæ benignitatis, atque validiffimi auxilii, quæ ſæpius nos, multoſque homines in mœrore jacentes, veluti ex pulvere erexit, digniffimæque hilaritate extulit, ut præteriti doloris immemores, jucundiffimâ lætitiâ recrearentur? Et licèt Deus non quotidie noſtris pro lubitu humano ſuccurrat votis, eaque exaudiat, tandem tamen præſentiffimâ gratiâ affulgebit, & lumine nunquam perituro dum patientiâ pleni in languore trifti jaceamus, nos levabit.

*Prima seges tenerâ vestit lanugine campum,
 Atque humilis pronum lambit arista solum.
 Sed dum Sol splendet, dum ridet pulcher Apollo,
 Mox flavum tollit fulgida ad astra caput.
 Tunc Ceres attonitis jactat sua regna colonis,
 Miraturque decus, spica procera, tuum.
 Sume animos, mea mens. si me respexerit aether,
 Ignarâ victor tollar alacris humo.*

*Si fera sevit hyems, glacialibus aspera ventis,
 Delitet obscuris nobile semen agris.
 Ast ubi Vere redux Sol respicit aureus orbem,
 Non sperata seges surgit, agrosque beat.
 Pingua tum culmis Cerealibus arva tumescunt,
 Tollit & elatum spica superba caput.
 Pressus humi jaceo, surgendi nulla facultas,
 Si cupio mentem consuluisse meam.
 Affulge, Deus alme, mihi. Te dante virebo,
 Atque hilari rursus mente levabor humo.*

SUPERGRESSUS.

HUmanum suam supergressus est, quisquis in cælum intentus, Deum verâ fide arripit, suisque nihil effici posse viribus judicat, ni ab illo super terrarum sordes & pulverem, super tumultus mundanos sustollatur, qui supremus rerum omnium dominus, singula dirigit suâ potestate, quæcunque nobis gaudii dolorisque sensum afferunt. Is sublimitate suâ securus, nec periculorum casus timet, nec odia, invidiam, fraudesque mortalium curat: omnia enim hæc suis subiecta pedibus cernit, ipsasque calcatur nubes, quæ tempestatem valido furore in terras effundunt. Talis rupicapra, postquam summa montium scandit cacumina, spernit venatorum dolos, & allatrantium canum insidias sevitiamque; nec inquietatur

S Y M B O L U M XVII.

ur tempestatibus, quæ medium montis dor-
um obsident & præcingunt.

Caprea paullatim montes transgressa minores,
 Iam sedet in summo culmine montis o'vans.
 Heic ubi sub pedibus ventos, nubesque profundas
 Conspicit, & s' quas concitat aura minas.
 Non timet insidias venant'um, acresque molossos,
 Sed procul elufos despicit alta canes.
 Hoc securi jugo. Nunquam felicior est mens,
 Quam si neglecto scandat ad astra sol'o.
 Heic securi quies, heic corvos ludit hiantes,
 Sub pedibusque suis omnia monstra videt.
 Quid terris hares, mea mens? securi sedebis,
 Si propius magno queris adesse Deo.

Iam sedet athereo non territa caprea monte,
 Et nubes supra tollit ad astra caput.
 Infra Euri indomiti strident, & plurimus atras
 Excussis fundit nubibus Auster aquas.
 Iam procul effugit rabidam securi canum vim,
 Et que dextra trahit retia tensa sagax.
 Omnia non metuit. Nec tu majora pavebis,
 Quando supergrederis mens mea limen humi.

SYMBOLUM XVIII.

VIVIS AGITUR.

U Su cognitum est, aquas ex vivis montium fontibus fluentes, fortiori cursu etas prolabi, molarumque movere rotas, quam bi lentis constrictæ paludibus, & impuritate;

cœnosaque putredine immobiles jacent. Prima hæc aqua dici potest viva, quæ & pulchritudine insignis incedit, & velocitate gratâ strepens, latè vires suas diffundit. Non quoque agimur vivâ Dei viventis manu, cujus vi exsequimur cuncta perficimusque tantâ excellentiâ, ut mortalibus insolita videantur, atque honorificâ & æternâ extollantur memoriâ. Ab hoc vivo fonte profilière omnes gloriosæ res gestæ, quibus fortissimi viri se ad famam protulère. Nam qui in promovendâ suâ fortunâ atque virtute, singula facta suis adscribunt viribus, ignorant parem suam cum molâ aquaticâ esse conditionem, quæ perpetuùm requiesceret, nisi allabente undâ impelleretur agereturque. Nec prodest illis limosa illa & putredine ingrata stagnans palus, in quâ, veluti in vasto Oceano, ambitionem, aviditatem, gaudiaque sua movere se putant, quum hæc movenda rectè sint, vivorum tantùm fontium viribus agantur. Quid enim invalidi naturæ homines ab infirmo corpore & judicio expectaremus; ni aliquid vivacius fortiusque miserimos regeret, cujus auxilio & injustum à justo distinguere, & virtutem anteponeere vitio, & præclara facinora felici successu patrare

per

permoveamur? Igitur rectè atque ordine pii suam agnoscentes infirmitatem, singulas vitæ suæ actiones, si feliciter gerendæ, ab hoc fonte impelli fatentur, tantoque majorem inde lætitiâ capiunt, quanto purior validiorque illa aqua est, quæ pectori benè præparato al-
labitur.

*Mobilis in gyrum vivis rota pellitur undis,
Et mola mota suum sic benè versat opus.
Subtrahere labentem consuetis sedibus amnem,
Et rota subductis tota quiescet aquis.
Cessat opus, cessatque labor. Res prospera cedit,
Ritè salutaris si rigat imber opus.
Si divina meis clementer gratia cœptis
Affluit, ex voto cuncta libenter eunt.
Si negat affluxum, dignasque potentia vires,
Tendimus adversis irrita vela Notis.
Perge movere, Deus, mea pectora; perge, sequemur.
Te cessante labant, teque movente vigent.*

PULCHER IN ADVERSIS.

ARcus cælestis, quem Iridem vocant, imago Solis est, roscidâque & cavâ nube concipitur: qui licet adversum sese semper Soli opponat, colorum tamen varietate & illum, & ipsum se commendat. Quid enim multiplici illâ colorum facie pulchrius, sive cæruleas lineas, sive virides, sive purpuræ similes, sive luteas aut igneas ducat, & ita Solem tegat, ut tamen radios picto pellucidoque vultu transmittat? At nobis etiam Iris clarissimum documentum est, non deformari pios rebus adversis, sed in ipsis quoque suam obtinere pulchritudinem, quæ nunquam tota tegi velarique possit. Tum & repentino suo ortu, interituque, & prænunciâ cæli sereni facie ostendit, brevi illis incumbere calamitates, qui in divinam indignationem lapsi, peccata detestantur, & veram scelerum pœnitentiam agunt. Hi dum maximis calamitatibus miserisque, velut atrâ nube, obruantur, mox benignitatis divinæ Iridem adspiciunt, quæ & cunctos dolorum imbres sedat, & exoptatissimâ luce animum recreat. Ita-
que

SYMBOLUM XIX.

que læti intuemur hanc Dei benignitatem, gaudemusque insignem nobis præberi consolationem, quâ, si omnis externa abest felicitas, sanctissimam spem auferendæ mox à nobis calamitatis concipimus. At miserrimi omnium, quibus hoc refugium in calamitatibus

denegatur : nam dum fluxa rerum humanarum
 prosperitas ipsos relinquit , receptu sanctiori
 exclusi , ad querelas violentas & inde ad ulti-
 mam desperationem descendunt.

Horrida dum totò bacchantur fulmina calò,

Et gravis athereas concitat ira plagas :

Ecce trahens nitidos adverso Sole colores

Inter arenosas emicat Iris aquas.

Iris in obscuris pulcherrima nubibus , Iris

Picta colorato tota decore nitet.

Dum pia mens quatitur diris agitata procellis,

Ecce sub adversis pulchrius illa micat.

Nempe parùm tutis constans patientia rebus

Splendet , & obscuro pulchrior orbe nitet.

Attonito densi funduntur ab aethere nimbi ,

Aëreoque ingens personat axe fragor :

Conglomerat noctem , & tenebrosa volumina torquet

Auster in adspèctum , candide Phœbe, tuum.

Est tamen atrato pulcherrima gratia calo ,

Dum se per medias circinat Iris aquas.

Quid me deformem vocitas , dñ me aspera tangunt ;

Pulcher in adversis sum miser ipse meis.

S Y M B O L U M XX.

LÆTIUS UT CRESCAT.

GRamen, ut lætius crescat, falce metitur, & humo tenus conciditur. Non mirandum

dum est, si quandoque pii molestiis miseris-
que vexentur, & pœnis divinis affligantur.
Etenim Deus, quos quadam singulari gratiâ
ad suum elegit cultum atque sinceram venera-
tionem, multis hinc inde pœnis calamitati-
busque variis exercet, ut fidei constantiam
in iis expertus, majori deinceps eos felici-
tate extollat. Non itaque rigor iste respicit
horum perniciem; sed affliguntur, ut erigan-
tur; puniuntur, ut postea præsentis auxilio
ex miseris erepti, extollant magis divinæ
benignitatis magnitudinem, aliosque suo
exemplo ad pietatem attrahant. Quâ in re
documentum imprimis patientiæ edendum
est, ne intempestivo murmure gemitibusque
violento excipiamus manum, quæ affligit:
quoniam Deus subjectis semper succurrat ani-
mis, eosque inopinato reficiat gaudio, qui se
cælo submitunt, ubi potentiore vi depri-
muntur.

Gramina pubescunt viridanti mollia prato,
 Et variis tollunt tempora picta modis.
 Sed mox messoris curvâ sub falce recumbunt,
 Et viridi abscedunt cespite secta suo.
 Scilicet ut crescant vernanti latius herbâ,
 Luxurians refecat falx metuenda decus.
 Nos etiam quandoque Deus cruce frangit & angit,
 Ut virtutis amor latius astra petat.
 Non queritor mea mens. Surges mox celsior ortu,
 Si tua succidit gaudia fluxa Deus.

Qui modo ridebant vernanti gramine campi,
 Nunc virides secti deposuere comas.
 Crudelis falcem submitit messor acerbam,
 Maturumque hausit dextera seva decus.
 Quid voco crudelem? que messuit, illa benigna
 Dextera, & in campos officiosa suos.
 Latius ut crescant, tollant ut celsius udum
 Gramina lata caput, inessuit illa manus.
 Si mea luxuriat rebus fortuna secundis,
 Cade illam, ut surgat sanctior inde, Deus!

IN FRAGILI LUSIT.

Nihil in toto magis terrarum orbe est miserandum, quàm inveniri homines, qui nullius cultus in Deum, atque debiti obsequii memores, omnes ingenii animique vires eò tantùm intendant, ut promoveant luxuriæ suæ voluptates, & exercent iudicii vigorem iis in rebus, quæ & naturâ suâ fluxæ fragilesque, & vitiorum labe pollutæ deformatæque, animum à cælestibus duraturisque operibus abducunt. His tandem evenit, quod artificibus illis, qui ex fragili lapide statuam multo effingunt labore, & ad lineamenta hominum diligenti studiô præcîdunt; quum tamen mox & edax vetustas, & cæli injuria materiam ipsam comminuant, & tam ipsam statuam, quàm artificis operam nomenque subvertant. Quid in fragili gloriâ ludunt? quid suis dediti cupiditatibus, & nefandis occæcati vitiis, labores suos perituro fundamento superstruunt, quum hos præmatura mors in mediis votis plerumque rapiat, illorum res gestas tot ac tantis sceleribus implicatas vindex Deus sero supplicio castiget ac de-

SYMBOLUM XXI.

deleat? Neque enim justitia divina patitur, ut mortales cultui ejus destinati illis impunè immineant rebus, quibus abundans pravitatis inest malignitas, prohibitis seducens hominem.

nem voluptatibus, ut dulcedine peccandi delectatus, obliviscatur debitam Deo attribuere venerationem, omnibus meritò studiis præferendam.

*Quam manus artificis statuam clarissima sculpsit,
 Spondebat visa tempora longa sua.
 Sed miser eventus docuit tamen esse caducam,
 Res testatur, humi rudera sparsa vides.
 In fragili lusit manus ingeniosa metallo,
 Rupturamque suam fracta columna dolet.
 Invida consumit ferrum, lapidemque vetustas,
 Nullaque res majus tempore robur habet.
 Quid non tempus edax perdit? Ludamus in illo,
 In quo tempus iners nil sibi juris habet.
 Illud agam, quod non injuria temporis aufert.
 Semper in aeternum quod manet, illud agam.*

SYMBOLUM XXII.

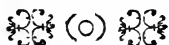
DURABUNT.

CUpressus nec vetustatem, nec cariem sentit, nec foliorum viriditate orbatur, seu siccae æstatis fervor, seu duræ inclementiæ hyemis incumbit. Itaque olim gentes Diti hanc arborem fecere sacram, & defunctorum: æter-

æternitatem adumbraturi, eam ad sepulchra
 statuerunt. Sed inprimis constantiam in hoc
 expreſſerunt ligno, quum perpetuo virore in-
 clytum, nec tempeſtati annorum, nec putre-
 dini ſubjaceat. Ac illos quidem populos, in
 vano deorum cultu errantes, ea inflammavit
 cupiditas, ut constantiæ famam labore arduo,
 ſummâque patientiâ ambirent, & præſtanti
 fortitudine animi laudes ſuas extenderent. At
 nos longè firmiori ratione ad constantiam im-
 pellimur: nos validiſſimus Dei adſpectus mo-
 vet & ſuſtinet, ut in ejus æternam gloriam
 constantes duremus. Ipſa tandem gentium
 constantia, cæleſtibus haud innixa viribus,
 concidit & dilapſa eſt: at animus noſter divini
 cognitione imbutus, & robuſtiori fortitudine
 præditus, feliciùs adverſus omnes caſus ſe
 corroboret. Ipſe erigit ſe & confirmat, ubi
 rerum adverſarum acerbitate oppreſſi, diu-
 turniori quodam dolore languemus, aut alio
 moleſtiarum genere laceramur. Nec in re-
 bus proſperis ſe extollit, aut deliqueſcit,
 quum ſemper devoto obſequio in Numen de-
 fixus, religioſâ humilitate ſe componat. Eo
 modo laudem cupreſſorum antecedens, quum
 nec dolore, nec atrocibus periculis concidat,
 nec

nec rebus adversis desoletur consenescatque,
 nec prosperis diffluat, sed pulcherrimâ con-
 stantiâ & fortitudine præditus, felicissimâ glo-
 riâ in æternum duret.

*Ergo iterum, Deus alme, tua me subjicis ira,
 Et ruit in pavidum pœna tremenda caput?
 Ah grande infligis vulnus, mea gaudia tollis,
 Quodve oculis habui carius ipse meis!
 Durabo tamen, & rebus patientia duris
 Fortius adstringet me, Deus, una Tibi.
 Vive cupresse diu. Sed me constantia major
 In seros servat post mea damna dies.*

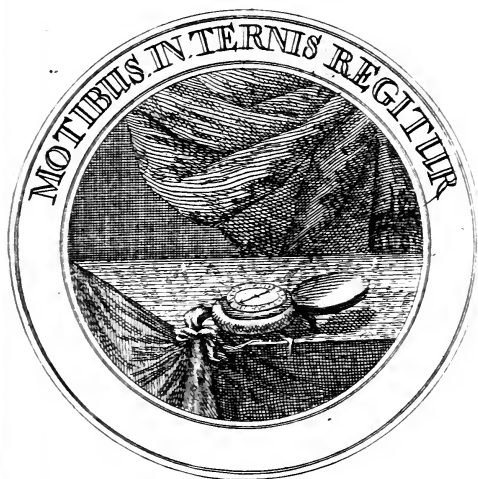

*Sicut odorata stantes per secla cupressi,
 Nulla senectutis signa labantis habent:
 Sic mentes etiam, queis sunt caelestia cura,
 Perpetuum servant, & sine fine, decus.
 Omnia tempus edax consumit, & omnia perdit,
 Quicquid habent homines, quicquid & orbis habet.
 Durabit mens sola Deo sacrata, nec unquam
 Temporis invidiam, nec mala fata timet.*

MOTIBUS INTERNIS REGITUR.

Satis constat, Deum Opt. Max. internis nos regere motibus, ut ad pietatem virtutemque prompti inveniamur. Nam etsi externis in rebus maxima videatur sæpe inesse agilitas, quâ humanum negotium feliciter expeditur; attamen hæc omnia haud sponte nostrâ exsequimur. Quippe sanctus ille Dei Spiritus suam homini communicans gratiam, ipsum movet incitatque ad honestas actiones, quæ animum pulcherrimo ardore stimulant, deinceps adjiciunt famam insigni laude dignissimam. Nec dubito, quin omnibus nostræ fidei hominibus satis persuasum sit, neque pium aliquid, neque gloriosum à nobis posse committi, ni stimulante illâ divinâ gratiâ adducti, vitam pulcherrimis virtutis facinoribus exornemus. Ac pari quidem & æquali mortales facultate fruimur, ut virtutem ratione nostrâ anteponamus vitio; sed tamen peculiaris illius gratiæ motus est, qui nos ad primam ejus rei causam adducit, ut non solum cognoscamus virtutem in se, sed & illi omnem attribuamus gloriam, qui nos sanctiore
im-

SYMBOLUM XXIII.

impulsu agitatur. Sic semper Horologii instar regimur, quod ubi manus incitaverit, occultis rotularum cursibus agitatum, horam tempusque mortalibus designat. Ergò meos sensus moveas, Deus, ne in vitæ meæ cursu pravis impeditus vitiis, ab honesto deflectam,

tuo-

tuoque destitutus motu, immobilis jaceam,
& inglorius conticescam.

*Qua jacet in mensa, celeres qua denotat horas,
Ordine dat certos machina mota sonos.
Motibus internis regitur. Sic temporis index
Acta sonat, motu deficiente silet.
Et Deus aethereo tentat mea pectora motu,
Hoc cessante silent, hocque movente sonant.
Non iste externâ procedit origine motus,
Aut humana sacrum dextera ducit opus.
Interna internus tangit praeordia motus,
Et motu in medio, credite, Numen inest.*

SYMBOLUM XXIV.

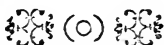

NON NIMIUM SECURUS.

Leo, cæteris animalibus fortior, viribus-
que formidabilior, dum majorum quadru-
pedum

pedum insidiis major in aperto quiescit campo sæpe à minimo occiditur scorpione, securitatisque suæ pœnas luit. Quanquam Christianorum vita omnem calamitatum vim fide superet, insignique fortitudine excellat, sæpius tamen blanda nos seducit securitas, ut nimiam nostrâ abusi libertate, in lethalia peccata ruamus. Antiquus enim generis humani hostis nunc illum per divitias, hunc per maximam potentiæ vires subvertit: mox alios gratissimis corrumpit deliciis, ut cultum divinum negligentes, sensim majoribus indormiant vitiis, & ad ultimas misérias descendant. Ita que vigilare nobis lubet, pioque metu cunctis circumspicere, ut neque ullæ insidiæ, neque virium potentiæque nostræ nimia fiducia neque orbis divitiarum deliciis plenus, nos securos occupent, & simul perdant. Felicissimus ille, qui divinâ gratiâ subnixus, non defatigatur in Dei cultu, ejusque amore noctes diesque ardens consumit vitæ tempora, indefessâ Creatorem suum pietate veneratus.

Terribiles quatit ore iudas, & murmure vasto
 Infremit indomitus per vaga rura leo.
 Non ulli dat terga fera; sed bellua cuncta
 Agnoscit domini sceptrata tremenda sui.
 Ast ubi gramineo recubat securior ostro,
 Magnanimum parvus Scorpio ledit herum.
 Ledit, & affligit lethali vulnere Regem,
 Iamque animam grandem purpureamque vomis.
 Quid vili cecidisse feram indignamur ab ictu?
 Heu secura nocet fortibus ipsa quies!

Dum leo securus nimium sua lumina claudit,
 Fessaque stratus humi membra sopore levat:
 Scorpius in mediâ tunc fronte leonis inerrat,
 Stertentemque truci vellicat ungue feram.
 Magna suis etiam somno suppressa laborant
 Viribus, & multis casibus alta patent.
 Intemerata piam servat vigilantia mentem,
 Custoditque sacer pectora casta timor.
 Ne secura suis pia mens sit viribus, illam
 Ni seruet clypeo prasidioque Deus.

LUMENQUE A LUMINE REDDIT

NUnquam Solis radii Speculum perlustrant, ut non statim redderet lumen splendorem, & tam à latere, quàm à fronte omnia insigni claritate perstringeret. Deus immortalis, ineffabili amore in humanum genus ductus, pectora nostra incendit, dona que largitur eximia, ut nos gratuitò erga ipsum animò, omnem nomini divino attribuamus gloriam, actionibusque nostris reddamus honorem, quem nobis benignissimè communicavit. Id præstabimus, si & benignitatem ejus laudibus extollamus, & illic faciamus, quæ tam ad nominis illius propagandam excellentiam, quàm ad proximi nostri utilitatem pertineant. Quid enim improbe, cælestium munerum jactas splendorem, si Creatorem tuum despectas, si quotidianâ excitatus arrogantia, iniquissimè majestatem divinam polluis, si rebus prosperis occæcatus, ad luxuriam raperis, & proteviam ambitionem modestiæ & humilitati anteponis? Reddendum illi est lumen, à quo accepisti: cujus magnitudinem dum casti-
vene

SYMBOLUM XXV.

eneraris animô, dum cuncta nomini tanto
 ribuis, id tibi concilias, ut majore lumine
 ulgeas. Sed & proximo communicandum
 est, quod in Te eximium est, seu prudentiæ
 ingeniique laudibus insignis inclarescis, seu
 manu promptus, fortitudinis famam obti-

D 2 nuisti,

nuiſti, ſeu opum potentiæque magnitudine ca-
 teros antecedis. Proximus Deo eſt, qui in mo-
 tales beneficus, munera ſua gratô animô di-
 penſat, & liberalitate indulgentiâque humi-
 num genus ſibi demeretur.

Clara repercuffo reddit ſua lumina Phœbo,

Et nitidum ſpeculi ſpargit imago jubar;

Acceptosque refert ignes, radiisque coruſcis

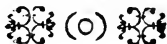
Assimilat frontem, pulcher Apollo, tuam.

Hoc fragilis faciat vitri quum vilior orbis,

Quid mea non facient pectora, magne Deus?

Quod radio placeoque, tuum eſt. Nec pulchrior ignis

Me luſtrat, quàm qui redditur ipſe tibi.

Immiſſos Speculum radios à Sole retorquet,

Lumenque ex ipſo lumine vibrat orans.

Non ſplendet fulgore ſuo, ſed debet honorem

Huncce ſuum Soli, qui dedit omne decus.

Si, Deus alme, meam luſtrat tua gratia mentem

Illarefert radios irradiata tuos.

Redde, tibi reddam: ſine te mens frigida torpet:

Illustrata tuâ luce potenter agit.

SYMBOLUM XXVI.

ALII FAMAM NOMENQUE DEDERE.

IN priscis Historiarum monumentis cernimus stupescimusque egregia veterum Heroum facinora, quæ tam incredibili virtute atque fortitudine fuere peracta, ut fermè censeatur, homines per se infirmissimos, exiguo

vitæ tempore, tantas res perficere nequiisse. At qui hodierno adhuc die experimur, inult ab mortalibus clarissima facta paucissimo annorum decursu perpetrari, non tantam admirationem mereri ea animadvertimus, ubi verissimum rerum omnium fontem adcamus. Nam agnoscimus eorum originem ex solâ divina prosilire voluntate, hominesque quidem agere, sed Deum efficere, ut gloriosè omni exsequi possint. Quamobrem, qui hanc primæ causæ originem atque vim considerat hominum clarissimorum ac fortissimorum fontem non absimilem judicabit Pyramidi Ægyptiacæ, quæ quanquam magnificâ & stupendâ structurâ omnium oculos animosque in se converteret, omnem tamen laudem atque famam conditori suo debebat. Sine eo enim non staret, nec superbo fastigio nubibus se misceret. Pariter quòd bellicis facinoribus ad famam proferant mortales, quòd ingenii artibus laudem sibi conficiant, earum rerum omnium primus maximusque honos Deo debetur, qui auxilio suo, atque ope famam nomenque largitur.

*Inter marmoreo miracula splendida saxo
 Pyramis ad famam nobile surgit opus :
 Illa firit summas regali vertice nubes ,
 Et Phariâ tollit mole superba caput .
 Ardua sed quicquid turris mirabile jactat ,
 Hoc Reges quondam grande dedere decus .
 Nil sibi debet homo . Nam quæ clarissima jactat
 Dona , dedit summus , qui regit astra Deus .*

*Barbara quæ quondam coluit miracula Memphis ,
 In seros retinent nomina vasta dies .
 Susplicimus Phariô nutantia pondera saxo ,
 Et celo propiis culmina mista suo .
 Magna es , quæ calo te Pyramis inseris alto ;
 Sed quæ te struxit dextera , major erat .
 Pone , homo , vesanos animos . Quo surgis honore ,
 Celsior hunc omnem gratia diva dedit .*

NON FULGORE SUO.

Meritò omnium admirationem vincit Luna, noctis decus, & in tenebrarum remediũ reperta; quæ eximiã pulchritudine insignis, velut Regina inter sidera minora lucet, latèque orbem splendore implens, tempora distinctã illuminatione metitur, viresque in rebus inanimis, & plantis, & mutis animantibus, & hominibus ipsis exserit. Sed quicquid tanti fulgoris est, uni Soli debetur, cujus luce lucet; ipsa proprii candoris expers, alieni fulgoris indiga, denso corpore opaca, & tota caliginosa, ni radiantes Solis ignes exciperet. Et excellentissimi judicio ingenioque viri, & manu promptissimi, claritudine laudum fulgent, latèque magnitudine famæ suæ orbem terrarum implent. Sed hoc quaecunque lumen, à majori lumine accessit, sine quo inglorii opacique, & in tenebris palpitantes jacerent. At Deus miserrimis mortalibus suam affundit gratiam, cujus lumine & fulgoribus luceant: nec aliam tanti beneficii exigit obligationem, quàm ut omnem claritudinis suæ laudem ipsi Soli attribuant. Magnus & felix

SYMBOLUM XXVII.

felix dicendus est, qui ingenio validus, manu-
que acer pulcherrimam inter mortales sibi fa-
mam acquirit : sed major, sed felicior habend-
us, qui non propriis se lucere fulgoribus,
sed alieno ex lumine claritatem omnem sibi
accessisse, grato animo agnoscit.

D 5

Quod

Quòd stellas inter se jaçtet Luna minores,
 Et Regina cluat noctis amœna sua:
 Quòd toto spargat fulgentia cornua calo,
 Viresque in gelidam lucida fundat humum;
 Id debetur, Apollo, Tibi, qui clara sorori
 Lumina, & usuram lucis, & omne paras.
 Nativâ careo luce. At quâcunque nitesco
 Luce, Deus, totam debeo, magne, Tibi.

Per noctem splendet Phœbi soror amula nigram,
 lurares propriâ luce micare globum.
 Ast non est proprius, quo splendet Cynthia, fulgor.
 Quicquid lucis habet, Sole micante capit.
 Omne bonum, quod in hoc mortali corpore cerno
 Hoc tua, sancte Deus, gratia sola dedit.
 Non fulgore meo, sed splendo lumine cali;
 Te lucente mico, te fugiente cado.

SYMBOLUM XXVIII.

POLLET AB ADMOTO.

TOrmentum bellicum, magnum terræ pondus, ac cæli tonantis imago, à parvulo incenditur igniculo, quo demissa exiguo pulveri semina flammæ excitantur, ut densa:

D. 6.

fumi.

fami nube, intermicantibus fulgetris erumpentia, immanes ferreos globos, ac volitantium pilarum procellam, cum horribili impulsu ætheris sonitu effundant. Exiguus fomes est, sed tamen solus efficax, qui tantum furorem cieat, & vehementius contorqueat, ut in virorum urbiumque stragem duret, ingentesque everfas turres, atque immania convulsa propugnacula secum rapiat. Etiam divina potestas, ab exigua sæpe scintilla magnum ignem in animis hominum excitat, quo incensi maximas perficiant res, quæ ex minimo profilientes principio, pollent ab admoto, maximamque gloriæ & vigoris laudem afferunt. Quæ etsi nostrum excedant captum, nec nobis lubeat, divinam scrupulosius perscrutari voluntatem, id tamen summam constat veritate, neque maxima, neque minima à nobis perfici posse, nisi ab admota Dei gratia polleamus. Auxilium divinum, potentissimum omnibus in rebus momentum, singula perficit, singula regit, ut ubique Rectoris rerum omnium & Creatoris potentia, gratia, providentia ab hominibus extollantur. Dum igitur animus noster ambitione honesta, flagrans, inter cæteros eminere virtute mortales cupit, id

Deo expectemus, ut admoveat nobis manum; quum sine illâ, veluti pigrum terræ pondus, nihil laude dignum præstare valeamus, licet vel præstantissimis naturæ experientiaque donis nos jactemus.

Machina sulphureas non ejicit anea glandes,

Si non impellas admoveasque manum.

Pollet ab admoto, sed quem manus adferat, igne,

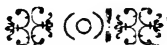
Inde suas vires, robur & omne capit.

Quicquid agit, perfectus honor debetur agenti:

Ignes tolle, nihil machina grandis aget.

Actio tota Tibi debetur nostra, Iehova;

Quid possum sine te, nisi tuus ignis agat?

Vasta quidem præsens est bellica machina moles,

Et nil sola tamen, nisi moveatur, agit.

Quis temerè confidat? opem quoque maxima pescunt;

Atque operâ alterius, sæpe minoris, egent.

At Tibi confidam soli, Deus optime; namque.

Nullius auxilio solus & unus eges.

NUSQUAM TUTA.

QUum fulmen valentiora & excelsiora vehementiùs dissipet, tum potissimum quercui infestum, sæpius tantâ cam vi percutit, ut nusquam tuta, omnibus lacerata ramis, convulsaque stirpe, radicitùs conflagret. Et si vel hanc calamitatem effugerit, cui non exposita est tempestati, ventorumque & pluviarum furori, si cæteris arboribus altior, verticem nubibus immittit? Neque nos usquam tuti, si superbè elati, iram Dei, atque indignationem gravissimam incurrimus. Ab eo enim semel destituti, nihil est, quod amplius tegere nos & defendere possit, licèt vel maximâ potentia viribusque subnixi staremus. Tunc omnibus expositi tempestatibus, noxium caput lacerandum affligendumque præbemus, neque refugium reperimus, quò miseros nos ab incumbenti pœnâ eripiamus. Atque ut aliquando exterior illa pœnarum vis non in nos deserviat, gravior tamen internus ille tortor, illa conscientiaë trepidatio nos percutiet, quæ omnibus cruciatibus acerbior, nullam requiem nocte dieque indulget. Quæ enim requies expectan-

SYMBOLUM XXIX.

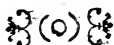

pectanda, si divina se subtraxit gratia, si Numen sceleribus tuis infestum est, si perpetrati criminis recordatio mentem excitam vastat? Non heic recreaberis ullâ quiete, etsi tibi deliciis ac præpotentibus opibus omnia fluant, sceptrumque & fasces tuos pavidamortales tremant atque expavescant: nec usquam quidem

tutus.

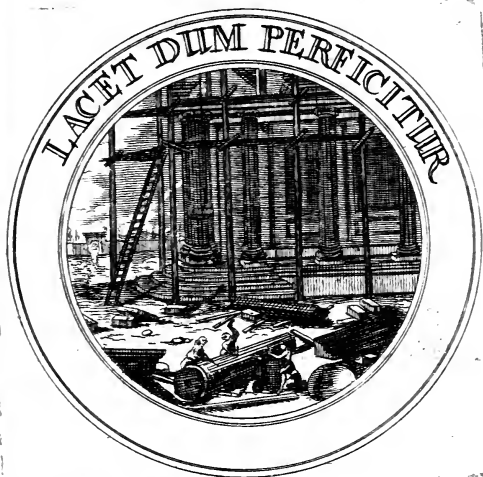
tutus, licet præfidiis te munias fortissimis, & copias exercitusque corpori circumponas.

*Dum metuenda cadunt trepidante tonitrua calo,
 Et gravis horrendo fulminat aura sono,
 Inter tela Iovis circumvolitantia nusquam
 Abdit tuta suum quercus adulta caput.
 Quippe stat arbor inops medio liberrima calo,
 Et patet aëriis dum fremuere minis.
 Irascente Deo, qua te spes impie firmat?
 Quò referes timidos, dum furit ira, pedes?
 Dum trepidant summis fortes in montibus orni;
 Quo stabunt tabula, ligna caduca, gradu?*

*Quos habet attonitos diri mens conscia facti,
 Perpetuo cedit verbere poena ferox.
 Nusquam tuta, suo semper mens crimine pallet,
 Et mordace premit pectora saeva metu.
 At pia mens, savis dum motibus intonat aether,
 Sola stat, & facilem sentit adesse Deum.
 [Terra latebrosis immugiat ima cavernis,
 Horrida tempestas ingruat, aura fremat;
 Mens deitatis amans, media inter fulmina perstat,
 Et secura suum tollit in astra caput.*

SYMBOLUM XXX.

JACET, DUM PERFICITUR.

Sunt, qui eâ de causâ à pietatis discedunt studio, quòd probos multis affici malis, mò majoribus obrui calamitatibus videant, quàm illos, qui nullius religionis memores, voluptatibus atque impiis deliciis tempora sua transi-

transigant. Sed an non columna Pario marmore superba, ad pulcherrimum decorandum ædificium destinata diu humi jacet, jacendoque perficitur, antequam ad justum erecta usum, insigniori palatium illustret excellentiâ, & conditoris famam, dignitate operis extollat? Etiam tali modô Deus permittit jacere suos, & affigi calamitatibus, ut eos in fide perficiat, & deinde ad nominis sui famam sustollat. Atque ut manus artificis ferro percutit rude saxum, ut pulcherrimam inde columnam ad Doricas aut Ionicas leges præcidat; sic Deus Opt. Max. ipsis hominem expolit miseris, ut post informem naturæ molem castigatam fidè & patientiâ ornatus, ad usus divinos gloriosè erigatur. Neque enim ille, quos in fide constantes reperit, semper humi jacere patitur; sed ex ærurnis, ex calamitatum pulvere eripit, & in clarissimo gloriæ theatro collocat. Quæ felicitas, si non his in terris manet pios, saltè majore splendore tunc excipiet, ubi Deus gratissimâ eos ad se revocans morte, & incomparabili lætitiâ terrestrium dolorum memoriam extinguens, sanctissimô locô insignes stare jusserit.

*Dum jacet in terris, ars ingeniosa columnam
 Perficit, atque suis usibus aptat humi:
 Postea magnificum fulcit supposita theatrum,
 Vique sua celsam sustinet alta domum.
 Sic humiles etiam divina potentia mentes
 Preparat, ac habiles ad meliora facit.
 Quod jacet, erigitur. Deus auctor humillima quavis
 Perficit, & calo destinat inde suo.*

*At gemis, & mœstis laetè loca questibus implet,
 Dum jubet, ut jaceas, qui regit omne Deus.
 Cernis, ut incumbant pracelsis tecta columnis?
 Ha fastidito mox jacuere solo.
 Submittam tibi corda, Deus, vilisque jacebo.
 Me tua, si visum, dextera levabit humo.
 Tu modo perficias humili tellure jacentem;
 Sicque suo tandem tempore magnus ero.*

RUMPOR IN ALTO.

PUlvīs pyrius, in chartæ fistulam sedulo labore compactus, atque incensus, surgit in aërem; & postquam ad supremam vigoris sui altitudinem adscendit, capite in arcum flexo, inter ignavum furorem rumpitur. Id ad eos pertinet mortales, qui insanâ inflati superbiâ fastuque, populi cervices supergrediuntur, & tam erga Deum, quàm proximum immemores omnis humilitatis, suis tantùm viribus insolescunt, animosque sumunt. At hi, dum impotenter fastigia petunt, in alto positi franguntur disjiciunturque; quum Deus indignetur, verti illa dona, quæ homini largitus est, ad indecoram arrogantiam, fastidique humilitatem, quæ meritò fidissima & nobilissima pietatis socia habetur. Multos fortissimos & sapientissimos viros ea vis dejecit arduis excelsisque ab locis, quibus inhæserant: quod vulgus veram causam ignorans, impotenti fortunæ libidini imputavit. Itaque si quis à divinâ cupiat extolli benignitate, necessariò oportet, ut se ipsum priùs humiliet, superbiamque omnem deponat. Neminem affixit

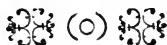
SYMBOLUM XXXI.

affixit illa vis, qui mansuetâ humilitate cælum respexit, depressâque suâ voluntate, divino se arbitrio in omnibus subjecit: modestiæ laudibus Deum hominesque sibi devinciens, suamque sedem stabiliens, quam in terris occupavit. Hasta, quò penitus terræ est infixa,

fixa, eò tenaciùs firmitusque inhæret, ut vix
 omni adhibito labore extrahatur. Tales ii se
 firmannt, qui verâ pectoris profundi submis-
 sione Deum colunt: securi præsidio divino,
 quo corroborati adversus omnes fortunæ casus
 consistunt, & à statione suâ neque insultan-
 tibus miseriis, neque imminentibus periculis
 dejiciuntur.

*Missilis aërias conscendit flamma per auras ,
 Sed sursum strepero rumpitur acta sono.
 Mirificè longo pascuntur lumina tractu ,
 Dum velut in calum splendidus ignis abit.
 Sed quum venit eò, subitum dat flamma fragorem,
 Et breve post tempus tum sine luce redit.
 Sic perit omnis honor. multi tolluntur in altum ,
 Sublati medio sed sub honore crepant.*

*Quid niniò comples stolidissima pectora fastu ;
 Tollisque in calum colla superba potens ?
 Quid juvat exiti, summo si vertice rerum,
 Rursus in abjectum dejiciare lutum ?
 Malo mihi placidam, Deus optime, malo quietem,
 Atque serenatos, qui latuère, dies.
 Fastigia adscendant alii. modica eligo tutus,
 Quàm nimis angustas, sum quibus impar, opes.*

SYMBOLUM XXXII.

DUM PATIOR, PRÆTERFLUIT.

OMnes ii, quos gratia divina huc usque perduxit, ut patienti atque tranquillo animo ferant singulos fortunæ casus, jam dilapsas suas animadvertunt calamitates, dum patiun-

patiuntur eas, dum tolerant atque excipiunt. Palatium, arduorum lapidum ornamento tectum, nimborum excipit impetus; dumque patitur, jam præterfluxisse aquarum copiam, jam se saluum incolumeque agnoscit. Nos, ubi divinæ voluntati visum fuerit, nos subicere calamitatibus, ferendo & patiendo eas superabimus, mitigabimusque iratum Deum, si non luctu immodico fracti, aut suspiriis intempestivis turbati, querelas impotenter effundamus, sed placido, sed æquo animo feramus, quicquid miseriarum imposuit. Neque aliter vim malis eripimus præsentibus, quam tolerando, quicquid onerum cervicibus nostris inciderit; quum imbecillis animi, & Deo haud fidentis sit, frangiluctu, & impatientibus querelis macerari, ubi res adversæ incubuerint. Sed nec grave illud piis mentibus, quum nunquam Deus tam violentis eas miseris calamitatibusque affligi permittat, ut non perferre illas possint. Qui quanquam justâ quandoque castigatione suos premat, tamen mox misericordiâ suâ motus, laborantibus succurrit benignitate suâ, ut omnem fortunæ incœterisque sævitiam non solum perferre, sed & vincere planè possint.

*Atrato densi funduntur ab aethere nimbi,
 Imbribus & plenis Iupiter arva ferit.
 Tecta domus crepitant piceis quassata procellis,
 Et niger horrifonis detonat imber aquis.
 Sed brevis ille furor. Subitò desavit Ausser,
 Tecta que sicca citò, que maduere, vides.
 Non durant violenta diu. Si saviit ather,
 Mox redit excussa nube serena dies.*

*Quid miser effundis turbato pectore questus,
 Si furit inceptis fors inimica tuis?
 Quid quereris casus, quid mille pericula rerum?
 Crux levis & brevis est, quam tibi fata parant.
 Transitus est crux nostra. Citò defervuit ather,
 Postque breves nimbos aura serena redit.
 Candida prateritis succedunt tempora nimbus;
 Dumque imbres pateris, mitior aura micat.*

E

CON-

C O N D I T U R , U T S U R G A T .

Glandem exiguam vides, quæ immittitur
 terræ, conditurque humo, ut spectabi-
 lem producat quercum, quæ in plures annos
 frugifera atque robusta, tot millibus animalibus
 inserviat, sylvæque suæ sit ornamento. Homo
 dum suam abjiciens voluntatem, singula De-
 o committit, non suam sepelit gloriæ ambicio-
 nem, sed in pingui atque commodâ planta-
 terrâ, unde mox, divinâ adjuvante gratiâ, in-
 signi cum gloriâ prodeat, & generi hominum
 sit emolumento. At optimè suas condit cupi-
 ditates, qui voluntati divinæ obsecutus, nec se
 intemperanter exserit, nec vires suas exercere
 cupit, nisi superiori illi Numini lubuerit. Nam
 ubi se magno illi Rectori commiserit, neque
 intempestivâ præcipitantiâ res corrumpet suas
 neque lentâ nimis cunctatione perdet: sed
 singula ipsi opportunâ admodum occasione
 fluent, & felicissimo successu evenient. Quam-
 obrem condat se, subjiciat se, ut Dei sui gra-
 tiâ, celsiùs surgat. Neque invidiam cælo fa-
 ciat, & justum sibi dolorem adversùs Deum
 putet, si per tempus condi ejus gloriam, & in
 obscu-

SYMBOLUM XXXIII.

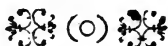
CONDITUR UT SURGAT

obscuro latere voluerit, ut postea majore cum
 gloriâ in lucem extrahat. Nobis etiam præter-
 ea glans, in validissimam arborem excrescens,
 documento est, non perpetuò sepeliri corpora
 nostra, ubi morte rapti, terris mandamur:
 expectaturi gloriosissimam illam resurrectio-

nem, quâ in amplexum Salvatoris nostri rapt
cælum conscendemus.

*Cernis, ut excelsos protendat ad aethera ramos
Quercus, Chaoniis arbor alumna jugis;
Arbor sacra Iovi, quâ non prestantior ulla
Per totum surgit stirpe comâque nemus:
Illa tamen glans parva fuit, quam condidit agro
Et texit gelidâ fossor agrestis humo.
Si Deus obscuro me condit, & obruit almus;
Quid necesse est ut surgam celsior, ista facit.*

*Quae latuit, taboque atro resoluta cubile
Obscuram infecit glans putrefacta suum;
Nunc petit aërias annoso robore sedes
Quercus, & haud tumulto se latuisse dolet.
Quando meos cineres, corpusque ex sanguine sepulchro
Reddam, atque ingesta contumulabor humo,
Aethereas rursus veniam formosus in auras,
His mea caelestis tempora stringet apex.*

SYMBOLUM XXXIV:

VINCIT, DUM PERDIT.

[Nde consultius est, in tempore pravis occurrere cupiditatibus, illasque primâ coërere & opprimere occasione, ne semel mentis ostræ dominium possidentes, & corpus ani-

manque pernicioso ardore ad luxum lasciviamque seducant. Animus noster est velut candela lucens, quæ distributâ flammulâ, & lychno in ceram intempestivè delapso, clarior quidem fulget; sed dum inutili splendore augetur, longè citiùs consumetur, quàm si ordinario lumine gaudens, commodiore perire utilitate. Itaque ne nimis celeriter deliquescat adimendus est ipsi aberrans ille igniculus: qui sublato, etsi partem fulgoris perdat, in eâ tamen re vincit, quòd haud indigno usu, nimisque properante flammâ consumatur. Opprimendæ sunt in initio pravæ cupiditates, ne illis animus diffuat, & inter voluptates, vitiorumque usum immaturè pereat. Levis hæc jactura est, quum abdicatis corporis deliciis atque injecto pravis voluntatibus nostris vinculo, illud obtineamus, ut noster animus, justè divino conformis arbitrio, se cupiat solum a ipso duci, & unicâ ejus approbatione regi. Si vincimus, dum nostras perdimus cupiditates dum Dei voluntati nos committimus: nam qui ipsa est justitia, nunquam permittet, in justitiæ labe nos contaminari: qui ipsa est clementia, servabit nos, ne crudelitate & sævitiæ exosos nos reddamus: qui ipsa est benignitas,

quo

quotidie suâ nobis aderit gratiâ, ut & ipsi & nominibus accepti, vitam placidè & cum laude transigamus. Quò magis pravitas eorum admiranda est, qui nec tantillum de suis perdere cupiditatibus volunt, ut majora lucrentur habeantque.

*Simplice fulgebam flammâ. Nunc deflua lychni
Pars urget ceram duplice lucem eam.*

*Lucco nunc major. Sed quæ nova flamma coorta est,
Importunâ haurit cerea membra lue.*

*Tolle ignem, subitis nè flammis tota liquefam !
Vincò, supervacuum si benè perdo jubar.*

*Quid cessas manus alma? hominem quoq; perdit ajunt,
Exemplo fulget si miser iste meo.*

*Quæ nova lucentem, sed flamma simplice, tadam
Lux auxit geminis ignibus alma suam ?*

*Fallor. Consumet citius lux ista micantem,
Ardetque in clades, tada caduca, tuas.*

*Intempestivas flammâs, atque improba tolle
Lumina, homo. Cunctis hæ nocuere facies.*

SATIS EST, FAVISSE SUPREMA.

Verùm enimverò Piorum vita similis est altissimo monti, qui nubes transgressus, cacumen suum semper sereno perlustratum Sole videt, dum inferiùs fulgura sævientesque nimborum tempestates feruntur. Quicquid calamitatum est, in hac miseriarum tantùm valle grassatur: at mens pia in excelsò posita, & nubes prætervecta, facile hos inferiores tumultus contemnit, modò pacem cum Numire cælesti habeat, modò summa quietem præstent. Tunc animus, si durissimâ atque tristissimâ affligatur calamitate, excellentissimâ tamen confidentiâ gavisus, & certissimâ spe corroboratus, singula patienter feret, nec impotenter dolori suo ingemiscet. Satis enim gaudiorum est, quòd summa misero faveant; quòd fortunæ iniquitatem, hominum invidiam odiumque, terræ sordes & miserias aspernari possit, postquam Deo suo se gratum acceptumque animadvertit. At cæteri, cui summa haud favent, in terræ suæ pulvere volutati, tam æquo animo suas haud ferunt miserias: nam ubi justâ vindictâ in eos animadvertit Deus, im-

memo-

SYMBOLUM XXXV.

memores omnis pœnitentiæ impatientissimo
 furore ad insaniam feruntur, dumque ultori
 Deo justâ debent succumbere humilitate,
 submissisque precibus imminentia avertere pe-
 ricula, ipsi vesano tumescens spiritu, impiis
 fulminationibus, horrendisque devotionibus,

E S

cri-

criminis sui magnitudinem augent, & tandem ad ultimam perducti desperationem, in poenas suas æternùm durant.

Divexat medium tempestas horrida montem,

Et premit inferius magna procella latus.

Sed caput elatum procul hinc super aëra tollit,

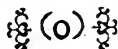
Hacque sui semper parte serenus agit.

Quid moror has terras? modò dent mihi summa quietem

Spernam facta suis inferiora malis.

Infera perpetuo fervent agitata tumultu:

Vera quies sursum, non peritura datur.

Non super extremas generantur fulmina nubes,
Sed servant humiles tela trifurca locos.

Mens pietatis amans, tantò tranquillior audit,

Quantò ipsi propior, qui regit astra, Deo.

Si patitur corpus, si membra dolore fatiscunt,

Hac liçtò terris corpore sursum abit.

Hoc nihil orbe potest mentem turbare serenam,

Aeterno semper qua bene juncta Deo.

SYMBOLUM XXXVI.

NOSCITUR ILLE TAMEN.

SOlem sæpe nubes caligantes tegunt, & involvunt: per quas tamen ille suos exferit radios, & se totum tegi nunquam posse, diffusâ luce demonstrat. *Noscitur ille tamen*, dum tegumento atro obducitur, & nimborum pro-

cellis, tonitruumque furore infuscatur. Pariter animus pius, ubi caligante miseriarum calamitatumque tempestate obruitur, sentit tamen amicissimos gratiæ divinæ radios, qui per mediam rerum adversarum nubem trepidanti affulgent. Neque enim Sol iste justitiæ & omnigenæ bonitatis, totum se unquam abscondit, ubi suis calamitates offundit, serenunque avertisse vultum videtur. Noscitur ille etiam, sentiturque vis illa magna, ubi luctu obductus animus, nihil sibi circumpositum præter nigerrimam miseriarum nubem existimat, seque in nocte & tenebris jacere censet. Usque ad eò in mediis justissimis pœnis, quibus affligit nos illa sanctissima manus, opem ejus gratiamque noscimus, sentimusque benignitatem media per supplicia se validissimè exferentem. Quà ex re solatium capit animus noster, gaudetque nunquam ita remotum abs se divinum esse auxilium, ut non cognoscatur: pleniore mox lumine se per nubes exferendum, ubi semoto mœroris tegumento pectus afflicta recreabit, gaudii ac lætitiæ interioris validissimis radiis perlustrabit.

*Obscuro saevit tempestas horrida caelo,
 Nimborumque minis acribus aura fremit.
 Noscitur ille tamen fulgenti lumine Phæbus,
 Atque cadente, licet debilis, imbre micat.
 Non remouent omnem penitus tot nubila lucem;
 Semper habet radios mens pia pressa suos.
 Servat inextinctam densa inter nubila lucem,
 Et placidâ semper luce serena micat.*

*Nigra procellosum subfuscant nubila calum;
 Et malè turbatum nox tegit atra diem.
 Sol tamen obscuris radiis effulget Olympo,
 Et tenui quamvis luce videndus adest.
 Nubila nulla piam sic turbant tempora mentem,
 Vt non luce dies debiliore micet.
 Mens pia diuinum tenet inter nubila Numen,
 Et sibi sub tenebris sentit adesse Deum.*

TE NON PRÆSENTE RIGEMUS.

Nimirum si se gratia subtrahit divina, & summa non favent, torpemus miseri, & velut diro constricti frigore, ad actiones præclarè obeundas rigemus. Non sic fontes: non agri rigent, ereptâque omni viriditate, ac vitâ obtorpescunt, ubi remoto Sole hyems grassatur nivibus, atque campos frigidissimæ glaciei sævitie perstringit. Tunc ipsa Natura velut mœrore squallet, miseraturque absentis Solis se destitui vigore: quo despoliata, nec fruges agrorum ex terræ suæ surgere vinculis, nec nutrimento ad vitam commodissimo cætera agitari, nec salientes gratissimo pridem murmure fontes moveri, animadvertit. Et quid destitutus à Deo, & desertus homo, præclari producet, quid fructiferi ostendet, dum absente illo summæ benignitatis Sole, omnes ejus virtutes exspirant, nimio scelerum obrutæ frigore? dum judicium maximè aliàs acre & validum pervertitur, sibi que ex pœnâ confidens, multis involvitur periculis, quibus tandem miserrimè succumbit? Scilicet, quòd ingenii judicii que clarissimis te extol-

SYMBOLUM XXXVII.

collas laudibus, famamque egregiis facinoribus tibi compares; quod insignioribus excellens donis, alios antecedas; id Dei foventis te & exornantis gratia est; quâ subductâ, torpor ingenium invadet, superbia aut segnitia actiones tuas corrumpent, perdent.

dentque illam existimationis gratiam, quâ pridem volente & affulgente gratiâ divinâ, apud homines fulgebas.

*Erruida dum mollis Solis presentia terras
Deserit, & propius lumina grata negat;
Tunc glacialis hyems Aquilonibus asperat undas,
Et coit adstricto mobilis unda gelu.
Et eadem sors nostra, Deus. Si lumina condis,
Subtrahis & radios calitûs usque tuos;
More rigentis aquæ mea pectora frigore torpent,
Et saxo quovis asperiora rigent.*

*Postquam, Phœbe, tuum avertisti, candidæ, vultum,
Bruma gelascentem frigore stringit humum;
Tætaque canescunt Borealibus arva pruinis,
Et fluvii pigro diriguere gelu.
Sors mea non alia est. Si lumina subtrahis alma,
Tunc durefco, Deus, more rigentis aqua.
Sed lucem, Deus alma, mihi, faciemque reducas;
Mollia corda fluent, more fluentis aqua.*

SYMBOLUM XXXVIII.

MOX REDITURUS.

Sed pessimum peccantium genus meritò illud habetur, cui non modò ulla conversionis ad Deum cogitatio occurrit, ubi is sceleribus vitiisque eorum provocatus vultum gratiæ ab iis abduxit, sed qui inde in desperationem pro-

prolapsi, ad auxilium cælestis gratiæ omnes sibi aditus intercludunt. In illis ad Septentrionem positis regionibus, Sol æstivo tempore brevissimas permittit nocti tenebras, & dum per pauca se abscondit horas, mox tamen rediturus, tristem diei aufert caliginem, redditque serenum fulgore lumen, præ omnibus acceptissimum. Similiter Deus, ubi à peccatis nostris abscondit vultum, horrorem nobis metuinque indignationis suæ offundit; mox tamen exitio nostro non delectatus, benignus atque misericors revertitur, sanctissimamque amoris sui lucem pectoribus iterum nostris immittit. Scio ipsos quoque magno sæpiùs dolore affici pios, ubi interdum divino auxilio destituti, putant divinam se prorsus retraxisse gratiam: unde multis hinc inde confusi mœroribus errant, & se miserrimos mortalium existimant. At hi ubi suis confisi precibus, Deum verâ fide, perseverantique pietate coluere, id experti sunt, divinam gratiam singulis renovatam diebus, miserorum votis succurrisse suo reditu, maximoque iterum gaudio refecisse eos, ut novis exhilarati viribus, nec præteritæ noctis miserias, nec externos malorum cruciatus, magis sentirent.

Quò properas , Titan , & gaudia nostra morari ?
 An petis Eoi littora glauca maris ?
 An procul occiduis pulchrum caput oculis undis ,
 Hesperioque lavas flumine fessus equos ?
 Fallor. luce novâ jam damna priora resarcis ,
 Et rebus vitam , quâ caruere , refers.
 Ira Dei brevis est. Si lumina subtrahit alma,
 Lumine majori mox rediturus adest.

Phœbus ut abscessit procul ab Borealibus oris,
 Et negat Arctoo lumina sueta solo.
 Tunc torpet tenui fusus Septentrio luce ,
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet.
 Sed bona Parrhasia fulcit spes virginis axem,
 Nam qui Sol abiit , mox rediturus abit.
 Parce metu , mens sancta , tuo. Si lumina longè
 Clara Deus retrahit , mox reditura refert.

SUFFICIT AD MORTEM.

Magna profectò in divinæ gratiæ absentia vis inest ad prosternendos homines, & ad cruciatum, infelicitatem, ipsamque mortem traducendos: quippe ubi benignitati ira atque odium successere, facilè animus iniquus ad Dei judicis vim severitatemque, quasi ad scopulum aliquem compulsa frangitur. Proditum memoriæ est, pecoribus eo tempore momentoque, quo Sol eclipsin passus, Lunæ interventu atratum vultum induit, lethalia esse pabula, quæ in pratis manducent. Parùm est, quòd gratia divina per nostrum scelus abacta, & semota, omnia nostra destruat proposita, ut miserando foedentur exitu: etiam dum abest ille stimulus, qui nos ad sinceram debebat propellere virtutem, nos veluti in obscurâ nocte vagantes, illa perpetramus, quæ & corpus & animam in certissimum exitium præcipitant. Imò sufficit ad mortem nostram, jamque expirasse dici possumus, quando supremæ illius benignitatis radios in nos haud moveri sentimus, quum hi optimo ingenium excitent vigore, ut veluti è gravissimo somno exper-

SYMBOLUM XXXIX.

expergefactum excellentiffimo vivat fpiritu,
 & res æternâ memoriâ dignas, inclytâ cum
 famâ exequatur. At quid valet corpus, dum
 illo vigore deftitutus animus, in luctu, me-
 tuque jacet, & languescit? quid valent mor-
 talium fensus, ubi illi gratiæ cæleftis radiis non
 tangun-

tanguntur ? Sanè jam ante diem suum defunctos morte suâ esse eos arbitror, à quibus avertit textitque vultum Deus, ut suæ relictæ nocti, nec animâ, nec corpore rectè magis fruerentur.

*Ardentes Phœbus nigrâ ferrugine currus
 Condit, & obducit nox tremebunda Deum.
 Noctē repentina oppressa volucresque feraque,
 Attonita tenebras obstupère graves.
 Sed tu, ne tenero decerpas pabula morsu,
 Mollis ovis, tantus dum tenet alta stupor.
 Heu nocet irato detonsum Numine gramen,
 Et tanto irrepit mors inopina cibo.
 Tolle dapes, & tolle mea vaga gaudia mentis!
 Irascente Deo singula mortis erunt.*

*Quid tegis, alme, caput nigrâ caligine, Phœbe,
 Et latum ex pavido subtrahis orbe jubar ?
 Heu in te tantum potuit licuisse sorori,
 Ut faciem tremere didita terra tuam ?
 Parcite jam cupida, sunt noxia prata, bidentes,
 Presentemque ferunt fortè comesta necem.
 Quid nobis, Deus alme, potest precor esse salubre,
 Dextra salutare si tua tollit opem ?*

SYMBOLUM XL.

ETSI REMOTUS.

SEd nec minùs terris imperat vis illa atque gratia immensa Dei, etsi domicilii sui sedem elegerit in cælis, & hæc inferiora fastigio suo excesserit. Sol tanto intervallyo à nobis remotus,

motus, excellentissimo calore suo nos recreat,
 diemque omnibus mortalibus diversa per loca
 habitantibus præbet; & quod magis mirandum
 est, ardentissimis radiis illud incendit, quod
 nec propinquiore admoto igni conflagrare po-
 terat. Nam vitro radii excepti, tanto fervore
 in oppositum pulverem pyrium agunt, ut faci-
 lè flammam concipiat, & circumfusa latè ligna
 consumat. At longè Sole isto potentior vis illa
 ac gratia divina, quæ tam externis semper præ-
 sens adest rebus, quàm intima hominum per-
 scrutatur pectora, nostrasque actiones uno eo-
 demque momento agnoscit. Eadem minimis
 rebus suâ affulget excellentiâ, omniaque ad-
 mirandâ sapientiâ, & justitiæ sinceritate gu-
 bernat. Ipsa rebus, quæ difficillimæ videban-
 tur, suâ omnipotentiâ succurrit, ut præstan-
 tissimo effectû eas exsequantur homines, quas
 jam dubiâ ratione prostituerant. Ex adverso
 facillimis rebus suâ sæpe obstitit voluntate, ut
 nunquam secundo prosperoque exitu insignitæ
 fuerint: quò imbecillitatem suam atque impo-
 tentiam innixi viribus suis mortales agnoscant.
 At nobis grande inde quoque in rebus adversis
 nascitur solatium, quòd nunquam ita remota
 sit gratia illa cælestis, ut non omnibus nostris
 in-

ter sit rebus, pectoraque nostra caligantia, &
 in sordibus terræ ac miseris jacentia erigere ac
 recreare sereno vultu possit.

*Sol licet hinc distet toto procul orbe remotus,
 Inferiora tamen vis ea magna fovet.*

*Nam speculo objecto, quo colligit optica lucem,
 Suppositam stringit, se patiare, manum:
 Sulphureumque nitrum flamma fervente resolvit,
 Et radius urit torrida ligna suis.*

*In summis quamvis habites, Deus optime, celis,
 Tu tamen in terris cuncta remotus agis.*

*Tota, tibi natura, Deus, famulatur, & orbis
 Pareat hic obsequiis, servitiisque tuis.*

F VITAM

VITAM PRÆSENTIA REDDIT.

QUONDAM artificiosa Memnonis statua, ut
 furgentis Solis radiis incaluerat, suavissi-
 mam edebat modulationem, cantuque egre-
 gio, & gaudio veluti subsiliens adaugeba
 pulchritudinem Auroræ, quæ pleno Solis ful-
 gore comitata, serenum diem latè aperiebat.
 Ac nihil aliud ex dulcissimâ hac harmoniâ in-
 nuebant gentiles, ac valetudinem corpori
 animique redintegrari, ubi nimirum corpori
 sanitas post morborum gravitatem, animo
 lætitia post adversam fortunam redierat. No-
 verò Christiani longè insigniori applicatione
 hanc Memnoniam intuemur effigiem, dum
 vitiis peccatisque polluti, & in miseriarum
 nocte jacentes, iterum gaudere animum sen-
 timus appropinquante gratiâ divinâ, quæ sola
 vitæ nostræ restauratrix, nos illibato recreat
 gaudio, ut singulæ nostræ actiones cum tem-
 peratâ justâque harmoniâ suaviter procedant.
 Quæ gratia si affulserit, justâ iterum animi va-
 letudine pollemus, nulliusque noctis aut ægri-
 tudinis memores, vitam nostram interno gau-
 dio transigimus, & in laudes Dei nostri plene

SYMBOLUM XLI.

re animoque effusi sacrâ symphoniâ cælum
 mplemus. Atque hoc unicum est gaudium,
 quod veram & insignem fert secum quietis
 constantiam: cætera enim cupiditatibus ar-
 dentibus commista abstrahunt inquietudine suâ
 omnem jucunditatem: dum ingenium partim

ambitione flagrans, partim indignâ aviditate
 lucri infectum, partim indecoro metu vex-
 tum, continuò turbatur, ut ipsi etiam mort-
 les agnoscant suam dierum fugam, his ind-
 coris præterlabentium affectibus.

*Memnonis effigies mutescit nocte perusti,
 Sed faciles reddit, Sole micante, sonos:
 Quid non Numen agit? mediis mutescimus umbræ
 Si nobis vires gratia summa negat.
 Sed si sancta Dei reddat clementia lucem,
 Mens promptè loquitur, quæ modò muta fuit.
 Fleu, tua, sancte Parens, aufert absentia vitæ
 Gratia sed vires omnibus una refert.*

*Quæ suavi mulcet calum vox blandula cantu,
 Dum caput æquoreis promit Apollo thoris?
 Salve Dedalco Memnon fabricate labore,
 Tu tremulum resonas, Sole micante, melos.
 Ille agitat molem, totoque infusa per artus
 Tanta ciet numeros lux veneranda sacros.
 Noctæ silet totâ. reddit sua gaudia manè.
 Sic mihi post noctem gaudia redde, Deus!*

SYMBOLUM XLII.

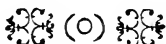
AGITANTE CALESCIMUS ILLO:

DE Elephante memorant antiqui Scriptores, eum Solis exorientis intuitu gestire præ gaudio, pronuscidem versûs Solis tenere radios, toto denique corpore incalescere,

re, tanquam sopitas nocte vires cælestis illius fulgor excitaret atque inflammaret. Quicquid magni homines, sive mole corporis, sive fortunâ validi possunt, si agitante Deo haud calescunt? Nihil sanè virtutis & gloriæ in nobis inest: sed gratia divina est, per quam vivimus, quâ gaudium lætitiâque capimus, qua incendimur, ut præclaris dediti rebus, vitam pulchro decoremus exitu. Illis misericordiæ divinæ radiis incalescimus, ut ad omnia majori feramur constantiâ, ut adversas res æquo patiamur animo, ut majori confidentiâ expectemus futuræ felicitatis tempora, æternitatis laudibus clarissima. Sed feruntur elephantas venerari ipsam Solem, & oculis in illum defixis adorare exoriens lumen, quo se perfundi agitarique sentiunt. Quanto magis id decet hominem, ut veneretur illud castis precibus Numen, quo se ad res præclaras agitari impellique animadvertit, ne ingratitude scelere divinam vindictam adversus se irriter. Nunquam enim impunè homo suis gloriatus est dotibus: quum Deus, ubi mortales suâ se putant æstimatione & virtute nimis securos, suam retrahat gratiam, ostendatque, pretium suæ benignitatis

tatis in devotis teneri pectoribus, non in-
 catitudine, non infesto superbiæ vitio fœ-
 andum.

*Formidate Elephas, Getula gloria sylvæ,
 Vnde iste interior, qui subit ossa calor?
 Vnde animosa quatis turritum, bellua, decusum,
 Atque in sava ferum praelia stringis ebur?
 Sole agitante cales, vires hinc accipis acres,
 Et tanto agnoscis te caluisse Deo.
 Sed dum Sole cales, dum laudas gratior illum,
 Crede mihi, vincis, bellua muta, hominem.*

*Exorientem Elephas veneratur in athere Phœbum,
 Nec non calesti totus ab igne calet.
 Plaudit adorato placidissima bellua Soli,
 Et sensum Summi Nominis intus alit.
 Quid faciat mortalis homo, si nocte fugatâ
 E placido surgat Sole vocante thoro?
 Te, Deus alme, pia mentes agitante calescunt,
 Et meritas grates, pramia digna, canunt.*

REDIVIVA CALORE.

Videmus hîrundines ex abditis prodire locis antrisque, & veluti sua relinquentes sepulchra, & ex hyemali morte expergefactas, ad jucundum vitæ suæ resurgere vigorem, ubi gratissimus Veris calor, blandaque cæli aura eas afflat atque excitat. Et hoc deliciarum tandiu fruuntur tempore, donec exactâ iterum æstate, asperitatem hyemis horrentes, vel in calidiora iterum confugiant loca, vel in petrarum fissuras, quercuumque concava se dejiciant, gratum caloris reditum expectantes. Nos etiam, dum ex tristi miseriarum mœrore à divinâ revocamur gratiâ, dum excussis omnibus sollicitudinis anxietatisque vinculis, gaudio sanctiori restituimur, dum benignum vultus divini calorem sentientes, ad vitæ actiones prompti alacresque excitamur; resuscitati veluti ex morte, & novâ aucti vitâ videmur; tantoque redivivi calore, & omni cruciatu crepti, dies nostros felicissimè progredi dignissimo benedictionis divinæ afflatu animadvertimus. Sed nec illa felicitatis ætas perpetua nobis est, ubi per nostram crimi-

num

SYMBOLUM XLIII.

num petulantiam provocamus justissimam Dei
iram ; tunc enim omnis vitæ nostræ vigor
iterum dilabitur, tunc tam externis, quam
internis timoris tristitiæque tormentis per-
territi, omni auxiliô destituti, abdimus mi-
serum caput inter calamitates nostras, & velut

tumulo conditi jacemus: infelicissimi omnium mortalium, postquam nos calor ille cælesti destituit. Est enim divinæ absentiaæ pœna adeo ingens, ut etiam hominem omni alio prive refugio, omnia gaudia enervet, omnes spe confundat, & singula consilia destruat: sicut ex adverso vita omnium jucundissima est, ubi calor ille Spiritus Sancti nostra tangit pectora & in dignissimo pietatis continet fervore, & jam illam spondet vitam, quam ultimo resurrectionis die, præstantiori redivivi calore ingrediemur, omnium felicitatum perfectissimam.

*Dum latè desavit hyems, se Dauias ales
Abdit, & in gelidis tota stupefcit aquis.
Non superest sensus, non vita, nec ignea venis
Vis latet, aut priscus, qui fuit ante, calor.
Ast ut amica novi rediit clementia Veris,
Vivir hirundo loquax, qua modò funus erat.
Sol renovat vires, veterem Sol suscitât ignem,
Et secat aërias tunc rediviva plagas.
Si tua, magne Deus, tollit clementia lucem,
Mens mea submoto tota calore riget.
Ut rediit, nova vita redit. Tunc tollor in altum,
Calestesque peto celsior inde domos.
Exoriare meo quoque lux optata sepulchro,
Et mea perpetuum mens rediviva cluet.*

SYMBOLUM XLIV.

ERIGIT.

ERRARE humanum est, nihilque mortalibus
 consuetum magis, ac insitam malitiam ex-
 ternis sceleribus prodere. Omnes, & quot-
 cunque vivimus, eâdem tabe laboramus;

F 6

quam-

quamvis alii aliis citius, gratiâ divinâ erecti, ad suæ redemptionis recurrant Procuratorem, submissisque precibus veniam flagitiorum rogent, ex imbecillitate commissorum. Sed etsi ruamus in peccata, etsi in flagitiis jaceamus, eâ tamen Deus caritate complectitur hominem, ut cadentem citius erigat, ac ille, qui labentem per saxorum iniquitatem equum, fræno sublevat. Et quanquam etiam redintegratis criminibus ex petulantia peccemus iterum, tanta tamen Dei misericordia est, ut & scelestissimis hominibus condonet delicta: quum nullum peccatum adeò grave sit, cui non immensa parcere possit divina gratia, modò ad justam ex animo reversi pœnitentiam, reliquo vitæ tempore à flagitiis absistant. Nam si nulla pœnitentia consequatur, si peccata peccatis adjiciantur, ac divinæ ejus iracundiæ quasi faces admoveantur, non modò deserit ille jacentem, sed continuò etiam erumpit ira ejus veluti fulgur, & tarditatem gravitate supplicii compensat. At nos amplectamur gratis pectoribus gratiam divinam, prosequamur ipsum Numen filiali semper timore, ad eam ejus cultum tremore casto & devoto, ut nos, instar equi fræno ducat regatque

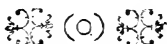
z atque, voluptatibus seductos, & ex imbecillitate cadentes suâ iterum erigat manu, nosque ita suâ contineat gratiâ, ne periculoso lapsu ruentes in ultimas æternasque misérias incidamus.

*Quum laxis sonipes tumidus graderetur habenis,
Subjectam ferit non benè certus humum.*

*Quàm benè, quòd sœvit dare mollibus ora capistris;
Nam lapsum in faciles sistit habena pedes.*

*Nunc iterum arrectus micat auribus, & fremit ore,
Atque auras anteit cursibus ipse vagas.*

*Et cado sæpe, Deus. Sed me tua gratia rursus
Dum tollit, terris me jacuisse piget.*

*Ecce ferox mutat gressu titubante Caballus,
Dumque jacet, lapsum subleuat alma manus.
Sæpe, Deus, titubo; Deus optime, sæpe vacillo,
Sed tua me rursus gratia tollit humo.*

*Quanta Dei bonitas! si me malus abstulit error,
Si cado, si mediis devius erro viis:*

*Me lapsum divina soló clementia rursus
Erigit, & stabilem firmat amica gratiam.*

ANIMO, DUM ANIMOR

NUnquam tympanum edit sonitum bellicum, animatque militares animos, nisi admota priùs manus ipsum animaverit. Nunquam animus excitari noster poterit, nisi divina priùs consentiens voluntas & ipsum animaverit, & destinata approbaverit. Sed sunt, qui cupiditatibus suis animati, eoque stimulo agitati, arripienda statim ea, & executioni mandanda putant, quæ ex improvise in mentem venerunt. At securiorem longè habemus cognoscendi modum, quo judicare possimus, nostrisne affectibus, an divinâ manu anime-mur : si sinceris ad Deum effusis precibus, priùs sententiam ejus exploremus, & inde ex effectu, gloriosoque exitu agnoscamus, voluntatem ejus nostris desideriis fuisse conformem. Ea verò voluntatis vis, quæ à nostris cupiditatibus illabitur in mentem nostram, eamque animat, suo plerumque desiderio se confundit, & inter vanæ ambitionis conatus, ac sterilibus consilii labores destituta, nostram tandem impotentiam ostendit. Proinde animet næ supremi illius arbitrii dextera, ut ad
ejus

SYMBOLUM XLV.

ejus voluntatem perficiendam inanes prom-
 ptior inveniar; meaque ambitio divinæ vo-
 luntati consentanea me propellat ad promo-
 vendam sanctissimi illius nominis gloriam,
 quod me & spiritu & fortitudine animat, ut
 & me vicissim ad præclara facinora obeunda;
 resque.

resque aduersas ferendas, & alios exemplo
meo animare possim.

*Me non pigro animet promptissima dextera tactu,
Ut segnes animem fortia in arma viros:
Ut Gericum accendam metuendo murmure Martem,
Et celo ingeminem classica sæua vago.
Vilis sum, fateor, pellis: sed tempore duro
Auxilium Reges me coluere suum.
Sed tamen illa mea clarissima gloria laudis,
Tota tibi fuerit, qui mea sinistra moves.*

*Stridula dum streperis animantur tympana bombis,
Pugnaces animant ad fera bella manus.
Acta potenter agunt. Si tu, Deus optime, mentem,
Atque tuâ moveas pectora nostra manu;
Tunc animant animata pios. Tu prima bonorum
Causa, Deus, de quâ cetera cuncta fiunt.
Mortua turba sumus. Te nos animante vigemus;
Absque tuo nullus Numine motus inest.*

SYMBOLUM XLVI.

DIRIGIT UNUS.

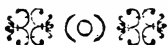
Quisquis semel radios divinæ gratiæ in se
 agi sensit, fatebitur nullum in orbe esse
 gaudium, quod hoc jucundum felicitatis mo-
 mentum antecellat. Animus sanctissimâ quie-
 te.

te exhilaratus, nullis anxietatibus affectuum urgetur; neque ad aliquid adspirat, nisi ad hujus fortunæ constantiam, quâ se tantum donari cupit. Quin ubi externis causis nulla apparet gaudendi ratio, tunc fervor illius gratiæ in nos potissimum majori movetur stimulo, ut & vitæ pertæsi, eam libenter cum morte commutarem, ut propius interiùsque plenissimam illam gratiam, post depositas corporis exuvias, in cælis obtineremus. Quæ felicitas unicè dependet à divinâ præsentia, quâ si circumfundimur, integerrimum illud perfectissimumque gaudium possidemus: sicut ex diverso, ubi se aliquantulum à nobis abscondit, violento doloris & cruciatuum sensu, absentiam ejus experimur. Itaque & illam præsentem vim Soli, nos autem solario sive horologio sciatherico comparare lubet. Nam sicut præsens Sol solus agit, ut justa hora temporisque ratio monstretur, ita divina præsentia dirigit nos, ut vitæ nostræ actiones justâ laude ostendamus. At nulli usui solarium, si abest Sol, qui id *dirigit unus*; nec nos pollemus miseri, ubi se subtrahit ea benigna Numinis vis, quæ sola moderari nostros animos, idoneosque efficere ad pulcher-

rissima

rima opera subeunda, feliciterque peragenda pot est.

*Cedite siderea flamma, vaga lumina noctis,
 Non vestrum cupio detinuisse jubar.
 Non mille efficitis, quod Titan efficit unus:
 Namque unus cursum dirigit ille meum.
 Hoc monstrante diem radiis dimerior aquis,
 Horaque festinum strenua raptat iter.
 Auxilium spernant alii. mihi maxima laus est,
 Lumina si propius Sol mihi firmat amans.*

*Iam signare potest omnes horoscopus horas,
 Dum nitidum immittit. plenus Apollo jubar:
 Sed mihi tolle tuam lampas Titania lucem;
 Iam nulla in toto cernitur hora scop.
 Si Sol justitia lustrat mea pectora solus,
 Illa valent rectè munus obire suum.
 Luce sed ablatâ tali, nil possumus omnes.
 Quicquid inest nobis, gratia sola dedit.*

QUID

QUID MOLES , SI NON MOVES ?

CAmpana , magnitudine suâ & pondere insignis , ubi nullæ ipsam manus movent , diuturnô conticescet otio , suâque nunquam sponte ullum sonitum emittet. Multò minus mortales , divinâ haud gaudentes gratiâ , vitæ suæ movebunt gloriam fortunamque ; quum Dei absens manus destituat hominem , ut veluti inglorium terræ pondus , ignavô otio emarcescat. Aut , ubi illa non movet manus , homo suis relictus cupiditatibus , præceps ruit , & à justitiæ aberrans viis , se suamque fortunæ molem pessundat. Est ejus saltem gratia , est ejus manus , quæ singula perficit , excellentiamque dignissimam rebus tribuit : sine quâ omnis honestus vitæ motus desinit , amissâ sui vigoris animâ. Ne igitur magnis cogitationibus impleas pectus , ne in multos annos rationem fortunæ tuæ subducas , ne gloriam , ne potentiam , quâ fulsurum te castino die arbitraris , animoingas ; quum incassum hæc ponantur consilia , ubi Deus manu suâ te non movet , non regit , non moderatur. Qui tamen viribus tuis fretus,

SYMBOLUM XLVII.

tus, perrupturum te omnes difficultates, vel cælo invito, existimas, id tuo tandem damno experiéris, molem te esse terream, quæ sanctiore haud mota atque agitata Spiritu torpescat, & suo tandem pondere se ipsam comminuat.

Qua campana suo pendet liberrima templo,
 Hac nullos edit, sit nisi mota, sonos.
 Mota movet tremulas rancus clangoribus auras,
 Atque agit officium, sed prius acta suum.
 Quid moles operosa juvat, nisi moveris aptè?
 Et nisi mota suas discat obire vices?
 Ferrea sum moles, sum pondus inutile terra:
 Sed si me moveant Numina, motus agam.

Terrea sum moles, rigeo in pietatis & aequi
 Heu studio totus, cesso in amore Dei.
 Sed si diva meam moveat clementia mentem,
 Et velut intus agat, flector & edo sonum.
 Cor tremit, os psallit, manus amula tendit in altum,
 Pes volat, & sensim singula membra vigent.
 Quod movear, Deus, omne tuum est; tibi gloria cedit;
 Tu pigra corda moves, ora, manusque, Deus!

SYMBOLUM XLVIII.

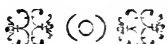
ILLO ALITUR VIVITQUE.

UT lampas diuturnum præbeat in tenebris fulgorem, oleo affuso alitur: sine quo nec illæ perennare potuere, quas suis reconditas urnis, perpetuas æternasque ingeniosa
Anti-

Antiquitas putavit. Liceat his divinam comparare gratiam, quæ quotidie vivo suæ benignitatis oleo nos alit recreatque, ut in omnibus vitæ nostræ rebus inveniamur promptiores, tum ad cultum ejus ex animo prosequendum, tum ut in actionibus negotiisque nostri peragendis solidâ virtute polleamus. Sic illo nutrit servatque constantiâ atque dignissimâ fortitudine, quâ pravis suis resistentes cupiditatibus semper laudabilem obtineant victoriam, aliàs ex nimiâ virium nostrarum impentiâ nunquam sperandam. Alios virtutibus non minoribus sustentat, ut nimirum incorruptâ justitiâ, integrâ veritate, amore erga proximum, illibatâ animi sinceritate effulgeant, earumque rerum sanctissimis laudibus velut perfectissimo nutrimento fructi, tranquillè & beatè vivant. Quid enim præstantius, quid lætius, quid gloriosius nostris evenire pectoribus potest, quàm si sacro illo virtutum nutriantur oleo, & inde illud nanciscantur, ut fulgeant laude haud vulgari, insignique hominum admiratione, amore ultrò conciliato, applausuque invidiam transgresso fruantur? Sed & multos Deus ipsis alit rebus adversis, ut iis, qui cum eisdem conflictantur;

ur, ad rem omnium utilissimam, sui nimium notitiam perveniant, & intumescentem altiusque se efferentem animum, redire ad unum compellant.

*Vt vigiles fundam flammam, lumenque coruscum,
Et noctis vincam tempora nigra tua,
Humorem affundas, & succum pinguis olivi,
Et flammam fovent facta Minerva meas.
Hæc æterna mei sunt ignis pabula, & illo
Sufficiam in cunctos pasta liquore dies.
At tu quæ latices mihi fundis dextera gratos,
Et latices habeas cœlitus ipsa tuos!*

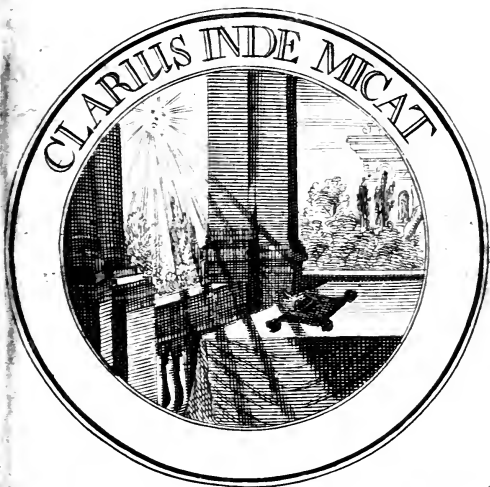

*Affundas oleum, lampas nitidissima splendet,
Sed si iusta neges pabula, flamma perit.
Crescit ab infusa ceræ Pallade lampas, & ardet,
Sic meus affuso Numine crescit amor.
Si divina meam de cœlo gratia mentem
Irrigat, illa sui flagrat amore Dei.
Sin minus, heu succo miserè spoliatus alumno,
Ignes extingui cerno repente meos.*

CLARIUS INDE MICAT.

ADamas, qui omnium lapidum pretiosissimus, cæteros & claritate & præstanti splendore longè antecedit, nunquam serenior lumine micat, quàm ubi Soli expositus, tantos quoque radios excipit, & inde fulgorem suum intendit. Viri magni, naturalibus donis splendentes, nunquam majorem sibi splendorem circumponunt, quàm ubi gratiæ divinæ radios simul excipiunt, iisque claritatem suam adaugent. Sola enim hæc est, quæ illustriorem facit hominem, & muneribus suis potentæ æstimationem ejus intendit: quæ viribus adjuvat nos, ut dignissimâ exsequamur gloriâ, quæ perpetranda suscepimus: quæ stabilem indrerum nostrarum felicitatem esse jubet, ut & clariùs, & longiùs in terris micemus. Sed & Solis tanta vis est, ut res vilissimas insigni decoret venustate, ubi iis radios suos immiserit. Minimum tunc sabuli aut arenæ granum, sæpiùs fulgorem gemmæ æmulatur: & nix frigore durata, pulchro colore micat: planè ut nihil adeò in se dejectum sit, quod, dum Solis gaudet lumine, pulchritudinem & venustatem

SYMBOLUM XLIX.

em haud induat. Quantò magis gratia divina illustrat, ubi plenum fulgorem mentibus hominum affundit? quæ sanè tantâ in singulis rebus præsentia dominatur, ut & nos, si instar rejectæ arenulæ jaceremus, tanta possit illuminare claritate, ut adamantis quoque splendorem longè vincamus.

Tu, qui non flammis, non dura incude domaris,
 Qui radio assimilas sidera clara tuo;
 Clare adamas, quo non gemma est prestantior usque
 Visa per Eoi litora pulchra maris;
 Quamvis tu stellas candore imiteris & igni,
 Sole tamen tactus, clarius inde micas.
 Fortunata lapis, cui se Natura probavit,
 Et patrium intendit magnus Apollo decus.

Seu tu corporis celebraris dotibus ingens,
 Seu fulges clari laudibus ingenii;
 Seu quocunque animum facilis Natura decore
 Ornavit, donis prodiga alumna suis.
 Crede mihi, major fulgebis laudibus istis;
 Si simul affulget gratia diua Tibi.
 Ille etiam, tremulos adamas qui projicit ignes,
 Si Sol affulget, clarius inde micat.

SYMBOLUM L.

UT PERFICIAT.

BENIGNITAS divina haud ignorans nostram imbecillitatis miseriam, honestas permittit mortalibus recreationes, quibus & animus exhilaretur, & corpus ad integriorem ducatur valetudinem. Quod nutrimentum utri-

que necessarium est: nam etsi anima sit par nobilior, tamen quamdiu corpori est conjuncta, simul illius lætitiis afficitur, & sociè quiete componitur, & dulci corporis sui sanitate fruitur. Neque id Deo Opt. Max. duplicet; quum is terrestria largiatur dona non ut iis superstiosè abstinendo ambitionem laudem captemus, sed ut ea ad necessarium vitæ nostræ usum, haud impiâ voluptate impendamus, & inde jucundiori excitatione fervore, ac spiritu vegetiore ducti, ad divini nominis cultum, ad proximi nostri utilitatem alacres robustique duremus. Qui Deus quum nostram prævideret debilitatem, animumque corporis compage fragili circumdatum, facilis honestas indulset delicias, ad corroborandam & animi & corporis valetudinem; ne omni destituti vitæ amœnioris vigore gratiâque in luctu periremus. Nihil ergo in illis prohibuit, nisi conjunctum vitio ab usum: neque in honestis adest rebus peccandi periculum, ubi semper præferimus divinum cultum, Deoque sincera mente ac fide servimus. Quò magis ii reprehendendi sunt, qui rigorosâ quadam sanctitate capti, auferunt omnem vitæ dulcedinem, & tanquam animus

mus tantum in luctu & suspiriis detinendus
 esset, nec jucundiorum rerum gaudiis diverti-
 culisque amœnioribus refici eum patiuntur.
 At Bombyci sæpe substernit manus amica vi-
 vide mori folium, ut illo nutritus gavisusque
 perficiat serica fila, quibus pretium humana
 ambitio fecit.

Inclyta, qua molli detondent stamine Seres

Vellera, regales mox habitura sinus;

Hæc teresi ducit bombyx vilissimus ore,

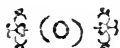
Et vermis tantum pendulus urget opus.

Sparge levem morum Tinea, cœnamque virentem

Præbe, ut perficiat sedula ventris opes.

Tu quoque, perficiam recte ut tua jussa, Creator,

Ne vita eripias pabula lata mea.

Bombyci folium mori manus admoveat escam,

Latius assumpto crescat ut inde cibo.

Non satis, ut primo vermis nascatur ab ovo,

Cara sed illius vellera Seres avent.

Quid cœpisse juvat telam, nisi finiat auctor?

Nemo decus, nisi res perficiatur, habet.

Non solum è serris Tu me, Deus alme, creâsti,

Sed quoque ritè tuum perficis auctor opus.

ERIGOR, DUM IRRIGOR.

ARbor pomis Aurantiis onusta & insignis, ætli pulchritudine & æstimationis dignitate longè antecellat cæteras, tamen nunquam gratum illum feret fructum, aut ad perfectam perveniet maturitatem, nisi eodem cæli beneficio, pluviis nimirum recreata, consueto arborum crescat alimento, illoque liquore pariter irrigata se erigat. Ac Deus quidem pariter distinxit hominum genus, ut hi alto loco nati, imaginibus Majorum fulgeant; illi præstantissimi ingenii dotibus emineant: alii mediocri conditione aut virtute se commendent: omnes tamen ab eodem Creatore foventur, huic vitam suam, huic conditionem, huic omnem virtutis gloriam debent. Is dum irriguâ gratiâ nos adspicit, pariter erigimur, & in fructus nostros solvimur: cælestique illo tincti rore decus quisque suam & æstimationem accipimus. Unde nec mihi jactandum insolenter est, si cæteros nascendi forte, aut ingenio, aut fortunis antecedam. Quid enim me de alienis jactabo opibus, quid alterius beneficii muneribus gloriabor, dum qui-

SYMBOLUM LI.

quidem nunquam illis potuissem gaudere; antequam ea acceperam? & nunc multò minùs mihi possim illam doni adscribere excellentiam, quum in alterius sit potestate, sive illis me recreare & insignire fructibus, sive retractà penitùs liberalitatis misericordiâ me destitueret.

tuere, ut arenis illis per steriles Lybiæ agros
 arboribus similis deficiam? Sed tunc irriges.
 Deus, ut erigar: gratoque præsentia tuæ vul-
 tu me recrea, ut crescam læto fidei nutrimento
 & fructus constantiæ, pietatis, modestiæ
 ubertim feram.

*Quantum sylva aliis Daphnæa excelluit umbris,
 Arboreos tantum vinco decora greges.
 Succis dulcis plena, atroque simillima mala
 Profero, vel summis mala legenda diis.
 Hesperidum se horti jacent. Mihi gloria major,
 Et non vana meas fabula narrat opes.
 Hoc tamen Arboribus reliquis me junxit Olympus,
 Erigimur stirpes imbre rigante pares.*

*Fertilius crescit pluviis latentibus arbor,
 Promitque exsertis mitia poma comis.
 Subtrahere fœcundos, qui manant cœlitus, imbres,
 Mox aret, fructus, qua dedit ante, suos.
 Nos ferimus dulces, velut arbor idonea, fructus,
 Gratia si tua nos, ô Deus alme, rigat.
 Sed tua si gravidos inhibet clementia succos,
 Nos pietatis inops arbor & umbra sumus.*

SYMBOLUM LII.

MUNERIS OMNE TUI.

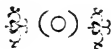
ERgò quid gloriæ, quid potentiæ accessit
 mortalibus, quod gratiæ divinæ haud de-
 bent? quid possidet homo, quod aut ingenio
 suo, aut adscribere virtuti suæ possit? Quod
 G. G. vides

vides cornucopiæ, variis fructibus, floribusque insignæ est: sed hæc sibi munera Sol vindicat. At non satis est, verissimam illam habere cognitionem, quòd omnipotenti Creatori omnis sit attribuenda rerum gloriæ; verùm id agnoscendum quoque gratò animò, & semper illud castâ devotâque mentedendum, *Muneris omne tui.* Quid enim foedius magisque impium est, ac nosse benignissimum Deum, unicum omnium fortunarum donorumque auctorem, & tamen eidem haud velle reddere gratias, aut devoto sinceroque colere eum animo, aut gratuito illud agnoscere pectore, quod nobis plena manu contulit? Qui in amicitiaæ sacra transiverunt, molestè ferunt ac graviter, si beneficia, quæ alter alteri tribuit, ingrato animo excipiuntur. Sed Deo justior animadvertendi causa, ubi innumerabilibus nos afficit beneficiis, & pro tantis muneribus, nihil nisi gratum sincerumque pectus. reposcit; nos autem tantorum numerum immemores, omnia viribus nostris, aut ingenii acumini, nihil cælo imputamus. Magne rerum Arbiter & Conditor, gubername Spiritu tuo Sancto, ut profundo Te atque sincero semper colam animo, semperque im-

mensæ

mensæ tuæ gratiæ memor, ex omni pectore
dicam: Et vita mea, & omnis gloria, &
quicquid sum habeoque, id ô Deus, Muneris
omne tui est.

Formosa valles, herbisque virentia prata;
Qua vaga muscosis diffugit unda jugis;
Vt letus vestros oculis contempler honores,
Et fructus libo tot sacra dona novi!
Purpureas ut cerno rosas, & mitia poma;
Et quod fœtum urget mollis arista decus!
O vobis dilecta diu det lumina Phœbus,
Nec noctes fundat frigida Luna truces.
Maeste ager hoc pretio. Sed dum tibi gloria crescit,
Hoc Soli referas muneris omne tui.

Sol aperit flores. Illo splendente vigescunt
Suaviter, & patulas explicuere comas.
Sol aperit gravidas fruges, spicasque rumentes,
Et profert roseis mollia poma genis.
Muneris omne tui est, quod pleno copia cornu
Ventilat, auspiciis munera nata tuis.
At tu magne Deus (quid enim siluisse juvabit?)
Quod spiro, & placeo, muneris omne tui est.

ATTENUANDO DESINIT.

JAm illud immensum & æternum Numen, quod gratiâ suâ illustrat humanum genus, quod omnia movet, omnia moderatur, propiùs intueri luberet, si mentem illam infinitam, ab omni concretionem mortali segregatam, humana imbecillitas comprehendere ullâ in re posset. Heic dum nostro perscrutari conamur judicio cælos, in tenues tandem auras elaboratam nostram rationem recedere animadvertimus : veluti turris, quæ celso fastigio se per aërem attollit, tandem se defecisse attenuando agnoscit. Proinde sanctiùs & reverentiùs est, heic judicii deprimere aciem, neque pati, ut inani curiositate se cælis inferat, seque ipsum tandem destituat. Sed & periculosum de tanto Numine inquirere scrupulosiùs, & ea perscrutari arcana, quæ illud sanctissima, & à nobis miserrimis mortalibus remotissima esse voluit. Ut similes hi mihi videantur Gigantibus, qui, ut Poëtæ ferunt, conati sunt cælum oppugnare congestis saxis, quibus deinceps & ipsi justâ deorum vindictâ fuere necati, & audaciæ suæ tulere pœnas. Hi quoque

SYMBOLUM LIIL.

quoque dum exercent istâ temerariâ contem-
 platione ingenium, propriis suis tandem vul-
 nerantur telis, quæ in cælos emisere; nam &
 confundi tandem ingenium, & corrumpi judi-
 cium, utrumque autem supplicio sibi verti agno-
 scunt,

scunt: quibus tamen dotibus feliciùs uti potuissent, si modesto atque submissò spiritu de Dei consiliis credere, quàm scire voluissent. Ac præterquam, quod illis cogitationibus incassum laboremus, nostram quoque pietatem destituimus: dum perniciosâ speculatione occupati, consumimus vitæ nostræ exiguum tempus, quod justiori cultui divino, utilitatibusque proximi nostri destinatum erat; præsertim quum tot aliæ pulcherrimæ sint nobis peragenda res, quas summus ille rerum omnium Arbitrator nobis expressè injunxit. Quin igitur in his exerceamus omnes nostras cogitationes, ut Deum verâ fide amplectamur, eum casto puroque animo veneremur, ejus gloriam humili mente extollamus, ejus arbitrio & voluntati nos subjiciamus, ejus mandata in amando colendoque proximo impleamus; ut tandem hac ingenii nostri humilitate & innocentia freti, soluta è vinculis corporis sui animâ, Deum propius cognoscamus, æternoque gaudeamus obsequii nostri pretio.

*Cernis, ut angusto per summa cacumina cono
 Altus inaccessso culmine surgat apex.*

*Sed surgendo fugit, tenuesque recedit in auras,
 Et dum se attenuat, se periisse videt.*

*Crede Tibi credenda, Dei mysteria noli
 Altius ingenio volvere, stulte, tuo.*

*Si scrutere, leves velut evanescis in auras,
 Atque nihil solidi, raptus in alta, tenes.*

*Inferius maneat, dant inferiora quietem.
 Plurima scansuris damna minatur apex.*

QUID.

QUID ILLUD IN ILLO?

IGitur dum summum illud, & æternum, neque mutabile, neque interituum Numen consideramus, quid miseri ingenium nostrum, quid vires cælo opponimus; & velut Deo haud celsuri, gloriam divinam nobis quærimus? Minimum candelæ lumen Soli sereno obversum, haud lucet, sed vix ejus parva cernitur flammula, quæ umbram grandiorum de se, quàm luminis claritatem spargit. Nos, dum nostram cum Deo comparare conamur virtutem, videbimus umbram pravitate nostræ adhuc magis extendi: nam divinæ præsentia Sol, ubi illustribus suis radiis hæc inferiora tangit, omnem aufert obscuritatem, clandestinamque mentis nostræ detegit superbiam, quæ per insolentem obstinationem animata, suo ea exequi conatur judicio, quæ longè suprâ humanam potestatem Deus posuit. Et quid cum Creatore tuo certabis vilissima Creatura, quæ in sordibus vitiorum jaces, cujus vires in medio sæpe cursu intercidunt, cujus robur ac fortitudinem aut levis sæpe casus concussit, aut proprii judicii error pessundet

dit

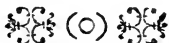
SYMBOLUM LIV.

dit : cujus denique quantulacunque gloria bul-
 læ aquaticæ similis evanescit , ubi maximè
 conspiciebatur ? At unus omnium regnator
 Deus , summâ sapientiâ , fortitudine immen-
 sâ , bonitate ineffabili gubernat orbem terra-
 rum : omnium mortalium vitam divino numi-
 ne invisit , omnia sentit , meminit , regit &
 mode-

moderatur : ipse maximus justissimusque rerum omnium arbiter, cujus gloria nec ruinâ orbis, si illum ipse everterit, nec ullo dierum tempore finitur.

*Numinis immensa est, finemque potentia seruum
Non habet, aut primos computat alta dies.
Temperat Oceanum, terramque gubernat inertem,
Et cali torquet sidera clara sui.
Quem Solem dicas, dum respicit omnia solus,
Et justis lustrat pectora nostra oculis.
Heu mihi quis parvâ de luce superbiat amens?
Hic calum, & totam lumine complet humum.*

*Adspice inexhaustum fœcundo lumine Phœbum,
Et clarum toto grandius orbe jubar.
Adspice & exili flagrantem lumine tadam,
Exiguâ radios spargere luce suos.
Quàm levis hac Phœbo fulgente est flamma? quis ausit,
Sol, lucem hanc radiis equiparare tuis?
Tu Deus, es toti Sol unus & unicus orbi:
Nos scintilla levis, cœlitus orta, sumus.*

ET DURA, ET MOLLI CEDUNT.

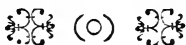
AT consideremus porrò potentiam divi-
nam, quæ humanis in rebus se exferit,
maximumque & potentissimum Deum nobis
ostendit. Palàm est, cælestia fulgura eâdem
faci-

facilitate frangere saxa durissima, quâ tenuissimas penetrant aquas, nullâ asperitate obsistentes. Quid igitur sceptrorum fulgore, & fascium terrore insolescis, humanisque supervectus cervicibus majestatem tuam imperio, minis, suppliciis commendas? Dei est imperium in Reges ipsos, qui fulgore suo æquè terret disjicitque timenda illa capita, ac quos humili in tugurio, suæque affixos humo mortales cernit. Heic æquè magnæ proceræque cedunt cedri, ac quæ terram humili ramo virgulta ambiunt. Atque hunc omnipotentia divina vigorem, dum omnibus sine discrimine rebus suâ præesse majestate agnoscimus, subit confidentia magna animum nostrum, altiusque erigit, dum animadvertimus, validissimum nobis in rebus cunctis adesse præsidium, nosque gubernari ab illo, cui nihil clausum aut arduum est, qui animis nostris interest, & mediis intervenit cogitationibus; qui vitam mortalium pleno invisit numine, neque malum facinus cujusdam pro nihilo haberi patitur; qui nostram haud ignorat miseriam, nosque validâ manu ex omnibus eripere ærumnis potest, si lubitum fuerit. Neque heic timenda hominum potentia, quum ille regat ac moderetur

omnia,

omnia, qui justissimis oculis cuncta adspicit,
 vesana mortalium consilia destruit, injuriam
 omnem ultrice irâ castigat, & quicquid vo-
 luit, nutu peragit.

*Si quatis astriferas metuendo fulmine sedes,
 Heu mihi nulla, Deus, fida sat antra reor.
 Quid fugiens medio timidum caput oculo Ponto?
 Ah ferit & molles missile fulmen aquas.
 Quid cupio abstrusâ rupis latuisse cavernâ?
 Ah rigidas findunt tela trifulca petras!
 Pollet ubique, Deus, tua vis, & omnia cedunt.
 Si vis me tutum, fulmina pone, Pater.*

*Fulmina perfrangunt rigidas caelestia petras,
 Et feriunt liquidas, acta potenter, aquas.
 Et duri cedunt, scopulosa Ceraunia, montes.
 Et cedit mollis, qui fluit amne, liquor.
 Cedit utrumque Iovi. Tua si quoque fulmina mittis,
 O Deus, & calo tela trifulca quatis:
 Hac frangunt rigidas, adamantina pectora, mentes,
 Et subeunt radiis mollia corda suis.
 Dura tibi cedunt, & cedunt mollia; cedunt
 Parva, tuamque timent nec minus alta manum.*

A B U N O.

Sæpe mecum dubitavi, magisne irascendum
 esset eorum pravitati, an condolendum
 tantæ cæcitati, qui primæ rerum omnium ori-
 ginis causæque ignari, fortè ac temerè hu-
 mana negotia volvi arbitrantur. At est pro-
 fectò Deus, qui omnia cernit ac movet, im-
 mobilemque rerum humanarum ordinem æter-
 nâ lege sancit. Ab uno puncto multæ, imò
 innumerabiles in Mathesi trahuntur lineæ: ne-
 que dignum hac in arte perfici quidquam po-
 test, nisi ab uno illo procedatur. Quod si
 unicè observatur, veluti verissimum princi-
 pium, nunquam error opus confundet nostrum,
 aut certissimæ artis æstimationem prostituet.
 Eadem ratione, si Deum Opt. Max. confide-
 rabinus in potentiâ suâ, in sapientiâ, in re-
 rum omnium gubernatione, fatebimur illum
 unicum esse solidissimum atque rectissimum re-
 rum omnium principium, unde Mundus hic,
 & quicquid est, primordia sua traxit. Ac
 dum nostræ vitæ, quam abs eo accepimus,
 lineæ ab hoc arcessuntur puncto, dum ad id
 certissimum centrum omnes nostræ actiones,
 confi-

SYMBOLUM LVI.

consilia, studia referuntur, certum est, omnem nostram vitam nullo implicatum iri errore, quum certissimum perfectissimumque principium arripuerit. Itaque eludant licet scelerati illi & ultricibus flammis digni, qui omnia sibi imputantes, nullo numine inuisi hæc inferiora

H

cen-

consentent; nobis persuasum sanctiore fide est
omnia ab uno esse Deo, rerum omnium prin-
cipio, & regnatore, qui æterna constitutione
iussit, ut suum quæque ordinem immutabil
lege percurrerent, & diversa præmia bono-
malosque sequerentur.

*Orditur puncto divina Mathesis ab uno,
Ex hoc principio linea quæque fluit.
Inde tot innumera surgunt, quasi fonte, figura,
Mensuratque suum circulus inde decus.
Tu Deus es punctum, puncto hoc descendimus uno.
Hoc velut ex puncto cuncta creata fluunt.
Sed tu, cuncta uno qui ducis nomina puncto,
Rectè est à puncto linea nostra suo.*

*Qui calum, & terras, & totum condidit orbem,
Atque unus complet numine quæque suo.
Quem circum Mundi vastum versatur inane,
Omnia qui secum maximus axis agit.
Dixeris hunc meritò punctum, centrumque salutis.
Ad quod quisque suas fertque refertque vices.
Res mea, spes mea, lux mea, crux mea pendet ab uno.
Pro lubitu faciat qualibet ille suo.*

SYMBOLUM LVII.

QUIS ALIUS MOVERET?

Nonne folius venti vis est, quæ molam mole insignem movet atque volvit, ut commodum ad generis humani usus præparet umentum? Quis enim alius aut artificio, aut manu versaret grande illud pondus, quod in

aërem exurgens, solius venti potestati atque imperio se permittit? At certè multò minù fiet, ut debilis & infirmus naturâ homo, quicquam laude dignum præstet, aut perficiat, ni validiore illo, & sanctiore Dei Spiritus numine afflatus, ad corripandos virtutis labore moveatur. Neque alia vis est, quæ mortaliur animos movere possit, hominemque ipsur ferocissimum & durissimum animal agitare, ut res præclaras summâ animi integritate, continentia, fortitudine aggrediatur, & felici exitu terminet. Nam quòd nonnulli existiment nihil tam arduum aut difficile inveniri posse quod haud eorum subiaceat iudicio & potentia, ii demum ex infelici rerum exitu, tristique experienciâ agnoscunt, consilia sua ab illius aurâ haud fuisse agitata, cujus solius est movere pectora hominum, ut feliciter negotiatque actiones suas obeant, ac simul perficiant. Itaque, dum aut consilia sua sine ullo præstantia effectu diffluxisse, aut se ipsos propriae fortunæ clade cecidisse animadvertunt; serâ nimis confessione agnoscunt virium suarum immensam imbecillitatem, debilitatisque suæ pertæsi, ad Deum confugiunt, ut immensillâ, quâ pollet, potentia res humanas mode

etur, supremique Numinis validissimâ aurâ
 moveat animos, qui sine eâ vi immobiles inu-
 tilesque jacent.

*Flamen adorandum, sanctissima Numinis aura,
 Spiritus, aetheris aura remissa locis!
 Cujus ab afflatu quondam primordia rerum
 Excita, lucis egens explicuere chaos.
 O nostris affles occultos sensibus ignes;
 Namque potes solus corda movere, Deus!
 Vento agitur tantùm mola. Verùm pectora nostra
 Tu versas aurâ, Spiritus alme, tuâ.*

*Hac mola, nî ventis fuerit pulsata, quiescit,
 Atque nihil prorsus, nî moveatur, agit.
 Ut spirat Boreas, ut spirant cœlitus aura,
 Tunc agit officium sed mala mota suum.
 Tuque adèò, vires animis qui sufficis agris,
 Spiritus alme, affles Numine corda tuo.
 Ut movear, dignas tu celo suffice vires!
 Si cessas, moveat quis mea corda, Deus?*

MODO MILITET ÆTHER.

A Pud posteriores Romanos legio era Christiana, quam fulminatricem nominârunt; quòd ea illo tempore, quum Quad & Hunni potentissimo exercitu implevissent Italiam, precibus ad Deum fuis obtinuerit ut fulminibus, imbrisque acerbis prostraverit hostem, & Latio expulerit. Ex quo apparet, & audacissimas militum manus, & expeditissimas armatorum cohortes, divinâ absente manu, & cælo adversante, nihil possè efficere: quanquam ea, quæ ad bellum gerendum pertineant, plurimo apparatu adsint, & omnia rectè atque cum consilio disposita victoriam certissimam spondeant. Deus est qui omnia dirigit, qui maximos potentiâ su insolescentes Reges dejicit, regna evertit, infirmissimos & miserrimos populos ad maximum gloriæ culmen evehit, ut divinæ potentia viribus subnixi, hostibus sint metui, sibi que dignissimo honori. Neque tu animum despondeas tuum, si innumerabiles hostium copia imparatum te, & omnibus auxiliis destitutum circumstant, si ferrum, ignesque &

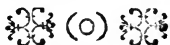
SYMBOLUM LVIII.

ultimam vastitatem tibi tuisque minitantur.
Quippe conticescet hic furor, & in suum ar-
natus exitium ruet, modò tecum *militet æ-*
ther, & Deus causam tuam fovendam susci-
piat. At tu, qui vastos tollis spiritus, & vel
nyito celo victoriam polliceris tibi, paulu-

lum, exspecta, donec vis illa maximi Numinis
audaciam tuam ultrice fulmine castiget, &
cælos ipsos in tuum militare exitium jubeat.

*Pone catervatas multâ legione phalanges,
Armatisque imple rura reducta viris;
Et castris stent parta suis, niteantque tropæa,
Inque hostile omni fulminet ira caput.
Heu miser! armipotens si tecum haud militat æther,
Nil profunt legio, turma, tropæa, viri.
At mihi perpetuam nectet victoria laurum,
Si magnus mecum pugnat ovatque Deus.*

*Fulmina in adversas quondam cecidère phalanges,
Inter & hostiles detonuère globos.
Sic pugnante polo cecidit temerarius hostis,
Et scelerum pœnam suppliciumque luit.
Insurgat densis acies stipata catervis,
Adversusque pios orbis, & orcus eant.
Si Deus, & pro me facilis modo militet æther,
Non moror hostiles, si fremuère, minas.*

SYMBOLUM LIX.

QUID HAC ABSENTE IUVANT?

QUod modò symbolum exposui, ex Història defumtum erat : sed ut propiùs ostendam virium nostrarum imbecillitatem, si divina absuerit manus, arma ipsa & apparatus

H. 5 belli-

bellicum intueri placet, quæ etsi solidissimo ferro aut metallo fabricata sint, immobilia tamen jacent, nullique inserviunt usui, si manus humanæ ministerio haud regantur. Tales nos sumus, si divina dextera se à nostris subtraxit consiliis; neque heic aut virium moles, aut ingenii judicii que excellentia nos adjuvant. Nam sæpè, imò semper accidit, ut præstantissimus ille apparatus, quo mortales rem exoptato insignire eventu sperabant, contrario ac miserabili prostituatur exitu, attonitis tum, & valdè confusis propriæ fortunæ suæ cultoribus. Id enim compertum est, labascere omne judicium, & concidere ipsas vires, quibus homo ad promovendam prosperitatem suam instructus erat, si impietas pervertat illius sensus, ut neglecto divino cultu, altiùs se viribus suis efferrat, in eam inde miseriam prolapsus, ut nec ea perpetrare possit, quæ jam subjecta ei fuerant. Et hæc verissima causa est, cur multi inopinato atque fœdo excessu res suas inquinent, quum Deus manum suam illis haud admoveat, humanasque despiciens vires & consilia, res eò pervertat, ut confusò ingenio multa omittantur, quæ levissimo labore perfici poterant; aut ut illæ ipsæ hastæ, quas ad percutiendos hostes ejecerant, in ipsos vulnerando resiliant.

Arma cruentati video fulgentia Martis ,

Tela , hastas , gladios , tympana , scuta , pilas .

Aemula fulmineo video tormenta furori ,

Sulphureo vastos ore datura globos .

Quid tamen illa juvant , usum si dextera iustum

Denegat , innumeris dextera foeta dolis ?

Quid laudo humanas vires ? nihil omnia profunt ;

Si magni abfuerit dextera sola Dei .

Non vis , non densis acies stipata catervis

Victrices referunt , hoste premente , manus .

Non est arbitrii nostri . Victoria celo

Traditur , & nutu statque caditque Dei .

Pugnaces equitum turma , peditumque caterva ,

Quid sunt , magne Deus , te retrahente manum ?

Tu gladios acuis , tu das in milite vires ,

Auspiciisque tuis victor ab hoste redit .

NON TALI AUXILIO.

Nihil navi in vasto Oceano prodest anchora, ubi cælum obscurâ nube obductum, furibunda tempestate fulminat, procellisque horrendis mare inquietat, & navis ipsa hinc inde volutata, antennisque & velis despoliata, sævientium ventorum ludibrio cedit. Itaque quum *non tali auxilio* se servari posse intelligant navigantes, tremore perterriti, ad aliam opem confugiunt, tensisque ad cælum manibus, divinum auxilium exposcunt. Nos dum in hac vitâ, veluti in aperto volvimur pelago, pluribus fortunæ casibus agitati, nequicquam ad prudentiæ nostræque virtutis anchoram confugimus; præsertim ubi justa divinæ iræ animadversio nos insequitur. Quo tempore omnium optimè providebit suæ securitati, qui abjectâ omnium terrestrium rerum spe, suarumque virium depositâ confidentiâ, omnem spem in illo ponet, qui anxietatum nostrarum haud ignarus, succurrere nostris miseriis, doloresque & ægritudines tam animi, quàm corporis solus submovere potest. Hoc solum auxilium & præsentissimum & tutissimum illis est,

SYMBOLUM LX.

est, qui humanarum calamitatum fluctibus agitantur: cætera, quæ ab hominibus feruntur, sæpius viribus diffluunt, sæpius inter suspicionem propriamque utilitatem detenta, miseros magis onerant, quàm adjuvant. Nec meliora illa, quæ à corporis nostri viribus,

aut ingenii præstantia arcessimus, quum hæc
 suapte naturâ invalida, & fato suo impedita,
 unâ cum admiratore & cultore sui homine cor-
 ruant & collabantur.

*Dum ruit, effusis & debacchatur habenis
 Aeolus, & pelago prælia sæva movet:
 Ventis acta ratis jam scandit ad infima terra
 Tartara, jam subitis fluctibus astra petit.
 Quid facias, Palinure, salo, freudentibus Austris?
 Sistit inaccessas anchora nulla rates.
 Non tali auxilio; melioribus utere fatis.
 Respuit humanam, dum fremit aquor, opem.*

*Incubère mari Boreas, creberque procellis
 Africus, & tumidum concitat ira fretum.
 Non heic quassatam servat jacta anchora navim,
 Et frangit furias, Aeole sæve, tuas.
 Heu inflicta vadis, scopulisque allisa fatiscit,
 Et lacerata vomit naufraga membra ratis.
 Sursum tende manus. Hinc prospera vela carinis,
 Hinc jubar, afflictis hinc pete rebus opem.*

SYMBOLUM LXI.

NE LINQUAS.

ERgò quum tantus sit Deus, quum gratia
 ejus nos miserrimos respiciat mortales,
 quum potentia ejus immensa nos conservet, id
 tantum abs eo rogandum est, ne nos linquat.

Ani-

Animus noster, dum ab hoc custoditur, est veluti cor flagrans, quod amica manus in nubibus detinet: sed inferius vasta patet aqua, extinctura illud & oppressura, si deciderit. Ardemus per gratiam divinam, & amore ejus incalescimus: sed si nos liquerit, heic miseriarum pelagus nos extinguet, heic invidiæ furor nos opprimit, alibi fortunæ rabies flammam constantiæ nostræ patientiæque imminuet. At Deus nostra conservat pectora, tueturque illum ardorem, quo flagramus, si ad virtutem atque pietatem accensi, vitam castè atque temperanter transigimus. Si verò in nefandam prolabimur superbiam, ut propriis confisi viribus, nec supremæ illius manus vigorem æstimemus; decidimus miseri, extinctoque veteri igne, multa parturiet lapsus noster mala, dum ex priscis virtutibus pessima gignuntur vitia, & ex solita fortitudine aut inconsiderata audacia, aut pudenda timiditas oriuntur. Quare si nostri honoris est optanda constantia, famæque immortalitas, ante omnia simus solliciti, ut Rector ille & Arbiter vitæ humanæ, nostrum permittat pectus in perpetua ardere pietate, ne illud propter nostra vitia relinquens, tristissimo extinguat casu.

*Felices anima , pulchro quas igne calentes
 Sustinet athereis dextera diva locis !
 Non vos indomitis extinguet Nereus undis ,
 Quamvis totum atrox urgeat Oceanum.
 Non vos horrifonis condet nox atra tenebris ,
 Qualis erat , Pharios qua tremefecit agros.
 Non vos frigentes Scythico sub cardine luna ,
 Aut vestrum imminuet Parrhasis Vrsa jubar.
 At si magna Dei vos dextera liquerit almi,
 Extinguent vestras nox , mare , bruma faces.*

*Cœlitus ecce manus flammis flagrantibus ardens
 Cor tenet , inferius discolor unda a fluit.
 Si caderet , tantumque manus pia linqueret ignem,
 Protinus in mediis flamma periret aquis.
 Cor , Deus alme, meum flammis melioribus ardet,
 Infra sub pedibus Styx patet atra meis.
 Sed tua sancta tenet trepidantem dextera mentem ,
 Ne cadat , infernis prada futura vadis.*

NEC CURAT, NEC SENTIT AMANS.

PAlàm est, cervos tanto inflammatos ardore persequi cervam, ut nec vulnera ulla curent, nec ullis terreantur periculis, etsi continuo venatorum dolo expositi, singulis momentis de vitâ periclitentur. Majorem tamen longè amorem agnoscunt, qui divino incensi ardore, Deum & Servatorem suum unicè sequuntur amplectunturque: nam etsi quotidie plurimis infestentur periculis atque calamitatibus, tamen erecto semper in cælum animo, tanto amore adhærent suo numini, ut nec durissima dolorum vulnera, nec vitæ tristes curent molestias, sed intrepidè pergant sacris imminere viis, divinâ præsentia beatis. Nempe divina gratia omnem avertit mœroris sensum, castissimosque ignes inspirat sui amatoribus, ut & corporis ærumnas, & ingruentia ubique pericula aut ignorent, aut confidentiùs contempnant. Itaque nihil nobis aut adversum, aut molestum potest accidere, dum hac sacrâ calemus flammâ, dum divinus amor pectora nostra agitât: nam hoc fervente ardore gravissimi levantur cruciatus, pericula eluduntur, cala-

SYMBOLUM LXII

calamitatum impetus spernuntur. At vobis, quos ille non inflammat ardor, minima etiam damna, parvæque ægritudinis molestia acerrimum doloris sensum imponent, ut planè confusi ruatis, & nullâ graviore pœnâ affici vos potuisse existimetis. Et fateor, maximum omni-

omnium esse supplicium, ubi divinus se subducit amor: quippe absentia ejus omnes secum trahit dolorum acerbitates, nec quietem ullam, aut lætitiã animo indulget: Sed ô beati, ô felices, quos ille cœlestis urit ignis, ut eô incensi vitam integrã innocentia, illibataque pietate transigant, omnesque potius injurias, imò mortem perferre cupiant, quàm ut illum in se extingui dulcissimum amorem patiantur.

*O amor, ô ignis nostra dulcissime mentis,
 Vt flammis torres viscera nostra tuis!
 Non ego jam savi paveo discrimina Martis,
 Non terrent nostrum mille pericla caput.
 Non mihi tela dolent, queis me diverberat hostis,
 Nec nostra humanus concutit ossa furor.
 Nec curat, nec sentit amans. O candidè Iesu,
 Vre igni semper viscera nostra tuò!*

*Exstinguunt socias nec vis, nec vulnera flammæ;
 Læsus amat cervus, læsus amore calet.
 Non curat, nec sentit amans. Amor omnia vincit,
 Nec tremit obstantes, agmina rauca, canes.
 Hunc nihil avertet, nec mors, nec vulnera frangent,
 Qui semel athereo totus amore flagrat.
 Non dolor hunc anget, non vis, non vulnera dira:
 Namque etiam ex ipso vulnere crescet amor.*

SYMBOLUM LXIII.

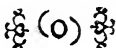
SEQUE OBTULIT UNI.

Nihil tam curandum est Christiano homini,
quàm ut uni Deo suam vitam, suasque
probet actiones: nam qui Deo & hominibus
pariter suo placere cupit obsequio, id sæpè
efficiet,

efficiet, ut divinus cultus humano postponatur. Uni offerendum est cor nostrum, nec illud cum pluribus dividendum; quum istam divisionem respuat cælestis amor, qui totum sibi dari pectus postulat. Inter flores laudatur heliotropium, quòd se ad unicum convertat Solem, & veluti inferiora fastidians, se cum eo circumagat, abeuntemque sequatur. tantus amor est sideris. Hoc quoque agamus in cælum nostrum intenti, & uni nos Deo offeramus: idunicè curantes, ut omnis noster amor solum eum respiciat, nostrasque actiones dirigat ad promovendam ejus gloriam, & ad fugiendum omne illud, quod ipsius videtur repugnare potestati, atque justissimæ voluntati. Nam ubi rerum terrestrium amore distrahitur mortalium animus, fastidia eum plerumque cælestium rerum capiunt, ut nec voluntati divinæ, nec potestati sese æquâ patientiâ submittat; quum validior rerum inanium cupiditas rapiat transversum, ut ferre erubescamus, quicquid divino arbitrio statuere de nobis lubet. Pertinax enim ille amor est, & quemadmodum rivalium impatientissimus, ita obstinatissimus adversus illum, qui à terrenis eum abstrahere deliciis, & uni sibi addicere constituit.

stituit. At nos iste iterum flos admoneat, ut uni soli serviamus, & inter miseriarum tenebras, inter luctam carnis nostræ, inter Mundi offusas illecebras, nos Deo, Soli nostro, unicoque lumini offeramus.

*Sum Clytie, pulchro quondam charissima Phæbo,
 Quam quoque nunc servo, flos modo facta, facem.
 Non me stringit humus, tantum contemplor euntem,
 Et Phœbum verso persequor ore meum.
 Seu subit Oceanum, vitreis seu surgit ab undis,
 Illa oculis hæret dulcis imago meis.
 Non mea mortales veniant in colla lacerti!
 Hunc ego, non alium diligo casta Deum.*

*Non me sacrilega flectet contagio turba,
 Nec meus à calo devius sbit amor.
 Non me transversum rapiet scelerata libido,
 Ambitioque potens, aut malus error aget.
 Non me turpis avarities, nec crimina vulgi
 A summo jungent, qui regit astra, Deo.
 Sunt sacra corda polo. Mentem sacravimus uni.
 Humano est potior cœlitùs ortus amor.*

TE SOLAM QUÆRIT.

ET sanè nulla res tantam habet vim, vel ad abstrahendum ab terrestrium rerum cupiditate animum, vel ad compescendas corporis delicias voluptatesque quàm amoris divini vigor, qui ubi semel in hominis illapsus est animum, totum sibi illum mancipat, totumque in se convertit ac defigit. De magnete constat, illum filo suspensum, versùs Septentrionem ferri, atque recurrere ad hunc locum, etiamsi sexcenties ad Orientem, aut Occidentem moveris, manuque circumegeris. Pariter amor divinus, si illo ardemus, hoc agit, ut Deum semper unicum anxietatis miserixque nostræ habeamus confugium, ut illum in rebus secundis respiciamus, illi soli adhæreamus, in ejus honorem omnes nostras actiones dirigamus. Et licet heic calamitatibus turbati nostris ad impatientiam instigemur, heic pravorum hominum irrisione in nostrâ reprehendamus pietate; ab aliis heic ad voluptates, illic ad iram, odium, & avaritiam alliciamur; non tamen mens sanctiore commota igni, à Deo abstrahitur; in quem
solum

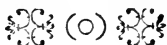
SYMBOLUM LXIV.

olum cogitationes defigit omnes, quem
 num respicit, facilisque ac volens sequitur.
 Non hanc malignus pudor ex impiorum per-
 suasione productus, qui sæpius magnam in
 humanâ societate habet efficaciam, à sincero
 Dei sui cultu avertit, non perniciosus timor,
 I sua

suâ sæpe obstinatione corroboratus, ullo modo abalienat; non deturbat à pietate, quæ piis semper insultat calumnia, & superstitionis aut hypocriti exosa nomina affingit. Veritas hanc mentem, utcunque volueris, semper ad Deum suum recurreret, & in hoc salutare de fixa sidus, nec Mundi illecebras, nec fulgentes opes, nec damnosas impiorum delicia respiciet.

*Iam super has terras nostri rapiuntur amores,
Et stella in flammis sufficit una meas.
Hac Cynosura meis fulget dilecta carinis,
Quo trahit, huc timidas verto reoque rates.
Alternus nos urget amor; & foedere sacro
Magnetem sequitur linea tacta suum.
Cedite terrestres, vanissima nomina, Nympha!
Sola Helices noster sidera querit amor.*

*Quò veritas, nunquam magnetica virga quiescit,
Ni procul Arctoum denotet illa polum.
Ast ubi Menalios ea designaverit axes,
Fixa stat illa suo, quo stetit ante, loco.
Haud aliter pia mens nunquam tranquilla quiescit
Hinc procul ad summum sit nisi versa Deum.
Te solum mihi quero Deum. Ah illabere menti;
Solutus es erranti portus & aura rati.*

SYMBOLUM LXV.

IBO QUO VERTAS

IBO, QUO VERTAS.

IAud dubium est, quin ii, qui se hac
 integrâ pectoris sinceritate devoverunt
 eo, ab omni exitio interituque sint inco-
 nes: quum eâ Deus charitate, providen-

tiâ , sollicitudine ducat hominem , ut velut frænô euntem regat , properantem se dar ad interitum retineat , lapsum ex ipsis mortifaucibus eripiat. Itaque pia mens hoc incumbere sibi unicum intelligit , ut tantum Rectorem sequatur lubens , eaque haud invita , quæ suprema illa manus ducit atque vertit. Hoc unum pulcherrimum & sanctissimum obsequium est , quo fit , ut nihil neque incipiat neque perficere conetur , nisi prius explorat divinâ approbatione , omnium rerum sanctissimâ regnatrice. Ac licet desideria se variè offundant , quibus & corporis servari valetudo , & animi retineri lætitia possint , libertatem illis abstinerebit rebus , quum se ad illam nondum trahi à divinâ manu agnoscat , ne sibi eundem censeat , priusquam voluntas illius summa jusserit. Quæ si destinatum tempus humanis admoveat desideriis , læti tutique incedimus , rem inceptam felicissimo eventu insignimus , & ex minimis rebus ab hominibus aliàs rejectis , maximam lætandi causam capessimus ; planè ut nullâ fermè ratione enata illam ex improvise hilaritatem , fatis comprehendamus. Quòd si verò Deus , haud ignorans affectuum nostrorum pravitatem , nunquam

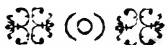
quam permittet, ut ea exsequi possimus, quæ
 iam ardenti amore prosequimur, sed ex ad-
 verso nos per calamitates, miseriaeque & mo-
 lestias ducere statuit; hoc nihilominus obe-
 dientiâ atque patientiâ nostrâ agamus, ne
 Ductorem nostrum gementes atque invita-
 sequamur.

*Nulla mora est. sequar & curram celeri amulus Euro,
 Si cursum fecit mollis habena meum.*

*Non ego Marmaria verear sitientis arenas,
 Squallida vel Lybia carpere tesqua fera.*

*Non montes, Apule, tuos, collesque nivosos,
 Aut Scythicum invitus cogar adire nemus.*

*Ibo, quò vertas. Nec ero tibi sarcina magna.
 Et docilem facilis dextera vertit equum.*

*Quadrupedum doctis regitur genus acre lupatis,
 Et vertit faciles, quò cupis ire, pedes.*

*Ibo, Deus, pariter, quò me tua dextera vertet,
 Nec cursum sistunt aspera quaque meum.*

*Verte, Deus, felixque regar. Qui devius irem,
 Optima si semper me tua dextera regat?*

*Quicquid ago, rege, quaeso meos, & dirige gressus.
 Et sic me nullus terror & error aget.*

SPONTE TUA FEROR AURA.

FUere multi, qui fatum à Deo semel constitutum, aut præveniri subvertique possit consilio humano, aut per imprudentiam anticipari, & nimis immaturè propelli, existimant. Sed mihi semper lubuit, fatalem istam dispositionem ac destinationem comparari navi, quæ in portu ventum secundum expectat; & ubi is spiraverit, spontaneâ fertur aurâ, ad complendum itineris consilium, nullum tunc causâ impeditum. Neque hæc instituta poterat peregrinatio, nisi benigno illò a prospero flante vento; planè ut ne quidem illud profectiois tempus unquam potuerit anticipari horâ, priusquam afflaret ventus, & auræ secundâ expectantium votis succurreret. Si divinæ providentiæ fatalem dispositionem nec uno antevenies momento, licet consiliis sagaci ac prudenti ipsum cælum provocare audeas, aut imprudentiâ & desperatione summum illud decretum lacescere cupias. Et quamquam sæpe videamus, plurimos aut audacissimiâ aut desperatione actos, suam procurasse mortem; tamen nec illam suâ prævenire solent.

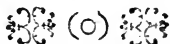
SYMBOLUM LXVI.

tertiâ potuisse dicendi sunt, postquam vitiis
 celeribusque deditos reliquit Deus, ut morte
 exstinguerentur. Nimirum quos servare illa
 Numinis vis cupit, his istam tribuit gratiam,
 ut pietate & metu divinam Majestatem profe-
 quentes, neque temeritate fœdâ fatum pro-

vocent, aut desperatione extremâ in illud il-
labantur. At nos neque de nostrâ vitâ, neque
de morte sumus anxii, quum ab omni æterni-
tate electos nos à Deo destinatosque creda-
mus, ut adspirante illius gratiâ percurramus
illud vitæ nostræ iter, & quò fert illa aura,
spontè atque hilares feramur.

*At sequar, & facili sulcabo cœrula puppi,
Si mentem afflabis, Spiritus alme, meam.
Affla, & vel tenui mulce mea carbasa vento,
Lenisque in proram lusitet aura meam.
Non etenim validos desidero mitior Euros;
Si modò vel leviter moveris, ipse sequar.
Quò fert aura, feror. Nec me superabis cundo,
Qua rapidò trahitur concita cymba Notò.*

*Per pelagi fluctus agitata per æquora navis,
Quò rapit Oceanus, quo rapit aura, ruit.
Obsequitur ventis, quò ducit & abripit æther,
Huc quoque, non alio dirigit alnus iter.
Mens pia commoti spatiosa per æquora Mundi
Navigat, & vastas fluctuat inter aquas.
Nil agit, alme Deus, Fatu inhibentibus auras,
Te spirante suum sponte pererrat iter.*

SYMBOLUM LXVII.

NON QUÆRO, QUOD CAPIO.

A Deo Deus, qui ipsa benignitas est, hominem nomini suo devotum amat, ut non solum largiatur ea, quæ ille suis cupiit precibus, sed quæ longè etiam supra votum &

spes omnes fuerant. Hoc quidem Symbolum de piscibus alatis Indicis, ex aëre in rete volantibus, non satis nobis exprimet hujus materiæ efficaciam; illud tamen abundè ostendet, quomodo mortales de terrestribus fortunis solliciti, sæpius majore felicitate ex cælo ipso recreentur. Video piscatorem consuetæ prædæ avidum: sed qui mox captu præstantiore lætatur, & ex insolitâ piscium formâ, atque excellenti gustu majorem lucri partem sibi promittit. At nos contristamur miseri, & in divino lassamur cultu, si non confestim secundùm nostra vota succurrat nobis Deus, illudque pietatis tribuat præmium, quod humanâ spe desideriiisque terrenis quærebamus. Sed ille, dum delicias, ad quas nostris adspirabamus votis, haud concedit, mox longè uberiori remuneratione cælestium bonorum nos afficit, & jam per miseras & ærumnas nos exercet, ut quod longè præstantissimum est, animum nostrum intumescens superbumque deprimamus, & ad notitiam nostri perveniamus; jam coloribus & rebus adversis nos affligit, ut mox jacentes altiùs extollat, fiduciam nostram in se, & constantiam expertus. Ita capimus felices, quod

quod haud quærimus; & dum terrenis defatigamur desideriiis, sanctioribus nos muneribus Deus locupletat. Utraque tamen & cælestia, & terrena dona sæpe conjungit, immensâ suâ misericordiâ motus, præsertim ubi cuncta, quæ petimus, voluntati ejus & arbitrio subjiciamus, illudque agamus tantùm, ut ad nominis illius gloriam promovendam cuncta spectent.

*Hoc erat, ut voti nunquam damnarer inanis,
 Quod melior reti est prada parata meo?
 Undivagos vasto captare in gurgite pisces,
 Squammigerumque mari ducere tento genus.
 Sed sursum aërio piscis delapsus ab axe
 Involat in nassam, prada aliena, meam.
 Quod capio, haud quero. Sed spem, si dicere fas est,
 Sic sæpe eludat prada aliena meam.*

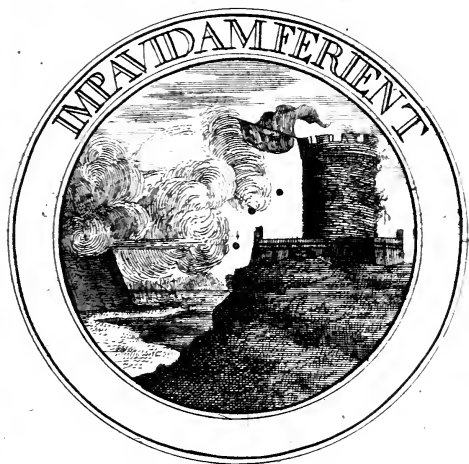

*Quid junctis porrò manibus, precibusque pudicis
 Ad mea difficilem vota vocabo Deum?
 Quod peto, non prabet, nec nostro indulget amori,
 Nec desideriiis se probat ipse meis.
 Quid dixi, haud prabet? cælestia munera prabet;
 Dum terrena negat noxia dona mihi.
 Non ego quasi vi, capio qua munera felix;
 Namque insperanti conculcit ista Deus.*

I M P A V I D A M F E R I E N T .

Hic clarissimus Amoris divini triumphus est, ubi animus eô incensus, omnes periculorum casus despicit, & tam externis, quàm internis hostibus fortissimâ constantiâ resistit, ut atrocissimi eorum impetus semper impavidum feriant. Non aliter Arx firmissimis lapidibus compacta, fortissimis tormentorum ictibus minimè frangitur; sed incassum insiliunt igniti globi, & molem tantam percutiunt. Fortior tamen animus iste apertas & clandestinas inimicorum suorum aggressiones sustinet; & quanquam sæpiùs gravissimi motus minentur exitium, tamen hoc illius redintegrat constantiam, & pulcherrimo illo gaudio reficit, quòd perpetuo in Deum amore, insignem illam fidei suæ obtineat victoriam, ut nec inimicorum metuat odia, nec impetus eorum curet. Nonne igitur hæc maxima Christiani hominis consolatio est, pati, & non succumbere: affligi, & non violari: invadi, & non vinci: vulnerari, & nullo dolore dejici? & quod adhuc magis est, nosse omne illud à propitio sibi evenire Deo, qui suâ
ope

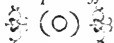
SYMBOLUM LXVIII.

ope validissimâ demat omnem doloris fervorem, omnem calamitatis amaritudinem tollat, immittasque poenas aded̄ mitiget, ut omnes vehementissimos insultus, imperterritô animô sustineat? Sed ad tantum robur per patientiæ insignia documenta pervenit animus, quando

Deus variis dolorum generibus exercet eum, ut firmitudinem induat: qualis ille artifex, qui postquam suum perfecit opus, illud sæpissimè diuis manibus corripiens experitur, an valore & robore præstans, in suos durare usus possit: quod ubi cognovit, cariùs conservat atque æstimat. Huc non incommodè traxero Jasonis fabulam, cui cum tot ferocibus bestiis & draconibus dimicandum fuit, antequam aureum vellus, magnum victoriæ præmium obtineret, & fortitudinis clarissimæ laudem reportaret.

*Arx innixa sua, murus circumdata, rupi,
Non timet hostiles, si tonuère, minas.
Machina fulmineas cruçtet ahenea glandes,
Illa repercusses respuit alta globos.
Ne loca præruptis contemne horrentia saxis,
Et quod se uera ferum verberat unda latus.
Ut staret virtute suâ, majorque periclo,
Debat molli non patuisse viâ.*

*Stat virtute suâ moles, stat ferrea cautes,
Et non castra virum, nec Iovis astra times.
Si tormenta boant totis resonantia syluis,
Nulla vel exigui signa pavoris habet.
Tu Deus es rupes anima, tu petra salutis,
Omnibus auxilium præsidiumque pris.
Impavidum ferient, Tibi qui confidit, & omnem
In Te spem ponit, præsidiumque suum.*

SYMBOLUM LXIX.

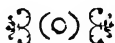
MOBILIBUS FIRMATA GLOBIS.

INter cætera excellentissima beneficia, quæ hominum generi divinus amor affert, id imprimis numeratur, quòd, qui eò incenduntur, in lubricà hac Mundi compage fortiter consistant, pravoque circumfusi sodalitia, nec
à suâ

à suâ disturbentur pietate, nec ullis injustitiæ improbitatisque vitiis fœdentur. Ipsi sunt Pyramidi similes, quæ rotundis insistens globis, & in ipsâ volubilitate firmata non nutat, aut decedit, licet vel cæli injuriis, & ventorum furori exposita surgat. Quippe tam nobili artificio erecta est, tam solidâ mole globis suis incumbit, ut nulla tempestate quati, nedum præcipitari queat. Et animus, sincero Dei incalescens amore, non polluitur impiorum consortiô, inter quos vivendum est: non grassantibus dejicitur vitiis, quæ se undique offundunt: non à justitiæ detrahitur viis, licet cunctæ immâni furore tempestates in eum sæviant. Omnia dum volvuntur, dum Mundus ipse, in quo vivimus, mobilitate & inconstantia suâ deliquescit; solus iste in publicâ rerum volubilitate se firmat, tantoque insistit fortiùs, quantò celeriùs & rapidiùs hæc inferiora versantur. Scilicet illa gratiæ divinæ vis est, ut firmet piorum gradum, ubi cuncta tristici casu & prolapsione in exitium ruunt; extollitque inde Deus gloriæ suæ opus, dum inter tot innumeros mortales, qui nefandis occæcati peccatis in omne nefas labuntur, suos adhuc habeat, qui verâ in ipsum defixi fide, ac scelerata

lera horrentes, fortes immobilesque consistunt, & neque periculosa societatis contactu, neque ruentis Mundi illecebris impulsu, à divino amore avelluntur.

*Sæpe meam terras, Ratio vanissima, mentem,
 Quod pravo & lubrico volvar in orbe miser.
 Iam cadit, exclamas, jam sidit pondere laevo,
 Excussusque suo turbine lambit humum.
 Ast ego, dante Deo, dum volvor, fortior in sto,
 Et medio semper turbine rectus eo.
 Quid mirum, in mediâ si lubricitate triumphem?
 Stat firmata suis Pyramis alta globis.*

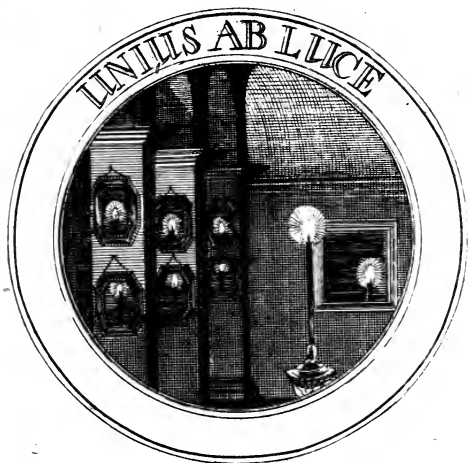

*Pyramis aërios superat qua vertice montes,
 Firma stat in mediis & benè tuta globis.
 Et me vesana versant commercia turba,
 Sed tamen in tanto turbine tutus ago.
 Heic nihil est constans, sed cuncta rotantur & errant,
 Atque vices varias lubricus orbis habet.
 Mens tamen his rebus, pietatis amore, caducis
 Firma stat, & stabilem servat in astra viam.*

UNIUS AB LUCE.

VENIO nunc ad clarissimam omnium virtutem, per quam cæteræ fulgent, & dignissimâ luce se commendant. Pietatem dico sinceram atque illibatam, quæ omnium virtutum prima atque verissima magistra; cunctas quippe movet & incitat, ut pulcherrimo studio atque sanctissimo fervore ad exequendas res clarissimas valeant. Ac quemadmodum candela lucens in conclavi multis speculis decorato, singulis splendorem affundit, & suo ex lumine reddit micantia; ita etiam pietas omnibus virtutibus suam communicat excellentiam, ut insigniori emicent splendore, hujus unica gavisæ ope. Nam sine hac nullum ampliùs constantia habet nomen, sed brevi in stultam audaciam, aut confusam contumaciam degenerat: amicitia vel in odium internecinum vel in amorem convertetur vesanum: liberalitas sive ad prodigalitatem, sive ad pudendam descendet avaritiam; justitia aut nimiâ corrumpetur indulgentiâ, aut multâ severitate exosam se reddet. Quid enim ii rectè administrabunt justitiam, qui originem
ejus.

SYMBOLUM LXX.

ejus ignorant aut protervè contemnunt? quid veram animi constantiam, fortitudinemque jactabunt, qui cæleste illud & supremum robur non induerunt? quid sincero amore proximum prosequantur, qui Summi illius & Optimi Numinis benignitatem illudunt? Sed
&

& vera pietas in pectoris consistit sinceritate, amittitque suæ præstantiæ dignitatem, si aut anxiam confunditur superstitione, aut externam inanem devotionis larvam tegitur. Benignus est Deus, & haud nostræ imbecillitatis immemor, sincerum à nobis tantum postulat pectus, ut in obsequio ejus & fide perseverantes, integram spe expectemus illius gratiæ præmia, quæ Salvator noster Jesus Christus suam morte nobis paravit. Qui postquam sanguine suo satisfecit justissimæ divinæ iræ, inania nostra merita sustulit, quibus aut per jejunia, aut ceremoniarum tormenta, aliaque castigationum genera corpus nostrum lacerantes, cæleste regnum nequicquam ambimus.

*Viribus Herculeis valeam, invictisque lacertis,
 Et clava cedat plurima Lerna mea;
 Inconcussa meum celebret Constantia nomen,
 Impavidumque petant publica fata caput;
 Et mansueta meam ferat Indulgentia famam,
 Et laudet leges Aëacus ipse meas:
 Nulla tamen vero virtus se tollet honore,
 Ni nostrum Pictas fulciat una decus.
 Luce illam fulgente sacros reddemus amores,
 Nostraque conceptum pectora Nuxen habent.
 Ut sacra flamma perit, sacri periistis amores,
 Sacra nec effigies, quæ fuit ante, manet.*

SYMBOLUM LXXI.

FIRMATQUE, ORNATQUE.

ATque jam teneris in annis imbuenda est pietate Juventus, ut præstantissimo illi fundamento innixa, reliqua vitæ tempora stabili transigat felicitate, illosque gloriæ suæ ferat

ferat fructus, qui & robur validissimum, & ornamentum pulcherrimum eidem circumponant. Munimentum aliquod fabuloso vallo obductum, ut tam hostilibus insidiis, quàm apertis insultantium resistat viribus, atque adversus tempestatum vim incolume perduret, fundamenta exigit ex duro lapide constructa, quæ succurrant terræ labascentis fragilitati, & validiore suâ constantiâ perpetuitatem atque decus addant. Nos dum fragili corporis surgimus compage, & in nostram adolescimus imbecillitatem, oportet primis in annis tali firmari fundamento, ut omnium hostium & dolos, & bella, & varios fortunæ casus æquo perferamus animo, pulcherrimæque animi corroborati quiete, haud sentiamus calamitatum dolorem, periculique terrorem. Dixi in teneris primisque annis Juventuti instillandam Pietatem: nam qui tantùm decrepitorum Senum esse putant officium, ut ad Pietatis tranquillitatem confugiant, & in debili ætate, extremoque vitæ tempore, seriâ poenitentiam animum vellicent, ii mihi suum ignorare videntur fatum, quod omni imminet ætati, & tam juvenem imberbem, quàm desolatum annis senem rapit. Neque audiendi illi, qui
 pieta-

pietatis studium morosum nimis & austerum putant, eoque humanum animum ad tristes tantum timidæque nutriri cogitationes statuunt: adhæc ipsos pietatis cultores sæpius castigari rebus adversis, quàm alios objiciunt. Etenim ut priora prætermittam, quum alibi jam de his à nobis dictum sit, ipsæ calamitates, etiamsi arduæ, inserviunt etiam ad corroborandam pietatem, prospero semper exitu præclaram. Non autem grave supplicium est, temporali hominem lædi violarique calamitate: sicut hæc non magna est felicitas, terrestribus abundè frui opibus, & fragilibus uti deliciis; quum finis solùm opus firmet atque ornet.

Vt solidè perstet cunctis immota periculis

Mens pia, mens nullis concutienda malis;

Fundamenta locet Pietas, fulcrumque ministret;

Et ferat adversis integra rebus opem.

Sic moles surgit quadrato terrea saxo,

Fundamenta gravis dum tenet ima lapis.

Nulla dies, hanc nulla potest abolere vetustas;

Sed benè nixa suo robore tuta manet.

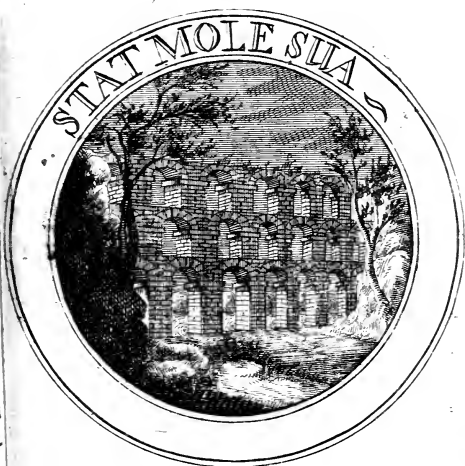
Firmat & exornat. Quæ tandem pulchrior est laus,

Quàm si conspirant robur, & omne decus?

STAT MOLE SUA.

CÆterùm illi, qui primos annos pietati consecrant, ubi primæ huic virtuti adolevere innutriti, deinceps maturiore ætate, dignissimâ laude vivent, vitamque transigent robustâ pietatis constantiâ insignem. Adhuc hodie conspiciamus miramurque antiquas Romanorum structuras, ex grandioribus lapidibus elatas, quæ integræ adhuc & inviolatæ, tot annorum injuriis quassari frangique nequiverunt. Qualis stupendus ille pons, quem super Gardium amnem triplici fornice insignem fecere; ut esset, qui per divulsos montes mirabilem aquæductum præberet. Sed & hunc, & quicquid Romanorum operum est, tandem ætas consumet imminuetque: at animus pietati deditus; nullis dejectus miseriis, nullis fractus temporum injuriis, mole suâ stabit ac perennabit. Hic vitam insigniet gloriosis rebus gestis, & quæcunque incipiet, omnia felicissimo dignissimoque laudis eventu illustrabit; quum non tumultuariô opere se extulerit, sed fortissimâ pietatis mole virtutes suas stabiliverit. Talem autem pietatem exigo, quæ sancta

SYMBOLUM LXXII.

sancta est, & scelerum pura, quæ unicum
 Dei cultum, inde proximi sui amorem inten-
 dit. Nam illa fucata facilè collabitur, quæ
 externâ probitatis imagine se extollit, internâ
 autem superbiâ, invidiâ, odiô flagrat, & ad
 varitiam, crudelitatem, ambitionem, & quic-
 quid

quid vitiorum est, clandestinis consiliis discedit. Quadratis faxis consistit illa Romanorum moles, & in nostram ætatem benè compacta durat. Sed quod heic quadrati sunt lapides, in pietate est sinceritas & candor; qua virtus ut robustissimam, sic pulcherrimam pietatem efficit.

*Hæc sunt Romani monumenta stupenda laboris,
 Quæ rapidas luteus Gardius urget aquas.
 Pons ponti incumbit vastus, montesque revulsos
 Diductus triplici fornice jungit apex.
 Plurima consumpsit tempus, rodensque vetustas;
 Hoc tamen intactâ rupe perennat opus.
 Nimirum stat mole suâ. Se pondere fulcit,
 Et ternum stipant grandia saxa latus.
 Tu tamen in plures durabis fortior annos,
 Cui Pietas molem subdidit ipsa suam.*

*Stat pons mole suâ, solido stat saxeus arcu,
 Præterlabentes nec remoratur aquas.
 Tempus edax spernit, nimbosque notosque laceffi
 Nec Iovis atherei tela trifulca timet.
 Ille etiam spernit solida pietatis amator
 Cuncta pericla sali, cuncta pericla soli.
 Conscia mens recti, quæ sunt mortalia, ridet,
 Statque volut mediis pons cameratus aquis.*

SYMBOLUM LXXIII.

QUO ALTIUS, EO LATIUS.

S Oleo eos homines, qui Deo submissâ at-
 que sincerâ adhærent pietate, illis compa-
 rare turribus, sive speculis, quæ in alto monte
 ositæ, regionum inserviunt custodiæ, &

quò altiùs sunt erectæ, eò latiùs subjèctam terram, adventantesque hostes, contemplantium oculis subjiciunt. Nam dum Deo se propiùs admovit cælo suo proximus animus, hæc inferiora latissimè circumspicit, agnoscitque grassantes vitiorum turmas, hostiumque insidias, quibus fœcunda malorum terra abundat. Tunc à divinâ gratiâ in altum sublatus videt, & simul abominatur scelera, quæ in hoc terra pulvere hominem exercent: seque tutissimum & felicissimum agnoscit, quòd propiùs custode Deo sua tegi latera experiatur. At in illud fastigium te extolles pietate & fide, quæ Deus Opt. Max. te veluti in cælum rapit, oculosque caliganti aperit, ut circumfusas late per terram insidias, fraudes, improbitatisque machinationes animadvertas. Nam qui suò ingeniò & judiciò satis se pollere putat, omnium montium cacumina verticesque ementiatur consilio prudenti, & pericula cognoscat, is profectò stolidâ illâ imaginatione delusus, & in summam profunditatem dejectus ne quidem minimam calamitatum suarum videt partem, quibus tamen totus submersus est. Frustrà hic latiùs circumspicere cupit insidias quæ tenduntur, dum terræ suæ affixus jacet

nequ

neque enim illa observantur discrimina, nisi ab
 is, qui altiùs collocati, & cælo suo propio-
 res, hæc inferiora sanctiore & clariore oculo
 perlustrant.

*Perlustro heic patulos campos, vallesque reductas,
 Et mihi tot sylva, tot juga vasta patent.
 Sed neque nubiferi vestito culmine montes
 Effugiunt oculos, lumina cauta, meos.
 O frustra insidia nostris succeditis agris!
 Non mihi vos colles, non nigra lustra tegunt.
 Altiùs ut tollor, vos cerno latiùs omnes.
 Tantùm urgent vestri tecta supina doli.*

*Altiùs ut surgit, subjectum latiùs agrum
 Prospicit, & patet hæc in latum omne Pharus.
 Quid dubitas, civis, securas carpere noctes?
 Hæc procul insidias, qua latuere, notat.
 Sed dum celsa vides surgentis culmina turris,
 Præsidiumque vocas, edita tecta, tuum:
 Te quoque flammigeræ infer sublimior astris,
 Ut vitia, atque orbis contueare dolos.*

TANTUM UNA SUPERSIT.

Illam Pietatis immensam utilitatem, ea cultus divini commoda, dum propius consideramus, quid aut votis nostris convenientius aut desideriis præstabilius est, quàm ut *tantum una supersit*, quæ nos in cultu divino conservat Ecclesia, & Deo conjungit? Ac cæterarum quidem rerum jactura facilis est, & ferendo par: hæc una, si ex nostris decesserit regionibus, perpetuo luctu æternoque dolor quærenda, quum unicum atque solum robur & ornamentum amiserimus. Nocentissimus illi fluvius est, qui multâ alluvie se supra ripa efferens, camporum villarumque stragem facit: sed tum demum veris incolarum lachrymis defletur damnum, ubi ea tempestas in ipsa sanctissima templa incumbit, & sacros illos parietes, religiosumque locum devastat. Lequor autem non de illâ externâ Ecclesiæ facie, quæ speciosâ lapidum strue se commendat, & variis ceremoniarum ritibus inaugurata, venerationem atque oculos hominum in pariete inanes, aut altarium ornatus advertit. Sed illam intelligo, quæ in animis nostris consistit;

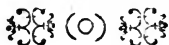
SYMBOLUM LXXIV.

& fide, sinceritate, devotione hominem Deo
suo alligat, ut in illius cultu perseverans, trium-
phanti tandem Ecclesiæ, quæ in cælis est,
pars haud indecora inferatur. Hæc etiam con-
sistit, ubi ipsa templa in suas procumbunt rui-
nas; quippe interna est, & Dei manu in ani-

nis hominum stabilita, quibus veram sui cognitionem communicavit. Nec tamen uni loco ita hæret affixa, ut non transferri queat: quum Deus sæpe sceleribus irritatus sacrosanctum illud verbum eripiat nobis, & aliis hunc thesaurum concedat. Hæc orandus ille ardentissimis precibus est, ut puritatem Ecclesiæ suæ apud nos conservet, nos in sincerâ ejus fide sustineat; quum nihil nostræ desit felicitati, quamdiu hæc una supersit.

*Non ego, sæve amnis, quamvis tu noxius esses,
Unda accusavi crimina magna tua.
Flumine te vidi pleno mea rura secantem,
Nec dolui tanti jugera sorpta soli.
Nec gemui indomitis villam succumbere ripis,
Quamvis hæc patrias villa teneret opes.
At nunc dum sacræ furor iste allabitur adi,
Tantum, clamo, feris una supersit aquis.*

*Exiit aggeribus ruptis, patulosque per agros
Effundit rapidas sævior amnis aquas.
Villarum cum strage trahit pecudesque ferasque,
Et sternit segetes, rustica vota, novas.
Iamque impellit aquas, ripisque voracibus instat
Templo, atque aggreditur limina sacra domus.
Parcite fatales unda! si perditis agrum,
Hæc hæc stet sanctâ religione domus.*

SYMBOLUM LXXV.

INTERIORA PLACENT.

SI ulla est labes, quæ pietatis nostræ sinceritatem contaminet, ea profectò est externa illa larva, quâ homo, quicquid in Dei agit cultu, ad pompam & scenam explicare gessit;

K 5.

nam

nam qui exteriora tantum pietatis venditant simulacra, interiorum ejus vim haud capiunt. Multi externam virtutis religionisque imagine videbuntur insignes: sed internam mox nequitiam prorumpente produnt fucatum esse, quicquid magnifice oculis hominum objecerant. Neque enim ad extremum durat exterior illa larva, quum obscuræ illæ artes aperiantur à vindice Deo, qui interiora tantum amat, ac simulationem omnem abominatur. Ac ille quidem Rex, qui tot sibi dari volebat Zopyros, quot grana essent in malo Punico, rem pulcherrimam & dignissimam optavit, quia multitudinem rerum optimarum cum interioris virtutis præstantiam conjunxit. Neque enim exteriorem pomi considerabat faciem, quæ crasso ingratoque cortice illud circumdat; sed spectabat interiorum granorum dulcedinem, laudabat saporis suavitatem, omnium pomorum nobilitati anteposendam. Itaque vir prudens neminem ab exteriori judicet vultu formæque, quum sæpe dura aspectu & ingrata rem pulcherrimam tegant, ex adverso grata & jucunda exteriore visu, interioribus laborent vitiiis, & scrutantem penitus, inquirentemque turpiter eludant; quum aliud reperiatur, quam quod

quod videbatur. Nec hoc solum in pietatis studio observandum, sed in omnibus aliis negotiis, in quibus plerumque illa, quæ externo decore haud se commendaverant, sed rudi initio, gestuque parùm urbano ad virtutem contenderant, magnificâ virtutis famâ se ad extremum sustulerunt: sicut è contrario ii turpiter tandem destituerunt personam, quam ad fallendum speciosis nominibus induerant. Sed mihi, si exterior illa actionum grâtia venustasque me haud commendant, saltem me exorment interiores illæ dotes, quæ in candore & sinceritate animi consistentes, Deum castâ religione, proximunque integro amore, & actiones humanas masculo & robusto consilio respiciant, & nec fallere, nec umbris rerum & simulacris ludere noverunt.

*Punica mala suis stagnant uberrima granis,
 Quæ pascunt oculos, & simul ora juvant.
 Exteriora Tibi, quæ sunt, si fortè proberis,
 Gratulor. at nobis interiora placent.
 Quid juvat exterior cortex, quid amica coloris
 Gratia, si nobis interiora neges?
 Pectoris interior virtus, & conscia recti,
 Et mens sincera simplicitatis amans:
 Hæc mihi grana placent, hæc præmîum respice dotes:
 Cætera villosi corticis instar habe.*

SIC EXTERNA RUUNT.

QUAMVIS sæpe Deus, quum sit benignus
 atque misericors, diu permittat improbi-
 tati, ut externâ fronte imponat hominibus,
 & fucatam sibi circumponat gloriam; ad ex-
 tremum tamen comminuit eam atque dejicit.
 Frustrâ externo cultu ambis famam, fru-
 strâ simulatâ amicitia cupis haberi probus:
 nam ille, qui intimos nostræ mentis sensus
 inspicit, nihil patitur esse absconditum, fas-
 susque externa illa displicuisse sibi, ultrice pœ-
 nâ in te animadvertit. Sed nec stabile illud ac-
 firinum, quod piâ simplicique mente præsi-
 dium ornamentumque in externis rebus po-
 nis: quum & ipsa templa injuriis cæli, aut
 furore hostiis, aut temporis vetustate consu-
 mantur, & tot magnificis ceremoniarum or-
 namentis polita altaria frangantur. Nimirum
 non in externis illis parietibus, aut rituum
 multitudine, sed in humanis pectoribus cul-
 tum suum ædificat divinus Spiritus, illumque
 sanctitate & obsequiô servientium sustinet, ut
 neque per acerbissima tempora, neque om-
 nium tempestatum casus ever tatur. At ex-
 teriora

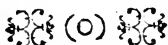
SYMBOLUM LXXVI.

teriora illa ruunt, sicuti collabi videas antiqua palatia, & excelsa delubra, quæ veluti senio suo fracta in ruinas subsidunt; planè ut nec sæpe locum, ubi steterant, posteritatis memoriæ ullò vestigiò reservent. Itaque non struamus talia monumenta, quibus suprema incum-

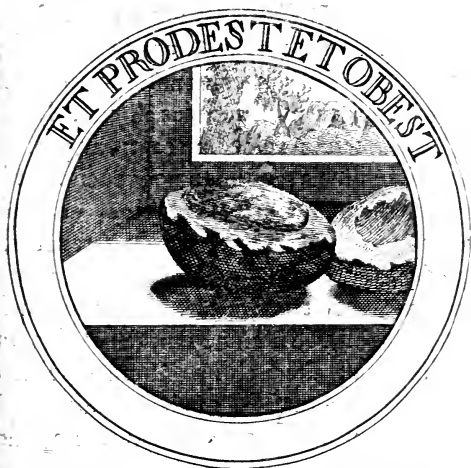
bere dies potest, ut funditus intercant, suisque obruta ruderibus triste rerum humanarum spectaculum præbeant: sed condamus ea in pectoribus nostris templa, quæ Spiritus Sancti plena, gratissimum Deo præbeant animæ nostræ sacrificium, & sincero cultu, integraque fide, ornamentis æternis & sacris, constantiam suam & perpetuitatem stabiliant.

*Qua, precor, heic video gelida ludibria mortis,
 Qua, strepitum passu non faciente, venit?
 Conspicio fractas fato dominante columnas,
 Conspicio vacuo rudera sparsa solo.
 Sic externa ruunt. Injuria temporis aufert,
 Et rapit, humanus quod tulit ante labor.
 At tu, qua sacros Pietas moliris honores,
 Sola per internum stasque vigesque decus.*

*Exstruite ingentes, qui tangant sidera, montes,
 Ponite magnificas, ad Iovis astra, domos.
 Omnia sera metes nullis prohibentibus ætas,
 Exitioque suo, qua viguere, dabit.
 Solus es æternus, Deus optime; sola perennas.
 Et pia mens, qua Te diligit atque colit.
 Hæc, dum templa suis evertit sedibus ætas,
 Interno æternum sumit ab igne decus.*

SYMBOLUM LXXVII.

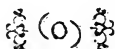
ET PRODEST, ET OBEST.

M Alum Persicum, quod hisce regionibus sapore suavissimum provenit, diversis pollet viribus: nam pars exterior frigido succo gravis, dum comedentium delectat appetitum,

titum, simul stomachum labefactat: interior autem pars succurrit humanæ valetudini, mitigatque latente medullâ malum, quod ab intemperanti exterioris partis usu adhæsit. Non absurdè hic fructus corpori & animæ hominum assimilari potest; dum enim nostra caro, pars exterior, nos ad persequendas allicit delicias, noxiâ voluptatum dulcedine capti, in graviora incidimus mala, quæ suô nos venenô penitùs extinguerent, nisi pars interior, quæ anima est, nos ad justam pœnitentiæ revocaret medicinam, criminisque dolori succurrens pristinam restitueret integritatem. Ac sunt quidem partes illæ in homine vinculis conjunctæ arctissimis, ut altera absque alterâ consistere hac in vitâ nequeat; sed tamen animus rector atque imperator est, qui quum immortalis sit, & imagini divinæ comparandus, lascivæ semper resistit naturæ, emollitque & mitigat labem ipsam, quæ corpori nostro primis ab initiis adhæret. Proinde & huic soli obediendum, non corporis imperio succumbendum: illud enim hominum, hoc pecudum est, quæ ventri tantum & corporis cupiditatibus parent. At quum Deus, qui & ipse Spiritus est, à nobis impolluto atque sincero colli velit animo,

nobis autem in hac imbecillitate viventibus illa haud sit expectanda integritas, orandus tantum ille est, ut Christi haud inmemor meriti, animam nostram in dies sanctificet, quod & corporis sustineamus fragilitatem, & labe ejus tandem depositâ, cælum castè sanctéque occupemus.

*Laudavi quondam transmissa è Perside mala,
 Qua nostro in sevit provida cura solo.
 Micia sunt, dixi, sunt mollia, dulcia, grata:
 Sed laudes cupii mox revocasse datas.
 Nam pars exterior frigenti torpida succo
 In diram solvit corpora nostra febrim.
 Sed tantum absolvit rursus pars intima crimen.
 Obsuit illa mihi, profuit ista mihi.*

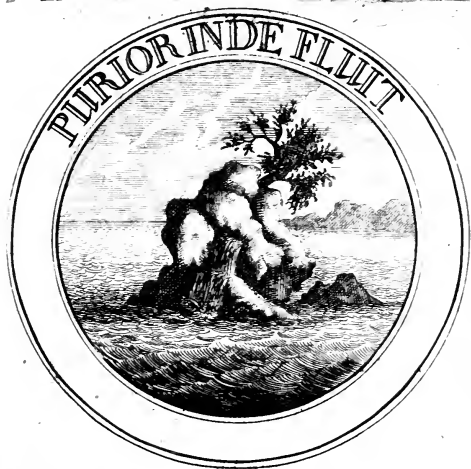
*Huc mea mens, illuc corpus me pertrahit: in me
 Divisum imperium cum Iove Caesar habet.
 Externa internis pugnant. hac crimina suadent,
 Illa docent vetitum prateriisse nefas.
 Solus homo exterior tantis non sufficit ausis;
 Nè simul interior subsit, opemque ferat.
 Da mihi Sancte Deus, qui tot mihi dona dedisti,
 Ut placeant oculis interiora tuis.*

PURIOR INDE FLUIT.

VAstus hic patet Oceanus, in immensam se diffundens aquam: sed exigua illa est, quæ è rupe devolvitur, & cum tantâ undarum alluvie miscetur. Hæc tamen, quia per montium fibras, & tot metallorum vires est castigata ac perpolita, insigni magis claritate excellit, eminetque in vasto illo spatio aquarum, quæ & falsedine, & tot monstrorum impuritate ac sordibus horrescunt. Huic imagini primùm comparare placet animum pium sanctumque, qui in vastum hoc terrarum mare descendit, suâ eminenti integritate, licet tenuis exiguusque appareat. Nec mihi tantam impiorum turbam, tantumque objeceris imperium, quum hic inter fœda eorum scelera, impuraque flagitia, sanctiorem innocentiae integritatisque laudem clarissimus obtineat. Sed & huic fonti labenti ex rupe, & in Oceanum defluenti, assimilare juvat eos, quos Deus singulari gratiâ ad suum elegit cultum; quippe ut aqua illa per abstrusas horridasque montium cavernas, per metallorum tormenta volvitur ac purificatur; sic illi multis pœnis, ca-

- lamitati-

SYMBOLUM LXXVIII.

laminatibusque exercentur, ut in maximam illam mortalium multitudinem illati, robustiori fide emineant, divinamque gloriam vitâ purâ atque illibatâ extollant. Ita per ipsas calamitates redditur animus purior, & post tot æ-

rumnas,

rumnas, quibus agitatur, hanc sibi pulcherri-
mam videt relictam gloriam, quòd in imma-
ni illâ impiorum colluvie mundior appareat.

AEquora tota negant puras sitientibus undas;

Cur? salsedo maris non satis apta bibi.

Sed rupes medio consistens ardua ponto,

In mare flumineas ejaculatur aquas.

Purior inde fluit venis salientibus amnis,

Et relevat cupidam, si bibis inde, sitim.

Totus hic Oceanus, totus neque sufficit orbis,

Vt desiderio fit satis inde meo.

Mens pia divinam sitit arida tota salutem.

Inde, negante mari, purior unda fluit.

Totus hic Oceanus, totum, quâ cernitur, equor;

Hanc rupem salsis cingit & ambit aquis.

Non tamen hinc ipsis hac petra fatiscit in undis,

Ardua sed puris semper abundat aquis.

Stet quocunque loco, tumido stet in equore virtus;

Illâ sibi in medio sufficit una salo.

Si mihi tranquillam dederint mea Numina mentem;

Ipse vel in mediis stabo beatus aquis.

SYMBOLUM LXXIX.

FRACTA TAMEN MELIOR.

EXperimentis comprobatum est, pulverem
 contusæ margaritæ præsentissimum esse
 remedium ad restaurandas ægrotantium vires;
 planè ut & moribundos, & spiritum prope-
 rantem

rantem ægrè trahentes, refocillare videatur. Ita evenit, ut quæ modò candore suo formaque admirabilis, inter divitias Regum habebatur, jam fracta melior censeatur. Quid Jesu Christo, Servatore generis humani præstabilius? quid ore illo suavius pulchriusque, quod cælitum gratiam mortalibus miseris renunciat? Et tamen ejus corpus, supplicio crucis fractum, unicum omnium nostrarum ægritudinum dolorumque remedium est, quo recuperamus integram animæ valetudinem, vitiis, variisque delictis turbatam. Itaque fide castâ illud sacrificium peragimus in sacrâ cœnâ, dumque languentes animo cælesti illo cibo reficimus, nutrimur ad sanctiorem lætitiâ perpetuâ felicitate præpollentem. Ab hoc enim fonte prosilit gaudiorum unicum delictum: ab hac origine vera provenit prosperitas, nullo alio loco invenienda: hinc clarissimi isti fructus nascuntur, fuga & detestatio scelerum; sincerus proximi amor, nullo odio diruendus; conscientia bona ac tranquilla, quâ nihil excogitari beatius potest; denique maxima spes, quâ in cælum nostrum intenti, fortiter perferamus orbis terrarum mala, quæ nos circumstant, & affligunt. Ut
proinde

proinde damnandi semper objurgandique sint, qui sceleribus polluti, & toto animo ægri, hanc salutarem medicinam respuunt; quòd aut gratiæ divinæ diffusi sanctiorem istam putent, quàm ut ab homine multis flagitiis inquinato assumi debeat: aut protervè eam contemnentes, morbi sui magnitudinem vel non intelligant, vel aliis remediis tantam expellendam mali vim existiment.

*Candida dum Rubri diffringis munera Ponti,
Parce, voco, tantum, sæve, patrare nefas!
Gemma est, qua tereti substringet colla monili,
Regalesque illo cinget honore nurus.*

*Sed dum tanto ager recreatur pulvere fessus,
Atque exhausta novus tendit in ossa calor,
O totam frangas, clamo, manus optima gemmam!
Namque salutarem fracta ministrat opem.*

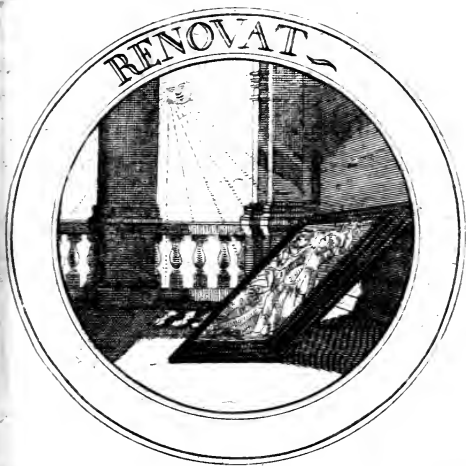
*O quem Te memorem, Iesu pulcherrime! vincis
Formâ omnes, similis os humerosque Deo.
Non equant tua labra rosa, non lilia dentes,
Non oculos flamma, non ebur omne manus.
Qualis in ore decor! læta qui frontis honores!
Quanta nitet vultus gratia blanda tui!
Si tamen hoc homini liceat dixisse misello,
Pulchrior es, Iesu, si cruce fractus obis.*

R E N O V A T.

ITaque dum nobis satis constat nostra imbecillitas, & facilis peccandi quotidie levitas, imprimis necessarium est, ut purgato sceleribus animo illô utamur remediô, quo Deus restituendam suam mortalibus promisit gratiam. Optima pictura, quanquam à præstantissimo sit delineata artifice, ubi vetustate atque pulvere afflicta est, multùm de nitore excellentiaque suâ amittit : sed Soli exposita, excellentissimis ejus renovatur radiis ; deterfsaque immundicie, & antiquitatis situ excusso, pristinum splendorem, pulchritudinisque pretium recipit. Ita & nos sacro illo nutriti cibo, à Sole isto Justitiæ Jesu Christo renovamur, ut excusso veteri homine, qui in nobis regnat, abstersisque omnibus vitiis, quibus polluti sumus, novum splendorem induamus, Spiritusque Sancti lumine insigniti, vitam pietate gloriosam transigere aggrediamur. Quò magis nos decet, ut veteri labe commaculati & obsiti, nos huic Soli frequenter exponamus, neve in istâ nostrâ impuritate spernamus salutare illos radios, quorum fulgore renovati,

æternæ

SYMBOLUM LXXX.

eternæ felicitatis luminē gaudemus. Ita enim
 comparatum est, ut sanctissimi hujus Sacra-
 menti usu novam induamus vitam, quæ in san-
 ctitate mentis, in animi innocentia, mansue-
 tudine, sinceritate consistit, & nos quondam
 pravos, vitiisque foedos emundat, ut Deo
 L similes,

similes, Jesum Christum, summum & maximum rerum omnium bonum, castissimâ fide in pectoribus nostris condamus. O felices, qui hæc sacra omnibus anteponunt rebus, & summo in honore habent: sed ô infelices, & in sordibus suis perire digni, qui hoc gratia divinæ monumentum procaciter fastidiunt atque aspernantur.

*Ingemui nuper, traxique per ora ruborem,
 Quum sordes vidi, crimina magna, meas.
 Heu totum innata labis contagia corpus
 Fœdârant, primi conscia culpa Patris.
 Ipsa etiam, turpi tuleram qua crimina mente,
 Sunt objecta oculis, ô malè tecta, meis.
 Ast ubi me Christus Cœnâ est dignatus amicâ,
 Vna meam potuit tollere cœna luem.
 Si malè deformes animi contraxero sordes,
 Huc ego, si dignè venero, purus ero.*

*Si pictura vetus maculas contraxit inertes,
 Turpis & è longo squallet imago situ.
 Consilium præsens. radiis solaribus illam
 Protinus admoveas; sic nova forma redit.
 Sol tabulam renovat, vultusque reducit amœnos,
 Et pictura refert, quod fuit ante, decus.
 Res comperta. Deus nitidis Sol purior astris
 Expurgat maculas mentis, & omne malum.*

SYMBOLUM LXXXI.

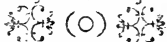
IN PURO SERVATUR.

Sed nec ad sanctissimum hoc Sacramentum, quô à nostris mundanur vitiis, admittendi sunt, qui irreverenter illud habent, & aper-tis quotidie sceleribus vitam suam infamant.

Heic animus exigitur contritus, qui veram
 flagitiorum suorum agit pœnitentiam, & ad
 unius Christi mortem confugiens, eâque se
 servatum intelligens, tanta Redemptoris sui
 vulnera novis fodicare vulneribus reformidat:
 sed ad id unicè vires intendit, ut odia in proxi-
 mi damnum itura ponat, voluptatibus prohi-
 bitis renunciet, & in posterum à peccatis ab-
 stinens, Deo castè atque innocenter inserviat.
 In tali animo servatur rectè cœlestis ille cibus,
 sicut puro in vitro continetur vinum, ut pul-
 chrum nativumque servet colorem, neque
 eum squallore spurcissimo, aut densâ impuri-
 tatis nigredine inficiat. At malè scelerati illi,
 qui quotidie in suis volutari sordibus gaudent,
 hanc sacrosanctam cœnam adeunt: quippe
 fructum & gratiam tantæ corrumpunt cœnæ,
 & justo Dei judicio non vitam inde, sed æter-
 nam sibi damnationem accelerant. Non enim
 patitur Deus sacrosancta hæc illudi mysteria,
 quæ profundâ pectoris sinceritate, summaque
 cum veneratione obeunda sunt, ut dignè mo-
 rientis memoria Servatoris celebretur. Sed nos
 examinamus cum tremore vitam nostram,
 scrutamur conscientiam, dum ad tantæ cœnæ
 communionem accedimus miseri: neque ta-
 men

men debilitas nostra, quam in nobis maximam reperimus, absterret nos, quò minus perterritò animo, & magnum in luctum abjecto, in conspectu Dei nos sistamus: quum miseris potissimum, & magnis peccatoribus hanc paratam esse cœnam agnoscamus. Et quanquam sæpius inter pœnitentiæ nostræ documenta, nostrâ victi debilitate, iterum transgrediamur mandata Dei, attamen mox ad benignum recurrimus misericordemque Deum, qui haud fervilem postulans metum, filiali à nobis honorari cultu cupit, qualis potissimum in obedientiâ ac simplicitate pectoris nostri consistit.

*Quid, vesane, capis caelestis munera vita,
Tantasque impuro pectore condis opes?
Pectore per verso, vastat quod conscia culpa,
Et rapit in varium dira libido scelus.
Pura placent Superis. nec tanti gratia doni
Polluto proprias pectore servat opes.
Ipsi etiam squallent generosi dona Lyai,
Si purus subiit sordida vasa liquor.*

*Sed quis purus erit, vita si crimina nostra,
Admissumque, Deus, respicis, alme, nefas?
Quid, scelerate venis, dices, divinaque libas,
Nec reverenter adis ora tremenda Dei?
Hei mihi quàm tanta formido ad fulmina vocis!
Quàm gelidus currit per mea membra tremor!
Sed vindex tantùm prosternet culpa nocentem.
Quem peccasse piget, non erit ille nocens. TE.*

TENERAS DEFENDO A FRIGORE MYRTOS.

Teneras heic & pubescentes sisto myrtos, quas sollicita tegit manus, ne frigoris inclementiâ rigidique aëris afflatu affligantur correptæ, & enecentur: sed ut grato illo circumamictæ tegumento adolescant securiùs, ac radices altiùs fortiusque agant. Juventutis teneræ ad umbro educationem, quam sicut nimius gubernatorum rigor, & ingrata asperitas affligunt, ita lenitas ac mansuetudo tegunt, ut fortiore animata spiritu ad res præclaras crescat. Semper nocuit ingrata illa morositas, quæ sine illo discrimine, eadem asperitate, tam maxima, quàm minima adolescentiæ vitia castigat, & intempestivo rigore comminuit teneros furculos, qui blandiore curâ fovendi erant. Quippe juvenilis illa ætas, postquam nimio illo rigore concussa est, aut in nimiam descendit contumaciam, aut in stolidam degenerat simplicitatem: stupefactô per importunam asperitatem ingeniô, ut nullâ deinde ratione tam facilè ad vitia, quàm ad virtutes perferatur. Unde præclari isti tandem fructusveniunt, ut hi fœdam, tam in moribus gestibusque:

busque
tatem
per n
quada
deinc
delici

SYMBOLUM LXXII.

busque, quàm in verbis ostendant meticulosi-
tatem & inconstantiam; illi miserando sem-
per moerore langueant, ac animi ægritudine
quadam naturales amittant mentis vires, nullo
deinceps pretio recuperandas: alii suis immergi
deliciis terant suos vitæ dies, omnis virtutis &

gloriæ immemores : cæteri obstinatâ ferociâ partim ad crudelitatem, partim ad libidinem, aliisque vitia intemperanter agantur. Nam animus, dum duritate intempestivâ sibi omnes videt occludi deliciarum vias, injuriæ hujus impatientissimus, deinceps liberioribus annis, confuso spiritu suas ita persequitur voluptates, ut nominis sui familiæque honorem parùm æstimans, plurima indecorè committat, quæ aliàs liberiori ingeniô fructus omisisset. Tunc ex rigidâ tutelâ emancipatus, ubi apertum videt deliciarum campum, præcipiti cursu ad voluptates fertur, seriarumque rerum hostis, se illis intemperanter satiare rebus cupit, à quarum exiguo usu tantum per rigorem hætenus detractus fuit; similis fere iis, qui ubi inquietis vigiliis consumsere noctem, altiore gravioreque matutinô somnô jacturam illam compensant. Ac quanquam ab unâ aut alterâ parte quidquam corrigatur : attamen insitus ex antiquo rigore metus, impressaque animo confusio illud efficient, ut nunquam ad illam gloriosam perveniant vitæ famam, ac ii, qui liberali atque amicâ mansuetudine ad virtutem deducti, liberiori fruuntur spiritu, decorâ suâ generositate gaudentes. Proinde melius est,

frænari ardentissima Juventutis desideria ,
 quàm unô impetu penitùs extingui : melius
 est mansuetudine , quàm asperitate tenellas
 illas tractare arbusculas , ut radices validiùs
 concipiant. Honestâ lenitate conciliatur amor :
 sed intempestiva morositas irreconciliabile
 semper secum fert odium , & rem magis de-
 jicit , quàm erigit.

Littora myrtus amat , Veneri est gratissima myrtus ,

Perpetuoque virens servat honore decus.

Sed tu crescentem tueâre à frigore stirpem :

Mollior est , primis dum nitet ipsa comis.

O quoties cecidit prima lanuginis annis ,

Dum Boreas gelidam sparsit ab axe nivem !

Dura alias deceant. qua primo flore tenella

Luxuriat , teneram postulat illa manus.

MIHI DESTINET ÆTHER.

SANCTIUS autem educatio procedet Juventutis, si Pietatis studium imprimis inculcabitur; quæ ubi semel in animo adolevit, illos secum fert felicitatis fructus, qui hominem verè beatum & fortunatum efficiant. Præsertim omnia vitæ ornamenta exspectet à cælo, neque intempestivis ea ardens cupiditatibus invadat, quum de suâ directè judicare nequeat, vocatione, nisi ea jam sit in actu, & Deo placere illam intelligat. Certum enim est, Deum immortalem ex singulis hominum generibus hos ad illa, alios ad diversa obeunda munera destinasse: de quibus malè judicat homo, dum cupiditatum suarum fervore æstuat; quum Deus imprudentes sæpe, & aliud cogitantes ad clarissimi facti gloriam improvisò excitet, ut ejus solam adfuisse manum, ipse eventus ostendat. At licitum tamen ab illo flagitare ea, quæ nobis nostrum honestâ ambitione agitant animum, ut si ad ejus pertineant gloriam, voluntatique placeant, illa possimus exsequi. Hoc sensu non damnanda eorum cupiditas, qui Majorum suorum æmulari gloriam, & bellicâ

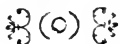
SYMBOLUM LXXXIII.

bellicâ inclarescere laude cupiunt; quum & piè posse geri bellum constet, ubi libertas ac religio defendenda sunt; & tunc sanctè arma induantur, ubi ea Deus destinat. Is dum ex omnibus suis gloriam expectat operibus, nobis nihil præstabilius consultiusque agendum

relinquit, quàm si nos nostraque desideria subjiciamus ejus voluntati, illudque petamus, ut ea tantùm patiatur nos exsequi, ad quæ ille nos sapientissimo suo arbitrio destinavit. Ac cæterarum quidem rerum auspicia, quæ aliunde sumuntur, exitu suo deficiunt, hoc unum certissimum & sanctissimum est, nihil auspiciari aut aggredi velle, nisi quod Deus jusserit.

*Scilicet ingentes volvis sub pectore curas,
Et spondes fronti laurea ferta tua;
Impatiensque mora fulgenti accingeris ense,
Ut mucrone metas proxima quæque truci.
Sed miser incassum sævis: non destinat æther
Hæc desiderio lata tropæa tuo.
Nil nostris agimus votis, caelestia votis
Si non respondent Numina prona piis.*

*Qui rutilus pendet mediis è nubibus ensis,
Hunc protensa quidem pollice dextra notat.
Sed nihil affecto temere, nihil ambio quicquam,
Nec cupidâ mea mens ambitione flagrat.
Non opus, ut queram, gladium si destinet æther,
Sponte vel in nostram decidet ille manum.
Quod pia Fata volunt, ceriò cum tempore fiet;
Sed spe præripiam, quod pia Fata volunt.*

SYMBOLUM LXXXIV.

QUÆQUE SUO DECORA LOCO.

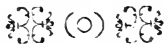
INter cunctas vitæ humanæ virtutes, Deus omnibus ferme rebus anteposuit amorem, ut invicem bonâ concordîâ atque sincerâ amicitîâ alter alterum colat observetque, damna-

tis mutuis odiis infestoque despectu, quum omnes pariter ad decorandam Dei Ecclesiam Civitatemque accersiti simus. Intuemur diversi generis columnas, Ioniis, Doricis, Corinthiis artibus diversas, quæ tamen æquò ornamentò unum insigniunt palatium, dum quæque suò posita locò, suisque destinata usibus, majore excellentiâ auget structuræ dignitatem, præstanti diversitate insignem. Nos quoque, qui non solùm diversâ nascendi forte distinguimur, sed etiam ingenii artisque imparibus gaudemus donis, oportet despiciere neminem, aut proximi nostri expolitas minùs, eminentesque fastidire virtutes, si ipsi altioribus præstamus dotibus; quum & illum suo loco decorum Deus collocet, etsi tantis eum muneribus non ornaverit. Sed & eadem postulat ratio, ne alteri suas invidemus virtutes, & dira hinc livore contabescamus: quum etsi minores nobis adsint dotes, locò tamen nostrò pulchri insignesque stemus. Si me ipsum adspicio, me quibusdam video antecellere virtutibus, quæ alteri haud accessere: sed & me quibusdam implicatum vitiis animadverto, quæ alios non contaminant. Ita quisquis sua bona ac mala possidet, omnesque

nævīs

nævīs nostris laborantes, nihil habemus, quod non alter alteri exprobrare possit. Quòd si tamen te ab aliis distinxit divina benignitas, & majoribus virtutum fortunæque ornamentis sustulit, illud submissiore agnoscas animo; teque tanto magis obstrictum existimes, ne excussò abjectoque amore, pulcherrimum societatis humanæ foedus violes, aut diris odiis illud sanctissimum rumpas consortium, quo communis omnium Parens Deus nos in hoc terrarum orbe conjunxit.

*Multiplici varia splendentes arte columna
Stantque, manentque sub quæque decora locò.
Iones hanc, aliam Dores fecere: sed amba
Non obscura sua nomina gentis habent.
Quæque placet, stat cuique decus, stat gratia cuique,
Nobilis & propriâ qualibet arte nitet.
Diversi diversa tenent. Sed in ordine quisvis
Ecce suo pulcher, si facienda facit.*

*Non eadem lux est astris, non flumina rivis,
Et varia hic totus corpora Mundus habet.
Non eadem tua dextra, Deus, concessit iisdem
Munera, non eadem gloria rebus inest.
Ordine quisque suo, ceu pulchra columna, nitescit,
Si facienda facit, si fugienda fugit.
Tu, quæcumque Deus, me jusseris esse columnam,
Si placeam calo, sat mihi pulcher ero.*

DIVERSUS ET IDEM.

QUod pulveri accidit nitrato, ut dispare effectu suas exferat vires, idem in hominum genere observamus, in quo diversi alii-que sæpe videntur qui tamen iidem erant. Ac pulvis quidem pyrius nudo impositus lapidi, nulloque stipatus firmatusque vinculo, ubi flammam concepit, sine ullo strepitu noxaque in despiciendum convertitur fumum, simulque evanescit. Idem verò ubi mortariis ac tormentis bellicis demersus est, ferroque stipatus, concepto igne erumpit, horrendoque mugitu in caelum tonans, serpentibus undiquaque flammis, volitantium pilarum procellam spargit, virorumque ac moenium strage, altoque cinere subjectos latè campos obruit. Priori comparo ignavam mortalium vitam, quæ otio suo ac pusillanimitati inhærens, sine strepitu ingloriè evanescit, nullo virtutis negotio laudanda. Sed posterioris vim adumbrabit homo, quem Deus ad præclara facinora destinat, generosoque agitato spiritu, egregiis rebus admovet; quibus ille decorè perfunctus, famam roburque virtutis suæ latè diffundit.

Hic.

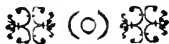
SYMBOLUM LXXXV.

Hic etsi idem cum cæteris sit hominibus, diversum tamen se agnoscit; quum dispar utriusque effectus, illum dignissimæ inferat gloriæ, hunc inter pudendum torporem destituat. Nec tamen in ignavorum numero ponam eum, qui à rebus aliquibus, quarum tractatione alii se extol-

extollunt, naturali quodam odio averfus, nihil potiùs agit, quàm ut se inimico immisceat negotio: nam iste ad alias adspirare potest occupationes, quæ non minorem famam mereantur. Sed id demum damnandum otium est, quod hominem lethali quodam occupat veneno, ut prohibitis voluptatibus immerfus, suos vitiorum infaniâ inquinet dies, somnoque & ventri tantùm deditus, instar pecudis, ingloriè consenescat.

*Angusto pyrius compactus carcere pulvis
Admoto durum disjicit igne globum.
Vi disrupta volant tremulas fragmenta per auras,
Aliâque terribilis concutit astra fragor.
Ast ubi nitratus liber sine carcere pulvis
Ardet, ibi innocuò surgit in alta sonò.
Non vis semper inest eadem validissima rebus;
Sed sua quaque loco convenienter agunt.*

*Omnis homo rerum non semper idoneus Auctor,
Nec dignè semper, qua facienda, facit.
Si moveat cupidam divina vocatio mentem,
Viribus instructus tum valet ille suis.
Tunc valet, effectus tunc edit ubique secundos,
Atque vocante Deo fortiter urget opus.
Vis, ut agam Deus alme, voca, Deus instrue mentem,
Et quacunque jubes jussa, vocatus agam.*

SYMBOLUM LXXXVI.

SUOS SERVENTUR IN USUS.

ETiam prædominantes hominum cupiditates, quanquam valido ardore ferantur ad promovendam alicujus virtutis dignitatem, retineri debent, ut deinceps commodiori occasione,

sione, & majori utilitate possint impendi, atque cum laude extolli. Prudens sagittarius lethiferis armatus sagittis, nunquam eas frustra uso emittit in aërem, jactuque intempestivo perdit, sed illas adversus hostes, & feras incurrentes præstantiore commodo servat, & ne situ contactuque corrumpantur, sollicitè in thecâ custodit. Quisquis mortalium honestissimâ flagrat ambitione, ut suam propaget nominis famam, ubi destinatum à Deo tempus nondum illuxisse agnoscit, rectè patienti atque tranquillô exspectat divinam voluntatem animô, ardentesque suas cupiditates ad illud reservat momentum, quo exseri eas suam in gloriam summus ille Arbiter jussèrit. Ac tametsi res sæpiùs hæud secundùm nostrum promoveantur votum, attamen divina hæud emanans gratia, ubi censuerit justum advenisse tempus, tarditatem illam majore compensat benignitate, ac feliciore demum efficacîâ promulgat, quæ nos anticipato fervore in nobis agi sensimus. Quod si verò nunquam permittet, ut affectus nostri suo gaudeant proposito; illud censendum est, adversa Deo nostra fuisse vota, quæ ex amore cupiditatum nostrarum, & imaginatione vanâ susceperamus. Utcun-

que

que autem placeat Deo, sive maturè, sive serò, sive nunquam nostris indulgere desideriiis, quibus ad honestarum rerum actiones famamque adspiramus; id semper necessum est, ut ejus gratiam dejecto atque patienti exspectemus animo, & nos haud invites servari in eos patiamur usus, quibus divina approbatio nos nostramque vitam destinavit.

*Prodiga lethiferas emittit dextra sagittas,
Et volat in vacuas prapes arundo plagas.
Quid facis? hæc usu perierunt spicula nullo,
Nec sunt vulneribus nobilitata suis,
Debebant medios torqueri tela per hostes,
Aut ferri in jugulum, sava leana, tuum.
Felix, qui pharetris gestat sua tela reclusis,
Si pavidum terrent justa pericla caput!*

*Sunt mihi stridentes lethali felle sagittæ,
Quas tulit in pugnam Colchica virgo trucem.
Has arcu emittam, si me ferus occupet hostis,
Aut ruat in nostrum bellua sava latus.
Nunc pharetris clausæ tantos servantur in usus,
Seu sera hos tulerit, seu hodierna dies.
Quid, pueri, ejicitis vestras per inane sagittas?
Sæpe immaturus perdidit arma furor.*

D O N E C A T T I G E R I T .

ADhuc nostram sagittæ lubet comparare vitam, sed tali, quæ ad scopum destinata, tamdiu per aërem volitat, donec præfixum locum attigerit. Violentiore arcu emissâ, facilè perrumpit ventum imbremque, qui se transeunti opponunt: & nec requiescit, nec moratur in itinere, quum ad scopum properet, quò dirigitur à collimantis manu, & torquetur. Nobis ad divinam gloriam collimantibus nihil debet esse obstaculo, quanquam orbis, & quicquid ipsi insedit malitiæ, huic laudabili se opponant proposito, sed persequendum omni studio consilium, quò ad sanctissimum illum scopum contendimus. Si rebus impedimur adversis, si invidia & obtrectatio, pietatis cultoribus semper infesta vitia, se obijciunt, si ipsa nostra imbecillitas consilium frustrari videtur; instare proposito lubet, donec id attigerimus. Nec ardorem nostrum frangent ulla obstacula, quum preces nostræ sagittis potentiores perrumpant occurrentem tempestatum vim, & fortiùs per acerbitates ipsas animatæ, ad scopum suum properent. O
quanta

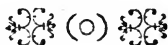
SYMBOLUM LXXXVII.

quanta gloria est, hoc pulcherrimum consilium insigniore coronare actione, eamque metam attingere, quam animæ nostræ benignissimus Deus posuit! Sed & ille, si minùs feliciter hunc petamus scopum, internâ animi nostri voluntate contentus est, nostræque succurrit

currit debilitati: quæ intercessione & meritis
Jesu Christi subnixâ, tandem solenni extol-
letur gloriâ, ultimæ metæ immortalis scopo
acquisito.

*Quàm mea se celeri subducit vita volatu!
Heu ruit, ut nervo missa sagitta suo!
Et volat, & lapsis fugit irrevocabilis annis,
Iamque subit metæ signa suprema sua.
Nec tamen accuso fluxa dispendia vitæ,
Si rectè summum tango petoque scopum.
Hoc unum, Deus alme, mea concede salutem,
Ut digitis fuerim missa sagitta tuis.*

*Excusso properè volat irrevocabilis arcu,
Et petit oppositum missa sagitta scopum.
Talis inoffenso cupio contendere cursu,
Quo cupis, ut tendam tramite, magne Deus.
Lex tua sancta scopus, timidos quò dirigo gressus,
Anxia quò mentis torqueo tela mea.
Improbe, ne nostram remoreris, ut ante, sagittam!
Illa volat, donec tangat anhela scopum.*

SYMBOLUM LXXXVIII.

NON DEVIA COECA SECUTUS.

TRitum est, Virtutem in medio consistere; unde & recto ad eam itinere contendendum, non ad dextram aut sinistram deflectendum; homines sapientissimi præcepere.

pêre. Nos in orbe terrarum, veluti in densâ
 vagamur sylvâ, & facillimè à regiâ viâ de-
 flectentes, devia cœca sequimur; dum aut
 nimix nostræ confisi securitati, divinum cul-
 tum negligimus, aut superstitioso nimis timo-
 re turbati, supremi Numinis gratiæ diffidimus.
 Ad primum illud vitium plerumque aberramus
 si nostro nimum indulgentes genio, magni-
 tudinem opum potentiæque nostræ intuemur
 quippe animus hac deliciarum dulcedine victu-
 cupiditatibus suis tantum inhæret, avaroque
 acquirendi augendique lucri fervore stimula-
 tus, & planè confusus, sacra & profana inso-
 lenter miscet. Tunc facilè rerum terrestrium
 confidentiâ se erigit, & plenô gradu ad de-
 vium impietatis tramitem contendit, rerum
 que suarum amore seductus contemnit ipsam
 felicitatum omnium fontem, gaudiorumque
 optimam originem. Nec levius alterum vi-
 tium, ad quod superstitionis pervenitur viâ
 dum ambitiosâ pietate turbati omittimus soli-
 dum robustumque Pietatis iter, & per præ-
 rupta ire diverticula gaudemus. Cujus prav-
 erroris duæ potissimum causæ sunt; quarum
 prima est ipsa Melancholiæ vis, quæ plurimi
 sollicitis cogitationibus divertit mortalium ju-
 dicia

dicia, ut intempestivè anxii timidique se scrupulosæ adstringant religioni, durâque & rigidâ pietate blandum placidumque Dei cultum commutent. Altera est hypocrisis, quæ originem ex arrogantia & superbiâ trahens, simulatum pietatis introducit genus, & internâ diffuens malitiâ, externâ larvâ rigidum pietatis studium præ se fert. At nobis recta illa placet via, quæ sinceritate ac robustâ pietate insignis, nos ad integram atque perfectam ducit felicitatem, nullo unquam tempore violandam.

An ferar ad dextram, patulis ubi semita clivis

Et tumet, & rursus valle frequente sedet?

An tendam ad laevam, raris ubi semita sulcis

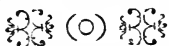
Implexo cœcum tramite versat iter?

An mediam calcabo viam, qua tramite recto

Et trito certum calle ministrat iter?

Hoc properè faciam; mediò tutissimus ibo;

Nec fraus decipiet tramitis ulla gradum.

Vt variis currunt homines ambagibus acti,

Et suus huc illuc quemlibet error agit!

Ille per ignotos calles, cœcasque latebras

Gaudet sæpe suos ferre, referre gradus.

Hic cupit implexo properare per avia calle,

Atque placet nullo semita trita pede.

O felix, recto legitur cui semita ductu!

Dextra tegit vitium, fraude sinistra scætet.

MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS.

QUanta miseria sit eorum, qui suis indulgentes voluptatibus, ventri gulæque obediunt, & corporis se ingurgitant deliciis, admonet nos ex minimis animalculis vilissima musca, quæ butyrum deglutiens, dulci hoc veneno ad mortem nutritur. Nam nefandæ mortalium cupiditates, ubi corporis servitio, luxuique animum mancipârunt, & vires utriusque immaturâ imbecillitate consumunt, & suavi venenô nutriti, mortem æternam sibi depascunt. Nam ubi natura nimio cibo & potu oppressa, aut aliis voluptatibus defatigata perdit valetudinis vim iudicii que sensum, tunc & Deo & hominibus ingrata, ad nullum amplius usum apta, pessimo hoc nutrimento acquirit, ut vires ante tempus languescentes, tandem indecoro pereant fato, omnibus mortalibus imprimis præcavendo. Atque hi dum dediti corporis gaudiis, vitam cum belluis communem transigunt, ostendant animam sibi esse oneri, quum eam per luxum atque ignaviam pessundent; & incultu atque socordiâ torpescere sinant. Quorum tamen conditio

tolc-

SYMBOLUM LXXXIX.

tolerabilior foret, si veluti pecora, pernicio-
 ſa libidine capti, vitam ſilentio tranſirent, &
 ut vitam, ſic mortem eandem cum iis obti-
 nerent: nunc poſtquam per voluptates cor-
 pus defluxit, anima diro ulterioris mortis
 poenæque cruciatu laceratur.

*Illecebra infames, turpis mala gaudia mentis,
 Et scelerum mater, desidiaque parens;
 Cede meis properè tectis damnosa voluptas,
 Nec mentem fœdet tetra libido meam:
 Non tantùm nocet ira Deùm, nec tela, nec hostes,
 Quantum prava nocet mentibus una piis.
 Sic dum molle capit temeraria musca butyrum,
 Illa voluptatis gaudia morte linit.*

*Pascitur appositò temeraria musca butyro,
 Inde illi gelida causa parata necis.
 Pascitur ad mortem. Fugite hinc, latet anguis in herba;
 Dum pasci gaudet stridula musca, perit.
 Sola nocet, turpisque emitur vel morte voluptas,
 Et valet in clades ingeniosa suas.
 Sperne voluptates. divis se mentibus aequat,
 Pectore qui casto sivevit adire Deum.*

SYMBOLUM XC.

QUID JUVAT?

EX iis vitiis, quæ animum à rectâ pietatis viâ abducunt, maximè eminent avaritia, quæ ubi semel in animum influxit, eundem quasi vinculis constrictum alligatumque tenet.

M 4

Neque

Neque enim noctes diesque aliis eum agitari patitur cogitationibus, quàm quibus insatiabilem auri expleat sitim; ad quod obtinendum miris modis excruciat animum, nihilque pensi habens, eum in maximas sæpe fraudes impellit, & in perjuriam, crudelitatem, omnemque aliam improbitatem fœdè seducit. Ac turpius hoc vitium est, quòd quam alia deservescere plerumque soleant ætatis defluxu, hoc vires ab annorum sumat accessione, & in immensum in senilibus quoque animis excrescat. Unde certè si ullum ab ineunte ætate propellendum ex pectore nostro crimen est, hoc ipsum avaritiæ crimen erit: quum si semel occupaverit animum, evelli nequeat. Quod facile factum erit, si nobiscum reputemus miserrimam eorum conditionem, quos pecuniæ studium habet; qui in mediis opibus esuriunt, & quò plùs possident, plura inquieto animo expectant. Et quid juvat omnia possidere, si absente divinâ benedictione rectè tuis frui nequis fortunis? Tantalus, eò graviore supplicio afficiebatur, quòd & toto corpore immerfus aquis sedare sitim, & pendulis ante ora pomis, explere famem nequiret. At ille demum opulentus est, qui quanquam externas sibi affluere divitias

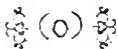
divitias videat, animum tamen iis non mancipat, sed internum aliquid esse agnoscit, quod locupletem verè hominem reddat. Talis in omnibus externis rebus nullam hilaritatis aut quietis causam invenit, sed fastidit fallacem earum dignitatem, aliasque quærit opes, & splendore, & perpetuitate beatissimas.

*Qua capiti incumbunt, fugientia poma lacescit
Pauper, & in mediis Tantalus optat aquis.*

*Quid juvat immergi liquidis humero tenens undis,
Si possit nullam pellere lymphæ sitim?*

*Quid juvat, heu capiti ramis herere gravatis,
Si fugiant cupidas, aurea poma, manus?*

*Malo frui paucis, & calo reddere grates,
Quàm miser in multis semper egere bonis.*

*Tandem pœna meo par est inventa furori,
Quo me dira diu cura momordit opam.*

*Inter opes opibus careo, fulvoque metallo
Plenum vexat adhuc non satianda sitis.*

*Ors fame pallent, tenuant mea corpora cura,
Et mentem terrent somnia dira meam.*

*Tantalus heic ego sum, qui poma fugacia captat,
Cuique vel in mediis quaritur humor aquis.*

FRUCTUM, NON STIRPEM AMBIMUS.

NE temerè cuivis exteriori credamus im-
gini, ipsa hominum levitas & avaritia
evincit; quædam omnia ad suum dirigit lu-
crum, tam familiaritatis sanctioris pietatem
cum Deo, quàm mutuæ amicitia negotia cum
homine, ad solius utilitatis regulas metitur.
Quales aves illæ, quæ cerasum arborem fru-
ctibus insignem catervatim circumvolitant, &
stirpem propter escam adeunt, ambiuntque.
Multi Deo se consecrant, animamque & cor-
pus addicunt: sed ut terrestribus ille donis
compenset pietatem istam, ut muneribus or-
net devotos, ut potentiâ, viribus, auctorida-
te cultores tanti Numinis in his terris extollat.
Ipsius pietatis amore pauci istas sibi leges im-
ponunt, ut in solum Deum intenti animum ab
illecebris Mundi abstrahant, viamque ingre-
diantur asperam, & calamitatibus miseris que
plenissimam. Pariter multi in amicitia sacra
transeunt cum aliis, sed ut proprium adjuvent
rerum suarum incrementum; quod ubi semel
obtinuere, ingrato eos deserunt despectu, quos
simulato favore coluerant. In quorum numero
potissi-

SYMBOLUM XCI.

potissimum sunt adulescentes, qui ex præscripto libidinis, quicquid cum amico agunt, ad commodum & lucrum suum dirigunt. Humilitatem in conversatione & familiaritate affectant, ut tutius fraudes condant: serviliter in verba alterius jurant, ut egestatem aut ambitionem:

bitionem suam exsatiat. Sed haud servant vultum, si suum fortuna vultum immutat: quippe forti prosperæ, non adversæ se addixere. Rursus non absimiles iis avibus, quæ fructibus despoliatam arborem, hyemis inclementiâ torpentem, frigidius parciusque ambiunt.

Ecce catervatim volucres per inane volantes

Hac capiunt faciles figere stirpe pedes.

Non tamen his viduata placet sine fructibus arbor,

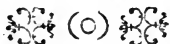
Nec stirps nuda suas, si generavit, opes.

Commoda sola petunt; qui pendet ab arbore fructus.

Allicit aërias solus & unus aves.

Utilitate suos populus metitur amores;

Vel calos linquet, si nihil inde capit.

Vilis adulator nutum se vertit ad omnem;

Blandiloquus linguâ, blandior obsequio.

Hoc agit, ut picto jaceat felicior ostro,

Turgeat & multo vasta crumena lucro.

Incumbant adversa tibi: mox deficit ille,

Languet amicitia gratia, languet amor.

Propter opes colimur. si fulvum miseris aurum;

Deseret & magnum turba profana Deum.

SED NON CORPUS ERAT.

Juvat adhuc sinceram atque falsam amicitiam in hac intueri imagine, & illam statuæ ipsi, hanc ejus umbræ comparare. Illa decoris constructa membris, solidoque metallo compacta, pulchritudine suâ robustâ, omnibus est spectaculo atque admirationi: hæc.

M 7.

ejus.

ejus umbra, quæ etsi longiore sæpe imagine forinâque per terram se projiciat, instar fumi habetur, nulloque firmata corpore, exiguum post tempus aboletur. Multi quidem à simulatâ decepti fuère amicitia, ut falso sinceritatis vestimento obductam, pro verâ integrâque habuerint: sed hæc tandem inconstantia vitiô se prodidit, inanique umbrâ submotâ artificium sceleris aperuit. Vera fraudis omnis ignara, scelerisque pura in sincero consistit pectore, quæ amicis in tempore, & ingravescente necessitate, partim candido consilio, partim aliis remediis succurrit; quæ eadem in adversis rebus, ac in secundis, quum fortem amici communem sibi esse ducat: quæ paritatem in congressu, veritatem in familiaritate postulat; quæ denique nullum aliud emolumentum magnificentia suæ exigit, quàm ut firma ipsa atque mutuo in amore constans perseveret. Simulata autem nil nisi proprium intendit commodum, magnificisque atque externis ostentationibus repræsentat scenam proluxi amoris; quem tamen in ipsâ necessitate, & rerum mutatione infelici facilè deponunt leves hi amici, tantoque miseros sæpe prosequuntur odio, quanto olim amore coluerant. Et hæc illa quidem

dem præclara amicitia est, quæ nunc apud maximam hominum partem viget : nam qui veram illam apertamque amplectuntur, simplices existimat seculi improbi malitia, eosque demum summis extollit laudibus, qui temporè callidè inservientes, aliud ore, aliud pectore clausum gestant, & utilitate propriâ, fraudibus, diffidentiâ, nomen amicitiaë metiuntur. Sed bone Deus, qualis hic est detestandus vivendi modus? quæ hæc pessima in humano consortio levitas, ut externam simules amicitiam, & internô odiô flagres? Quod ad me attinet, potiùs inter urfos atque leones vitam transigerem meam, quàm inter hos homines, quum faciliùs apertum eorum furorem, quàm clandestinas horum fraudes, operta blanditiis odia, fallacesque risus evitarem.

Sole sub adverso presens habet umbra figuram

Corporis, at dempto corpore corpus abest.

Umbra levis vacuum sublato corpore formam,

Nil solidi, quamvis fortè putetur, habet.

Vt celer abscessit nocturno tempore Phæbus,

Iam brevis umbra fugit, quæ modò visa fuit.

Fraus aliquam veri speciem sub imagine falsâ

Sæpius incautis objicit atra viris.

Sed fugitura brevi, si pressius omnia lustres,

Nil adèò solidi, nilque vigoris habet.

Non amo fucatam, nec amas, Deus optime, mentem:

Pectus amas solida dexteritatis amans.

ET OBDUCTA LUCET.

Veritas clarissimo comparanda lumini, nunquam extinguitur, aut instar vulgaris ignis consumitur: perpetua enim lux est, quæ nullo obduci tegique potest tegumento, quum omnè sibi objectum obstaculum illustribus transeat radiis, Solem serenitate antecedens. Ipsa vera pietatis anima, eam solidâ confirmat virtute, ut aliis justâ dignitate præstantior, meritò omnium prima habeatur: inde & Deo gratissima, qui in veritate suum à nobis exerceri cultum voluit. Itaque quum purissimâ & solidissimâ suâ vi virtutes cunctas commendet, & omnium vitiorum hostis sit; vicissim ab his, veluti infensissimis exagitur inimicis, dum scelerato flagrantes odio mortales, omni modo conantur eam destruere, nocte suâ & tenebris delectati. Sed neque obscuris; neque manifestis unquam machinationibus oppriment hoc clarissimum veritatis lumen: nam sicuti candelæ splendentis lux non obductô velari ita potest pannô, quin suos transmittat radios; ita longè fortiùs excellens veritatis splendor transit nubem illam, quam impietas.

SYMBOLUM XCIII.

impietas illi obvolvitur. Hæc facile clandestinas
 atque secretas aperit nequitiæ insidias, illasque
 adeò confundit, ut earum scelere penitens in
 lucem protracto, quisque agnoscat pravitatis
 magnitudinem, etsi pulcherrimo justitiæ pro-
 bitatisque velamento se absconderat. Id enim
 divinæ

divinæ placuit justitiæ, ut per veritatem pessima sceleratorum proderentur consilia, illique confunderentur, qui ingenioso crimine acuti, falso artificio tegere animum, & omnia miscere fraudibus studuerant. Quorum obscuram malitiam, foedasque machinationes manifestat suprema illa veritas, ut cæteri mortales pudendo hoc eventu territi caveant à mendaciorum fraudisque nequitiâ, & sincerè atque piè coram Deo ambulent.

Vndique pratenso candela tapete resulget;

Et spargit radios ad latus omne suos.

Si te posse putas omnem praecludere lucem;

Desipis, illa suum mittit ubique jubar.

Non poterit penitus tolli lux aurea Veri,

Tecta suum spargit semper in astra decus.

Si tegitur premiturque diu, tamen illa resurgit,

Et tandem è nigrâ nocte sepulta redit.

Sperabas, mea mens, multâ te tollere laude;

Si fraus ingenium verteret usque tuum.

At veri nequirit tolli lux candida sancti,

Confuditque artes pœna severa tuas.

Incorrupta fides, & fallere nescia virtus;

Semper honoratum tollit in astra caput.

Sis recti verique tenax. hac gloria nunquam

Deserit Auctorem, si moriare, suum.

S Y M B O L U M X C I V .

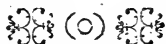
OMNES DIFFUGERE UMBRÆ.

QUamobrem nemo falsam illam induat
 opinionem, illud facinus nocte atque
 caligine obrutum iri, neque ullo unquam tem-
 pore ex tenebris emerfurum, quo improbè
 flagitio-

flagitioseque animum fœdavit. Habent peccata hominum atque flagitia spectatorem & vindicem Deum, qui tecta & inulta ea esse non patitur, sed cuncta illustrat, ut nostra ab omnibus cupiditas, scelus, improbitas, audacia manifestò teneatur. Nihil opertum adeo est, nihil adeò absconditum, quod non iste videat, non observet, non puniat. Quis umbram suam, noctemque satis teget, ut hoc fulgente Sole non agnoscantur? Et quum eam Solis istius, quem quotidie orientem occidentemque conspiciamus, vim esse videamus, ut incultos obscurosque intret parietes, & sereno lumine omnes umbras dispellat; quâ secreti fiduciâ Creatorem illum rerum omnium, Rectorem, & Arbitrum fallere nos posse existimabimus? At amemus diem, quum lucis simus filii; amemus veritatem, quæ à quocunque est, certè à Deo est; fugiamus dolos, fraudes, injustitiam, cæteraque noctis opera, quum hæc magnas peccati pœnas secum trahant. O quam miserrima hæc est vita, quæ compressâ ægritudine, non vitalem haurire auram, non jucundum perferre Solis splendorem, lumina oculorum violantem, desiderat! Sed longè majori calamitate lacerantur ii, qui

in perjurii, fraudum, iniustitiæque tenebris
 jacentes, nefando metu fugiunt veritatis lu-
 men, neque se ostendere audent illi, quæ
 præsentia suâ detegit ingeniosissima etiam sce-
 lera, quanquam securô admodum tegumentô
 obducta videantur.

*Nox erat, ut turpi mea mens obnoxia factô,
 Permisit sceleri frana soluta malo.
 Utque solet pavidum nox atra accendere furem,
 Credebam tenebris crimina tecta suis.
 At Deus occultam detexit lumine labem,
 Pcenaque spectandum prabuit ipsa nefas.
 Ne tibi celanti fas sit peccare; scelestum
 Adspicit, & punit crimina tecta Deus.*

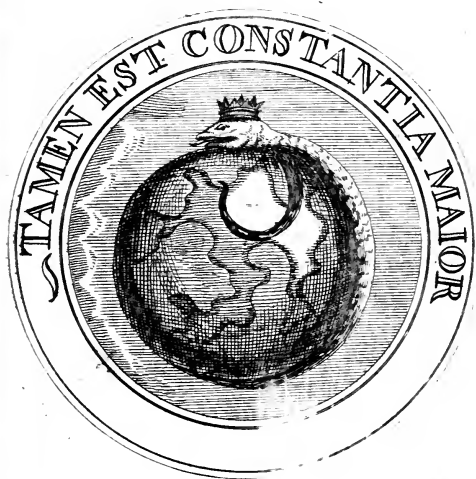

*Diffugiunt umbra, mediô si Phœbus Olympô
 Splendeat, & summo tramite findat iter.
 Tunc latebras, tunc antra subit, piceasque cavernas,
 Et radius penetrat lustra profunda suis.
 Hos quum tu videas Solis, mens nostra, triumphos
 Quid celare putas te potuisse Deum?
 Condere ne credas tua te peccata tenebris;
 Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.*

TAMEN EST CONSTANTIA MAJOR.

Mundus serpente circumvolutus sapientiã indicat humanam, quæ ex acri iudicio, ingenioque alto profluens, rectè vitam civilem ordinat, periculorum discutit casus, & prævidendo ac providendo fortunam sibi fingit. Quæ etsi semper optanda sit à Deo, ut illâ freti, rectè vivamus, cæterisque prævalentes arte & iudicio mortalibus, dignâ extollamur laude; video tamen à supremo Numine aliquid adhuc impetrari posse præstantius, quo vitam verè beatam efficiamus. De constantiâ loquor, quæ virtus cæteris longè major, nos in perpetuâ continet pietate, abstinentiam nostram confirmat, justitiæ curam tuetur, omnibusque virtutibus robur & perpetuitatem communicat. Quid mihi prodest, si sapientiæ prudentiæque laudibus cæteros antecellam, & tandem turpi levitate, vitiorumque labe extremos vitæ dies inquinem? si levi dolore, aut calamitate pressus; à pietatis justitiæque studio dimovear? si in fidei sacrae deficiam negotio, cuius constantia nos inferit cælo, & beatissimos reddit? Mihi quidem
fatius

SYMBOLUM XCV.

fatus erit, solâ fidei hujus constantiâ, ac laude ad sacram properare æternitatis tranquillitatem, quàm humanis illustrari factis, quæ nullam in morte afferunt consolationem, quum suæ tantùm ambitionis laudibus valida, vanam nominis gloriam posteris relinquunt. Ac in cæteris

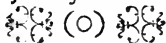
cæteris quidem rebus inconstantiam excusaverit humana imbecillitas, quæ sine prolapsione non consistit: at illa levitas semper damnanda, semper detestanda est, quæ fidei sacrosanctæ constantiâ excussiâ, pietatem hominum religionemque temporari accomodat, variumque ac mutabile pietatis genus introducit. Mihi hanc solam concedat laudem Deus, ut perpetua mea in ipsum sit fides, eâque gavisus ex hac vitâ ad exoptatissimam illam demigrem felicitatis gloriam, quæ fideles constantesque in cælo manet.

*Terris circumfusa regit Prudentia Mundum,
Et vastum serpens circulus ambit opus:*

*Hac velut hydra potens totum complectitur orbem,
Et fovet auspiciis Regna laresque suos.*

*Sed licet hac præstet, tamen est Constantia major,
Si micat ex factis omnibus illa tuis.*

*Sola refert palmam Constantia, sola triumphat
Iugiter, & nostrum sola coronat opus.*

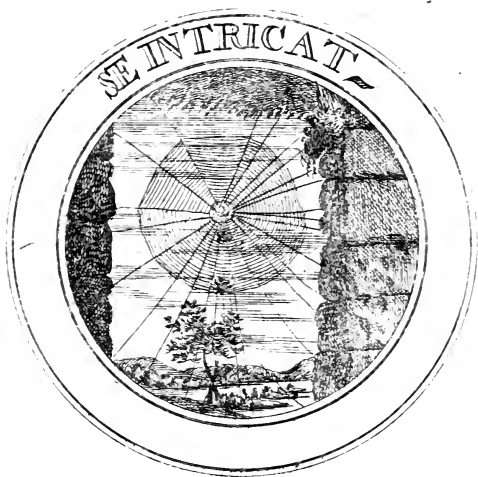
*Hoc stamus, Fortuna, loco. Constantia nostra
Ingenii vincit prælia cauta tui.*

*Quid vis, ut metuam, quum me quoque sidera cingant,
Et mihi supremi splendeat aula Dei?*

*Quo recubant Reges, hoc tegmine claudor eodem,
Et mihi, qua summis Regibus, astra micant.*

*Quid moror hunc orbem, dum conscia Numina servo?
Cui præsens Deus est, nullibi solus erit.*

SYMBOLUM XCVI.

SE INTRICAT.

Infelicitèr muscis ea cedit temeritas, quâ
 in araneorum telam imprudentes se demit-
 tunt: nam filis implicitæ tenuissimis, curio-
 sitatis suæ luunt pœnas, correptæque ab in-

N

fidia

fidiane aranea, ad partem macerantur. Sic documento ipsis sunt hominibus, quam celeriter in suum ruant interitum, qui ex mera petulantia animique lascivia se iis immiscent rebus, quæ & tractatu difficiles, & contactu periculosa, neque utilitatem, neque gloriam, sed ex adverso certam perniciem afferunt. In quorum numero primum sunt, qui iudicio suo perscrutari arcana Dei, eaque suæ subicere rationi aggrediuntur: digni, quos in his speculationibus corripiat divina vindicta, & confuso animo spirituque prostituat. Quam multos illa sublimior cognoscendi aviditas precipites egit, iisque intricavit negotiis, & simul perdidit, quibus iudicii sui sapientiaque famam extollere statuerant? Sed & ii, more muscarum, se intricant, qui tritam vulgaremque fastidientes viam, in rebus civilibus precipitia tantum amant, illisque temere se immiscent negotiis, quæ sicuti auspiciis suis ardua, ita eventu periculosa, tristem cultoribus suis exitum relinquunt. O quot Sejanos hæc ambitio evertit, populoque præbuit ridendos; qui feliciter lubricam illam negotiorum civilium calcassent viam, si tuta, præsentia, & obvia, quam periculosa, ardua, & ambigua

ambigua elegissent! Semper fanè nocuit difficillimis & à captu suo remotis se implicuisse negotiis; quibus vir prudens facilè abstinendum censet, quum latissimum satis habeat operum, & honestorum laborum campum, in quibus salvus sospesque ingenium suum atque virtutem exercere possit.

*Dum gracili solers discursat aranea filò,
Et leve deserta sub trabe neçtit opus;
Musca vago tenuem lustrat pede stridula telam,
Subtilique alas intricat hausta domo.
Quam properè implicitam velox invadit Arachne,
Et prædam cupido lancinat ore suam.
Discite subtilis vitare pericula tela!
Tutior est, solidam qui pede calcat humum.*

*Me quoque, quum trito sorderet semita calle,
Insuetum & præceps carpere iuvit iter.
Magnarum aggredior perplexa negotia rerum,
Consilioque placent ardua quaque meo.
Sed nimis infido suspensa negotia filo,
Vix tetigi, & nostras implicuistis opes!
Sic ubi subtilem temeraria carpsit Arachnen
Musca, revincta pedes, triste pependit onus.*

FACILIS DESCENSUS.

Virgilianum illud est VI. libro Æneidos :

----- *facilis descensus Averni,*

Noctes atque dies patet atri janua Ditis :

Sed revocare gradum, superaſque evadere ad auras,

Hoc opus, hic labor eſt.

Nobis id veriſſimè de iis dicere lubet hominibus, qui omnis pietatis immemores, in cuncta vitia atque ſcelera præcipites ruunt; facili quidem deſcenſu, ſed ex quo revocare gradum, operis maximi laboriſque ſemper fuit. Lupus aviditate capiendi anatis incenſus facilè capitur; nam fallaci aſſere, cui præda infixæ hæret, excuſſus in foveam decidit lapſu præcipiti, quem fruſtra diro deplorat gemitu, fruſtra inani ſaltu revocare ſtudet. Multos ardens animi cupiditas provexit ad graviffima pericula, & ſimul dejecit: nequicquam poſtea Deum hominumque invocantes fidem, & temeritatem ſuam accuſantes, quâ deducti eò ſunt, quo ſe extricare nequeunt. Quàm facilis eorū lapſus eſt, qui terreſtrium bonorum amore capti, & avaritiâ occæcati, dirâ habendi cupiditate æſtuant, & in omne nefas provol-

SYMBOLUM XCVII.

provolvuntur? Quàm facilè suaviterque pe-
 reunt, qui voluptatibus dediti, inter vanas
 corporis delicias vitam traducunt, animamque
 cum corpore interire putant! Quàm non gra-
 du, sed præcipiti cursu ad suam properant
 perniciem, qui conculcatâ sacrâ religione,
 N 3 omnique

omnique divino metu profligato, auxilium suum à propriis petunt viribus, & cælo convitiuin faciunt! Atque horum mors demum ostendit, quàm facili lapsu in profundissimum miseriarum barathrum deciderint, dum diverso itinere à nobis, ad æterna supplicia se pervenisse animadvertunt, unde nulla illis liberatio exspectanda. De mustela scribitur, mori illam malle, quàm fœdari luto, quod sibi circumfusum cognoscit. Hanc bestiolam imitari lubet, potiusque vitam effundere, quàm impiis terræ deliciis inquinare animam placet: exorato precibus nostris Deo, ne nos vitiis permittens nostris ad æterna inferorum supplicia sedesque delabi nos patiatur.

Deceptum cæco fovea qui cernis hiatus,

Et frustra optantem patria recta lupum:

Siste pedes! passim similes ager abdit hiatus,

Et furvos laxat semita trita lacus.

O quoties tutus, dum spernit verba, viator

Excussus facili tendit in antra pede!

Nempe est descensus facilis, sed surgere in auras,

Et revocare gradus, hoc erit artis opus.

Hec gemit, exanimemque citatus anhelitus urget,

Et frustra quarit: jam lupus inde fugam.

SYMBOLUM XCVIII.

PERITURA VIRET.

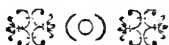
Quanquam sæpius videamus, impiis maxi-
 mas opes affluere, fortunas cumulari, sin-
 gula ex animi succedere sententiâ, ad extre-
 mum tamen, serâ prodeunte pœnâ, feralem
 N 4 illam

illam exitialemque fuisse felicitatem comperimus, quum subitâ cultores suos everfione, fupplicii dolore, & longo cruciatu mulctet. Neque enim illa diuturna efse poterat felicitas, quæ vitiis fccleribusque fuperftructa, verum pietatis fundamentum, quod folum æternum eft, haud fibi fubftraverat. Quin florent impii, ut pereant: quemadmodum perituræ virent arbufculæ, quæ in ruinis & ruderibus veterum ædificiorum crefcunt, jamjam cafuræ, ubi parietum iftorum fragmenta per fragilitatem & infirmitatem foluta, corruant. At constantius virent in decus fuum arbores, quæ robusto folo infitæ, latiùs fpargunt radices, & adverfus tempeftatum vim fortiffima ftatione fe firmant. Quales pii funt, qui folam fuam in Deo collocant fiduciam, & in illo vivere, in illo flare cupiunt: relictis terræ amoribus, qui animum dulci pafcunt fortunarum imagine, ut citius eum opprimant. Atque ficut contingere vix poteft, ut, qui totum vitæ fuæ tempus libidinibus fuïs explendis confumferint, non etiam celeriter fimilem reliquæ vitæ exitum confequantur: ita ex adverfo neceffum eft, ut felicitate & morte fanctorum decedant, qui vitam fanctè atque inculpate his in terris

exege-

exegerant. Itaque quum impiorum memoria
suis tumultata jaceat ruderibus, & ad damna-
tionis scopulos allisa tandem eorum fortuna
fatiscat; pii in cœlo cum reliquis beatorum
mentibus æternum agunt ævum, virentque
nunquam perituri.

*Si resupinatis procumbent atria muris,
Atria ruderibus mox tumultanda suis:
Tunc simul arboreos involvent rudera fœtus,
Qui viridem in saxis explicuere comam.
Sic peritura viret muris labentibus arbor,
Nec manet inde suo, quo stetit ante, loco
Floreat, & multo mens impia surgat honore!
Nil equidem invideo; nam peritura viret.*

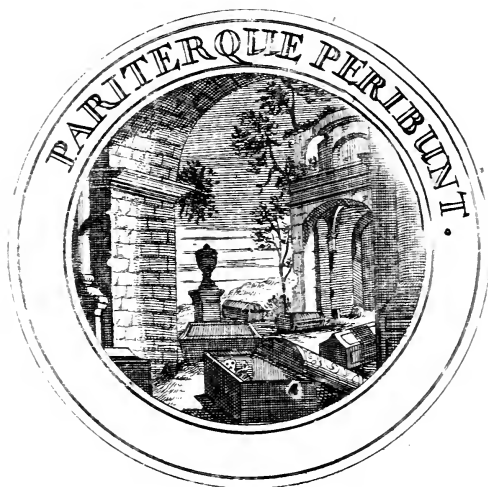

*Impius ipse levi prostratus turbine rerum
Corruit, & fato precipitante ruit.
Quid mirum? viret hæc muris nutantibus arbor;
Destituitque illud fusa ruina decus.
Stat pius, & solidâ nixus pietate fideque
Despicit adversas, si fremuere, minas.
Fundamenta fides posuit, quibus integra virtus
Durat ab interitu tuta futura suo.*

PARITERQUE PERIBUNT.

Illud verò mirandum simulque deffendum, esse plurimos, qui quum nihil in rebus humanis tam arduum, tam magnificum robustumque cernant, quod non perfringat mors, & ætatis cælique injuria subvertat, perituris tamen monumentis consecrare gloriam suam, & propagare clarissimam nominis famam, anxie contendunt. At solus animus immortalis naturâ præditus est, & incorruptus permanet: qui si probitate, integritate, innocentiaque se commendaverit, nobilissimum in animis posterorum erigit monumentum, quod omni ære perennius, nullo mortis imperio quati delerique potest. Ex adverso illi, qui superbâ ambitione accensi, cupiunt esse famâ inclyti, & ad amplificandas potestatis suæ vires, ut iis æternam laudem sibi pariant, omne ingenium omnesque curas intendunt, & justitiam fidemque imperii gratiâ violari impunè posse existimant nunquam sibi perpetuum posuere monumentum, sed cum perituris rebus suam quoque periisse gloriam ostenderunt. Nec ab similibus eorum fortuna, qui voluptatibus dediti satis se ad æternitatem nominis obtinendam contulisse existimant, si in splendido marmore, decoroque

SYMBOLUM XCIX.

coroque sepulchrali monumento positi putrescant; perinde ac si non ipsa saxa cum ossibus ipsis quotidie mori videremus. Sed Deus est sola rerum omnium vita, qui ubi haud propitius nostris adest cœptis, & cælum, & terra, & quicquid est, ad extirpandam nomi-

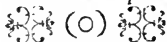
nis nostri famam conspirant : incassumque laborat is, qui hunc fortunæ gloriæque suæ non habet auctorem, & tamen ad nominis perpetuam grassari famam cupit. Itaque monumentum nostræ gloriæ sit confidentia in Deum, sit vita scelerum pura, sit animus cælesti amore captus; quibus freti, ipsa æternitatis constantiâ donabimus nominis nostri gloriam, spreteisque vanis magnificæ sepulturæ lapidibus, majori atque præstantiori fruemur laudis perfectione, quàm ii, qui in media opum potentiæque majestate, splendorem cum gemita relinquunt.

*Hæc etiam nostram ludit vesania mentem,
Ut cineres cupiam condere ritè meos.*

*Felicem voco, quem dives fortuna sepulchrì
Mausolum claro narmore in astra vehit.*

*Sed vah spes fluxas ! nam vos periistis & ossa,
Et busta, & tumuli limina vasta sacri.*

*Sat pulchrum servat tumulum, qui tradit Olympo
Mentem, & vel nuda corpora linoquit humo.*

*Illæ sepulchrorum latè monumenta nitescunt,
Inscriptisque tegunt ossa superba notis.*

*Omnia fatalis, si venerit hora, peribunt,
Transit honor, transit gloria, transit homo.*

*Mens pia, quæ sese velut extulit ales in altum,
Effugit extructos non peritura rogos.*

*Sola triumphales hæc scandit ad æthera currus,
Postque suos obitus sola superstes orat. SYMB. C.*

HÆC ME POST FATA MANEBAT.

TRistem quidem atque funestam heic mortis intuemur imaginem, dira facie terribilem, & tam oris rictu, quàm oculorum vacuitate pertimescendam: sed ubi lugubre illud

in Christianis, & sinceræ pietatis hominibus consideramus spectaculum, mox pavidus ille mentis nostræ horror aufugit, dum relictam terrarum miseriam, & felicioris vitæ initium significari nobis illo animadvertimus. Et quanquam corporis animæque separatio dura, violentusque videatur sensuum abitus, præstantissima tamen hujus demigrationis ratio nos ad insignem potiùs excitat lætitiâ, quàm in fœdo continet timore, quem amor vitæ terrestri, & innata debilitas plerumque commovere solent. Tunc etiam non cogitatione solùm, sed oculis ipsis accipimus, corpus hoc nostrum tantopere à nobis cultum, & in deliciis habitum, nihil nisi fœtidum cœnum ac funestum esse pulverem: simulque inde recordamur gravitatem delicti, & obstinatam primorum Parentum inobedientiam, quâ pœnas meruimus hæreditariâ culpâ, easque nostris intendimus sceleribus, ut morte dignissimi essemus. Sed laudetur in æternum amor divinæ gratiæ, laudetur immensa ejus misericordia, quòd nobis & Parentum labe fœdatis, & ex nostrâ petulantia graviter delinquentibus, adeoque omni gratiâ indignis, propter Jesum Christum ingentia nostra condonave-

donaverit flagitia; ut dum minima adhuc pars bene meriti supplicii restat, eam per exiguos mortis dolores absolvamus, simulque illâ ad æternam summæ felicitatis vitam discedamus. Planè ut mors fidelium non amplius sit pœna peccati, sed felix tantùm transitus ad vitam cælestem: quum animus, ubi corporis vinculis solutus est, liber & gaudio plenus ad Deum suum contendat. Itaque dum inter corporis solvitur dolores, dum abitum parat, jam spe sanctissimâ præcipit gaudium illud solidissimum, & ex calamitosâ ad felicem demigrare se vitam lætatur. Loquor adhuc de piis, quibus exploratum atque certum est, non totum in morte interire hominem, sed animam, meliorem partem, rectâ proficisci ad Deum, ut præmiis innocentiae atque probitatis suæ fruatur. Quod parùm ab iis observatur, qui ad mortem, tanquam rem maximè terribilem trepidant, cælestesque honores terrenis deliciis postponunt. Nam humana imbecillitas illam semper secum fert stoliditatem, ut si in jucundo sit collocata statu, præsentis semper optet voluptatis augmentum; sæpe etiam obtestata intempestivis votis Deum, ut proroget vitæ dies, imò ut in omne ævum his in terris

terris se florere patiatur. At naturæ debitum certissimum est mors ; quam tamen Christi intercessione ita emollire possumus, ut post deletas ab ipso naturæ nostræ sordes, cunctasque scelerum nostrorum maculas, insontes ante divinam compareamus faciem, remissâ culpâ lætantes. Sed piè rectèque moriendi leges multi sanctissimi tradidere viri, quas feliciter duabus his observabimus partibus ; primùm si nostram miseriam fragilitatemque consideremus, deinde si castis precibus meliorem illam cælestis vitæ conditionem quæramus. Sanè nosse vitæ hujus imbecillitatem calamitatemque, vel primum addet stimulum, ut nullam in fluxa illa inconstantique ponamus spem, quæ singulis momentis everti infringique potest. Quæ enim ætas homini ad moriendum non opportuna est ? quis locus tam arduus, tam desertus, tam septus, quo morti non pateat accessus ? quæ dignitas, quæ fortuna, quæ mortem non omni tempore timeat ? Quamobrem rectè faciet, qui fragilitatis suæ memor, memoriam mortis nunquam removet ab animo, sed eam quotidie sic metuit, tanquam præsens adesset. In hac consideratione vir pius ad
aliam.

aliam cōfugit sanctioris vitæ tranquillitatem, quæ nos verè beatos felicesque reddat. Dum enim mortales, rebus etiam prosperè fluentibus, se vident inconstanti judicio, dubia valetudine, & impari sensuum spiritu quotidie vexari, ut hoc momento gaudeant, altero contristantur: nunc ament, nunc infestissimò ardeant odiò; satis agnoscunt, infelicissimos esse se, neque ullam factorum egregiorum constantiam sibi expectandam, nisi à majori causa, à sola nimirum Dei gratia animentur. Scio gentes, veri Dei ignaras, strenuis facinoribus claras fuisse, ut proinde ineptè solam Dei benedictionem favoremque ad processus negotiorum nostrorum fortunandos exigere videar: sed ea Dei est misericordia in genus humanum, ut & excellentissima sua dona largiatur infidelibus, quæ tamen longè præstantiore vi in piis electisque Deo animis elucescunt. Itaque uterque, & fidelis, & infidelis præstantes animi dotes virtutesque à Deo habent, cui & debetur, si per singularem ejus gratiam pii ab improbis distinguantur: naturâ enim ad omne malum propensi, æquè ac alii in scelera rueremus, nisi à Spiritu Sancto revocati, ad tempestivam reducere-
 mur

mur pœnitentiam, divino Numini acceptissimam. Hujus radios dum in nobis agi sentimus, innatam imbecillitatem nostram emendamus, vitiorum illecebras, quibus irretiti sumus, vitare discimus, & ad sanctiorem ac Deo pergratam vitam contendimus. At quicquid boni per illam præstamus gratiam, non in terrenâ laude, aut vanâ ambitione consistit; neque enim ad perituum adspiramus gaudium, sed ex quotidianâ tentationum & cupiditatum nostrarum pugnâ illam expectamus victoriam, ut laureâ æternæ gloriæ insigniti, ad perpetuam extollamur felicitatem, constantissimâ quiete & jucunditate clarissimam. Hac spe suffulti, non horremus mortem, ut supplicium, non expavescimus minantes temporum casus, pace divinâ gavisi: & quanquam adhuc indies vexemur molestiis, affligamurque calamitatibus, non tamen his succumbimus, sed speramus exiguum hujus vitæ dolorem, præstantissimô tandem commutatum iri gaudiô, quo nostræ spes non illis, quibus nunc rapimur, cupiditatum suarum explebuntur deliciis, sed sincero & casto in Deum amore, sed tranquillitate animi perpetuâ, sed lætitiâ illibatâ, in æternitatem omnem

omnem fruentur. Ad hanc autem acquirendam felicitatem, non aliud præsentius validiusque remedium est, quàm si castissimis precibus quotidie invocemus Deum, ut validissimo suo nobis adsit auxilio, ne carnis nostræ succumbamus fragilitati, lassatoque & pigro animo ad eam beatissimam pergamus vitam, quæ & æternâ abundans quiete, & perpetuâ felicitatis polens dulcedine, nos Deo propiùs adjungit. Et quum tanta nostra sit infirmitas, ut omnibus casibus obnoxium ducamus corpus, & mille periculis expositi vivamus; quid certius præsidium circumponemus nobis, quàm quod ab ardentissimis precibus, à sincerâ Dei invocatione capeffimus? Nihil autem flagrantius rogandum est Christiano homini, quàm ut ipsius anima moriatur morte justorum: hoc est, ut firmâ in Deum fide, innocentia & integritate vitæ fretus, ex hisce terris, velut ex diversorio discedat. Ac aliorum quidem famam, etsi præcella Mausolæa, & sparæ carminibus laudes extollant, mors ipsa tandem abolet; at hujus gloria perpetua & sempiterna est; vigebitque illa capi-

piti sanctissimo impolita corona, dum cæteri orbis honores concidunt, & foedè emarcescunt.

*Nuper eram facie latâ, validâque juventâ,
Vernabatque meis purpura pulchra genis.*

Nunc oculi effossis retrò fugere cavernis,

Et sedet in gemino nox tremebunda spectu.

Iam cum pelle pili cessere, & rictibus atris

In vacuos hiscunt ora supina sinus.

Quem fugis, ah demens? quod sum, tu mox eris ipse:

Hoc juvat extremùm dicere, disce mori.

Nam Mors dira arcu, volucrique celerrima telo,

Heic juvenes, illic funerat atra senes.

Nemo venenata vitavit arundinis ictum;

Heic Cræsi atque Iri corpora mixta jacent.

Fortè tamen seras differs tua fata per horas?

Heu certam præsens non habet hora fidem!

Crastina forsan erit, qua Te lux funere merget,

Si non ad tumulum lux hodierna vocet.

Quare age, si raptò ferrum Mors diriget arcu,

Excipe magnanimâ, mens mea, iela manu.

Et pede collato crudelem ceminus hostem

Invade, & forti pectore bella cie.

Hac etenim impavidum deposcunt pralia pectus:

Magnum est, heic timidè non cecidisse, decus.

Casar agat victo præclaros hoste triumphos!

Mortus erit pretium pulchra corona tua.

At quæreris, dulces veni cur lucis in auras;

Si vita fuerant fila secunda mea?

Si properata nimis matura fata senecta,

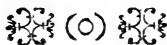
Si vix orta atas funera nostra ciet!

Non aliter celeres numerat sibi flosculus horas;

Natali tumulant quem sua fata die.

Sed peream, frontem dum cingat laurea nostram.

Non moritur, virtus quem decoravit ovans.

Hæc quoque causa tuum succendit fortè dolorem;

Et lachrymas auget, flumina mœsta, tuas.

Quòd relinquenda domus, gnatique, & amabilis uxor;

Et cumularum copia dives opum.

Nimirum solus gelidas migrabis ad umbras,

Nec tecum hinc ullum ferre sinèris onus.

Illa tamen vivo, quæ culta est inclyta virtus;

Exequias sequitur, sarcina sola, tuas.

310 SYMBOLA CHRISTIANA.

*Tandem, serò licet, qua me post fata manebat,
Involvit frontem sacra corona meam.*

Cedite regalis diademata splendida luxus!

Hac vestrum vincet laurea diva decus.

Ipsam etiam calcat mors imperiosior ostrum:

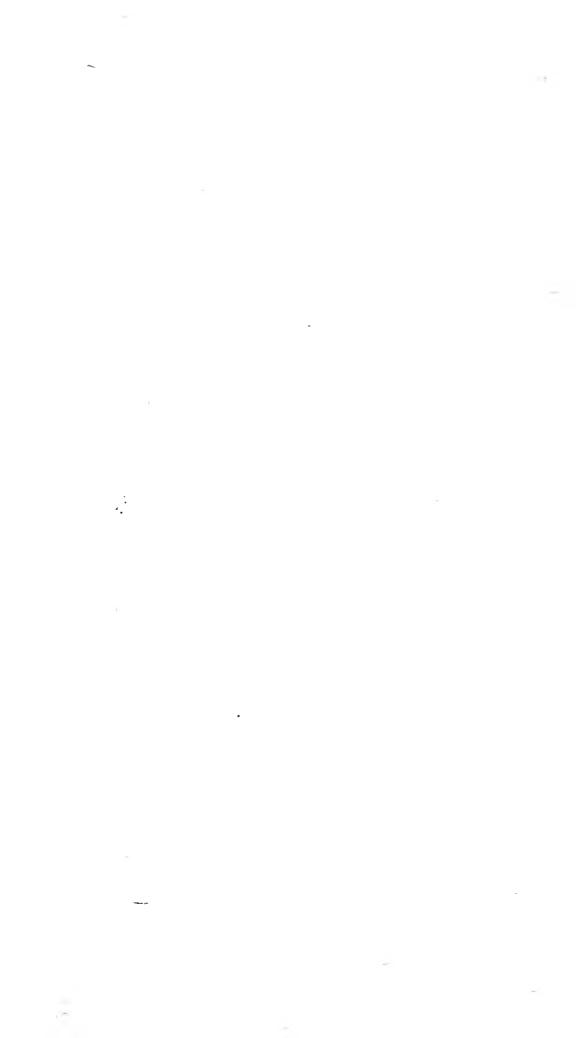
At nostra aeternus ferta revincit honor.

Versibus indigeant alii. mihi laudis abunde est,

Quòd tegat extinctum sacra corona caput.

F I N I S.

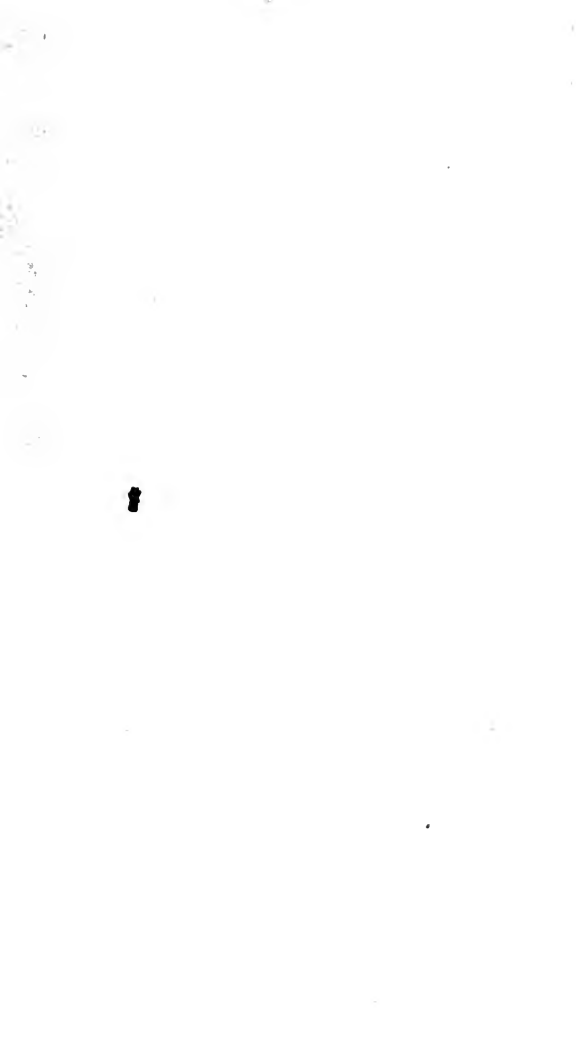
311

Ta

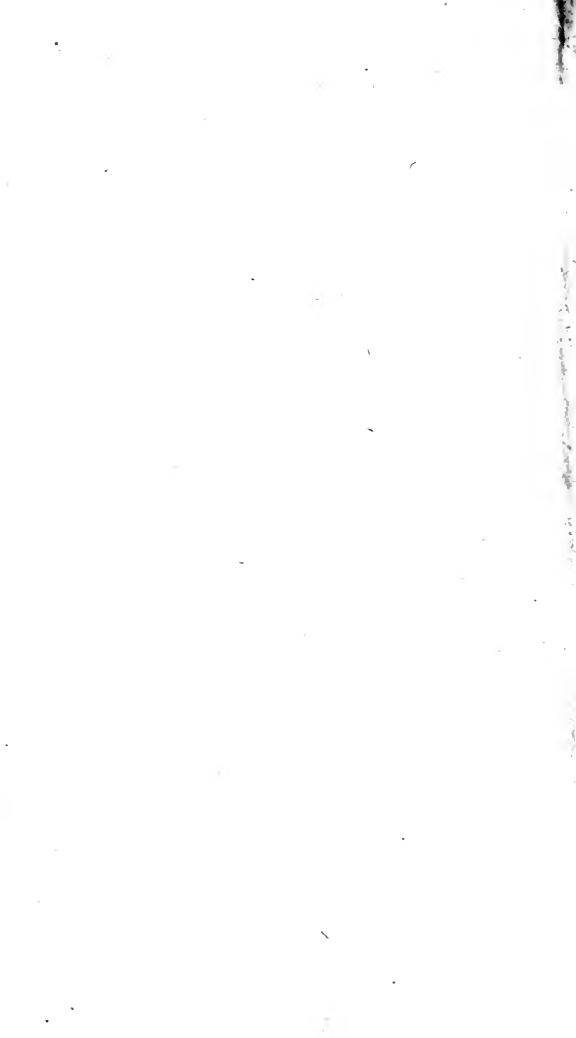
Ce

Ips

Ve

22

SPECIAL 98-B
34145

